

SLOVENIJA
ZIDARJEV NAJVEČJI
USPEH JE ŠLAMPARIJA

DOSJE
S KUČANOVO POMOČJO
DO VELIKEGA BOGASTVA

DEMOKRACIJA

INTERVJU

S predsednikom vlade in SDS Janezom Janšo smo se pogovarjali o rezultatih njegovega vladanja, kritikah na njegov račun, samoomejevanju in političnih nasprotnikih.

CILJ JE BLAGINJA ZA VSE

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

OSEBNOSTI

Aleksander Solženicyn

Obtoževalec zločinskega komunističnega sistema

TRIBUNA

Dr. Matevž Tomšič
Med dejstvi in
konstrukti

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparāt
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **5 aparatov GSM Samsung SGH-M300**.

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. avgusta 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

t e d n i k
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9 % popusta)
 2 x letno (10 % popusta)
 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

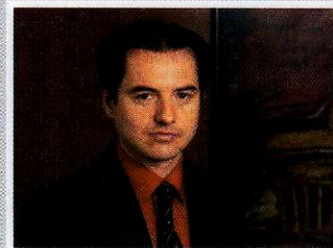
ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**
ali na faks **01 24 47 204**.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Naskok na zmago

Metod Berlec

Predsednik Slovenske demokratske stranke in premier Janez Janša je na sobotnem festivalu SDS v Šentvidu pri Stični napovedal, da bo stranka na državnozborskih volitvah zmagala z občutno razliko. Edino to lahko po njegovo zagotovi stranki še en mandat, saj ji v primeru majhne razlike grozi, da ji bodo poskušali zmago ukrasti, kot namigujejo nekateri. Ob tem je jasno, da Janševe besede niso pretiravanje, njegove napovedi o zmagi z veliko razliko pa so morda celo realne. Vse od konca predsedovanja Evropski uniji sta Janša in njegova SDS presenetljivo aktivna. Medtem ko je predsednik SD Borut Pahor mesece napovedoval predstavitev svojega alternativnega vladnega programa, sta Janša in SDS že prvi dan po koncu predsedovanja predstavila svoj predvolilni in vladni program za obdobje 2008–2012. Janša je na tiskovni konferenci predstavil tudi svojo potencialno vladno ekipo, ki jo v veliki meri predstavljajo ministri in sekretarji sedanje vlade ter znani strokovnjaki za posamezna področja. Premier se vseskozi dobro odziva na različne dogodke; med drugim je po številnih hudih neurjih obljubil hitro pomoč vlade pri odpravljanju škode. Na drugi strani predstavnikov opozicije skoraj ni opaziti. Vse, kar je bilo mogoče videti, je bilo to, da je Borut Pahor nespametno obiskal razvpitega Boška Šrota v Laškem in da se v nedogled ukvarja z oblikovanjem potencialne vladne ekipe. No, tudi v družbi kakšnih deklet ga je bilo mogoče opaziti. Celotni nekateri politični analitiki na tranzicijski levici so ob tem priznali, da o tem, za kaj se Pahor v resnici zavzema, kakšen je njegov program, ne vedo praktično nič. Vedo, kakšne energetske napitke pije, ne vedo pa, za kakšno energetske politiko se zavzema in podobno. Podobno je s predsednikom Zaresa Gregorjem Golobčičem in predsednico LDS Katarino Kresal. Kot da bi jim zmanjkalo idej pred volitvami. Ali pa morda vse stavijo na predvolilna soočenja. Vprašanje je, kaj je mogoče narediti tik pred volitvami. No, morda se zanašajo na pomoč iz ozadja. Tako ne bo veliko

presenečenje, če bosta septembra premalo agilnim opozicijskim politikom na pomoč spet priskočila nekdanji predsednik republike Milan Kučan in predsednik uprave Pivovarne Laško Boško Šrot z za lase privlečenimi obtožbami in insinuacijami. Vprašanje je samo, ali jim bo to kaj pomagalo. Včasih je učinek prej nasproten.

Janša je v soboto izpostavil nekatere stvari, ki naj bi SDS pozitivno ločevale od drugih strank. Pri tem je navedel besede pisatelja Draga Jančarja, ki je pokojnega Jožeta Pučnika označil kot nekoga, »ki mu gre za stvar in ki verjame v to, kar dela«. Po besedah predsednika SDS sta ti dve značilnosti najdragocenejša dediščina, ki jo imajo v SDS po Pučniku. Vse od svojega nastanka si stranka namreč želi delovati za stvar, za skupno dobro in verjame v tisto, kar počne. Predsednik SDS je tudi v intervjuju za našo revijo poudaril, da je SDS prva stranka, ki se je, potem ko je zmagala na volitvah, sama omejila. Po njegovo je to prva stranka, ki je uvedla nezdružljivost gospodarskih in političnih funkcij tako v stranki kot v vladi, prva, ki je opoziciji ponudila in ji tudi dala članstvo v nadzornih organih. Hkrati je, čeprav je imela vladna koalicija zadostno večino v parlamentu, ponudila sodelovanje tudi opoziciji v projektu partnerstva za razvoj. Ne nazadnje je po zmagi na volitvah leta 2004 povabila k sodelovanju v vladi vse stranke. SDS je po Janševem prepričanju predstavila program, ki dobro odgovarja na izzive, ki so v tem času ključni za Slovenijo. Kot je izpostavil, program temelji na treh ključnih točkah: zagotavljanju enakih izhodiščnih možnosti, nadaljevanja gospodarske rasti in pravični delitvi ustvarjenega ter skrbi za ohranitev zdravega življenjskega okolja.

Cilj SDS po Janševih besedah ni vračanje »na staro« in ne socialna politika v obliki miloščine. Cilj je po njegovo ustvarjanje priložnosti, z gospodarsko rastjo pa ustvarjanje takšnih razmer, da bodo plače in posledično tudi pokojnine višje. Ali bo Janša dobil priložnost, da to uresniči, pa bodo pokazale volitve. **D**

Medtem ko je predsednik SD Borut Pahor že mesece napovedoval predstavitev svojega alternativnega vladnega programa, sta Janša in SDS že prvi dan po koncu predsedovanja predstavila svoj predvolilni program.

UVODNE STRANI

- 9 Kučanova obtožba hudo pavšalna
10 **Pogledi:** Privilegij »biti zaposlen«
11 **Kolumna:** Državna reprezentanca

POLITIKA

- 12 Spopad za Drnovškovo dediščino
16 Dober veter v pravih jadrh
20 Med dejstvi in konstrukti

SLOVENIJA

- 22 Šrotove milijonske dividende
25 Kdo je kriv za šentviške polomije?
28 Dolga pot do slovenskih pokrajin
30 Neurja in lubadar ogrožajo gozdove
32 Slovenec v avstrijski parlament

TUJINA

- 34 Uničujoč globalni izziv
36 **Globus:** Dalajlama v Franciji
37 **Tuji tisk:** Načrt Arktike

INTERVJU

- 38 Janez Janša

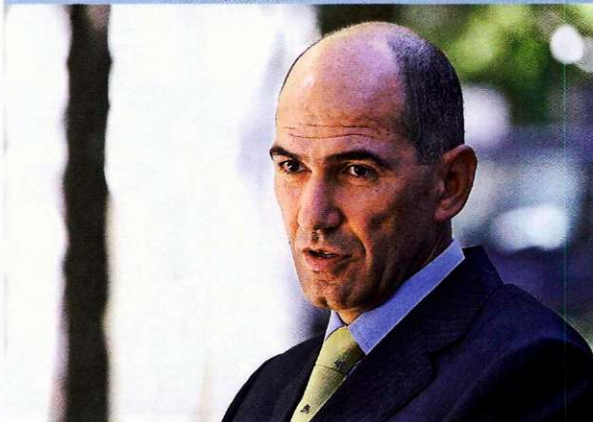
DOMOZNANSTVO

- 42 Dnevnik Antona Žaklja
46 **Osebnosti:** Aleksander Solženicin
50 **Naši kraji:** Žalec
54 Poezija in vino v Medani

OGLEDALO

- 56 **Film:** Wall-E
58 **Avtomobilizem:** Čez petdeset let
60 **Zdravje:** Hemofilija – če se kri ne strjuje
62 **Šport:** Od dlani do loparjev
64 **Črna kronika:** Huda ura nad Slovenijo
66 **Rumeno:** Nor na Natalijo Verboten
68 **TV Kuloar:** Medalja za Pavliho
74 Čukjati o floskulah

38 Intervju: Janez Janša

Žal Drnovškove širine pri njegovih političnih naslednikih danes ne najdemo. Vsi po vrsti z eno samo izjemo so mu odrekli utemeljenost trajnega spomina. Iluzorno je zato pričakovati, da bi uspehe priznali tej vladi oz. svoji politični konkurenci.

12 Spopad za Drnovškovo dediščino

Mesec dni pred volitvami postaja predvolilni finiš vse bolj dramatičen. K temu pomaga tudi polemika o politični dediščini pokojnega predsednika države in nekdanjega premierja Janeza Drnovška.

16 Dober veter v pravih jadrh

Za predstavitev dosežkov ministrstev lahko povzamemo besede ministra za razvoj Žige Turka, ki je dejal, da je vlada v preteklem mandatu »ne samo imela dober veter, ampak je tudi dvignila prava jadra«.

22 Šrotove milijonske dividende

S pomočjo t. i. nacionalnega interesa se je Boško Šrot, pred štirinajstimi leti še neznan državni uradnik, počasi prelevil v najbogatejšega slovenskega direktorja.

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročeni člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tehnik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

Predsednik stranke mora odstopiti, če doseže slabši rezultat

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

O aktualnem političnem dogajanju smo se pogovarjali z Alešem Primcem, predsednikom glavnega odbora SLS, predsednikom ljubljanskega mestnega odbora SLS in nekdanjim predsednikom Mladih krščanskih demokratov.

Nedavno se je v slovenski politiki pojavila Krščanskodemokratska stranka (KDS), katere predsednik je nekdanji član SKD Jože Duhovnik. Kaj to pomeni za desnosredinski politični prostor in kaj za SLS?

Nastop te stranke pomeni, da bodo druge stranke izgubile nekaj volivcev in da bo šel morda kakšen volivec več na volitve. SLS bo na račun te stranke po moje izgubila sorazmerno malo glasov, več bo izgubila kakšna druga stranka. Ali bo novi stranki uspelo? Na volitvah se nikoli ne ve.

Nekdaj ste bili predsednik Mladih krščanskih demokratov. V zadnjem času se veliko govori o tem, da Slovenija potrebuje stranko s krščanskodemokratsko usmeritvijo. Vendar pa je SLS dedič nekdanjih Slovenskih krščanskih demokratov.

Slovenija potrebuje močno stranko s krščanskodemokratsko usmeritvijo. V državnem zboru imamo po programu dve krščanskodemokratski stranki, SLS in NSi. Žal nekatere poteze NSi v tem mandatu niso bile nič krščanskodemokratske; njihov predsednik Bajuk je bil npr. poleg Janše največji zagovornik igralništva, drug njihov minister je menda na pritisk predsednika vlade predlagal, da Slovenija podpre raziskave na matičnih celicah zarodkov, kar pomeni, da se s tem podpira ubijanje človeškega življenja, kar vodi neposredno h kloniranju človeka; njihov najbolj krščanskodemokratski minister je moral odstopiti, ker je v Strategiji za povečanje rodnosti predlagal nekatere tipične krščanskodemokratske ukrepe, itn. Seveda so v NSi tudi ljudje, ki se s temi stvarmi niso strinjali in jih zelo spoštujem, npr. Janeza Lampeta, ki je bil glavni nasprotnik širjenja igralništva. Slovenska ljudska stranka je ravnala, kar zadeva ta in še nekatera druga temeljna vprašanja, v skladu s svojim krščanskodemokratskim programom.

V nekaterih medijih je bilo mogoče zaslediti, da ste med tistimi, ki terjajo odstop predsednika SLS Bojana Šrota, če bo stranka na volitvah dosegla slabši izid kot pred štirimi leti. Kakšen izid za SLS pričakujete na volitvah?

Od predsednika Šrota kakor tudi od vseh članov in simpatizerjev SLS pričakujem (terjam) trdo delo v volilni kampanji in ne obljub. Z rezultatom se ne ukvarjam, sedaj je čas za delo in ne za špekulacije. S ponavljanjem enega in istega vprašanja Bojanu Šrotu so nekateri novinarji nekoliko dolgočasni. Naj vprašajo še Boruta Pahorja, zakaj leta 2004, ko je dobil 30 odstotkov manj glasov kot na volitvah 2000, ni odstopil, ali pa Janšo, ali bo odstopil, če bo dosegel slabši rezultat kot na prejšnjih volitvah. Moje stališče, da predsednik stranke mora odstopiti, če doseže slabši rezultat kot na prejšnjih volitvah, je znano vsaj od leta 1996, ko sem to zahteval od Lojzeta Peterleta. Žal slovenske stranke to tradicijo premalo gojijo, čeprav imamo tudi pozitivne zgled: Jože Pučnik je prepustil vodenje stranke Janezu Janši, Janez Kocijančič je prepustil mesto Borutu Pahorju, Franc Zagožen se je umaknil po slabem rezultatu leta 2000.

Kako gledate na to, da imajo mnogi zaradi Bojana Šrota SLS za branilko interesov Pivovarne Laško oz. njenega direktorja Boška Šrota?

Boško Šrot je del nekdanje partijske gospodarsko-politične naveze, do pred kratkim je bil član Pahorjeve SD. Ta naveza mu je omogočila, da je danes verjetno najbogatejši Slovenec. Resnici na ljubo je treba povedati, da je Bošku Šrotu v tem mandatu tudi SDS ogromno pomagala. SLS Bošku Šrotu in Pivovarni Laško v vsej zgodovini ni naredila toliko uslug kot SDS v tem mandatu. Janša je Pivovarni Laško in Istrabenzu za polovično ceno prodal Mercator, pri čemer so Laščani in Istrabenz v nekaj mesecih »zaslužili« na desetine milijonov evrov. Poleg tega je SDS Laščanom dala v roke tudi Delov medijski

imperij. In sedaj mu vračajo usluge. Prav mediji v lasti Boška Šrota namreč že dolgo časa najbolj dosledno ustvarjajo bipolaren vtis slovenskega strankarskega prostora, ki mu v zadnjih tednih sledijo tudi drugi mediji. Nespodobno je, da sedaj SDS očita SLS, da je tajkunska stranka. Da bo mera tajkunske brezobzirnosti polna, Bavčar meče na cesto na stotine ljudi in uničuje zelo prepoznavne slovenske blagovne znamke. SDS v tem smislu žal nadaljuje tradicijo Golobičeve LDS, ki jo je nasledila na čelu vlade. SLS je v veliki meri zaradi družinske povezave našega predsednika tragična žrtev teh iger – v javnosti oblatena, brez podpore v medijih, predvsem tistih v lasti Boška Šrota, in obubožana. Takega pogroma proti Slovenski ljudski stranki v zgodovini še ni bilo. Slovenska ljudska stranka ni njen predsednik ali njegovo sorodstvo, tako nikoli ni bilo in tudi sedaj ni. SLS je velika množica članov in simpatizerjev, ki smo zvesti vrednotam, zapisanim v našem programu. Smo stranka z največ župani, ki uspešno vodijo občine v mestih in na podeželju. Imamo odličen podmladek Novo generacijo, kjer se kali novi rod slovenskih politikov. Slovenska ljudska stranka je eden od stebrov slovenske politike z najtrdnjšimi koreninami v slovenski politiki in slovenskem narodu. Mi bomo na teh volitvah preživeli s trdim delom svojih članov in ob podpori volivcev, ki verjamejo, da Slovenija potrebuje stranko, ki ima razvojno vizijo Slovenije kot države sožitja mest in podeželja, sožitja in sodelovanja industrije, obrti, trgovine, turizma in kmetijstva. In če me sprašujete, čigave interese brani SLS, lahko zagotovim, da brani interese Slovencev, interese državljanov, pa naj živijo v 10. nadstropju ljubljanskega bloka ali na hribovski kmetiji.

Pred meseci ste precej kritik izrekli na račun Franca Kanglerja, češ da laže, grozi in ustrahuje. Kakšen je sedaj vajin odnos?

S Kanglerjem imava ta čas premirje. **D**

Sesuta življenja

Aleksander Škorc

“Mi, ‘fizikalci’, smo vedno na udaru,” je rekel prvi SCT-jevec, kar bi pomenilo, da je osebnost nekaj “čaral” po tunelu in torej ni čudno, da je, kakor je. Sicer pa, če je “fizikalec”, naj vzame v roke metlo z zelo dolgim ročajem, pretrka oblogo po vsej dolžini predora, in kjer bo slišati votlo, naj jo odstrani. Če pa hoče imeti ugledno podjetje, naj pretrka sama seba z bližnjo okolico vred, in kjer bo donelo votlo, naj odstrani nemudoma. Tako bo firma spet ugledna, “fizikalci” rešeni, vozniški zadovoljni in država bogatejša.

Teže rešljiva je situacija na obrobju Rusije, a nauk je jasen: Ne izzivaj močnih, če jih nimaš s čim preteptsti. Jasno je tudi: Ne zanašaj se na tujo pomoč, ker z norci se noče nihče preteptati. In še nekaj se zanesljivo ve: Gorje tistim, ki jih branijo Rusi.

Pri nas pa so, vsaj politično, stvari rešene. Končno je Grega prišel s pravo barvo na dan. Še dobro, sicer bi ga v kratkem pobralo. Desetletja se je namreč skrival za navidezno pokvarjenostjo, brezmejno je trpel, ko je brezobzirno manipuliral z državljanji in zvito obračal oblastno moč sebi v prid. Hudoobnost je hlinil tako popolno, da so se pred njim tresli celo njemu najbližji. Nazadnje ni več zdržal. Dobrota mu je udarila iz vseh por utrujenega telesa, “Nisem pokvarjen!” je olajšano zakričal in uperil lepljive prste v “resnične pokvarjence”. “Rešil vas bom pred sprijeno oblastjo in izravnal krivice, ki vam jih je povzročila”, je še potolažil državljanje in šel na pivo. Na zdravje.

Na zdravje tudi vsem, ki se ne znajo izmotali iz klopčiča človeških prevar in jim boleče krivice lomijo utrujene hrbte. Obstaja izhod. Lahko se kadar koli obrnete na Boga in ga prosite, naj izravna krivice. Če boste dovolj vztrajni, vas bo tudi uslišal. Povrnil vam bo izgubljeno in ustrezno kaznoval tiste, ki so vas prizadeli. A ko boste potem mislili, da ste na konju, vam bo začelo življenje polzeti iz rok. Kako to, se boste vpraševali, mar ni Bog na moji strani? Seveda je, a če izravna krivice, mora izravnati tudi tiste, ki ste jih storili vi. Takšna je pravičnost božja. In vedite, da je krivica tisto, kar nekdo kot krivico občuti, ne pa tisto, za kar nekdo reče, da je krivica. Edina pot je torej, da ne delate več krivic. A tudi potem bo še nekaj časa hudo. Tako kot reka, ki ji je usahnil izvir, še nekaj časa priteka v morje, tako se morajo izteči tudi krivice, ki ste jih storili, pa čeprav jih ne delate več.

H-umor

»Nič ne vemo o njegovem energetskem programu, vemo pa, kakšne energetske napitke si dela za zajtrk; nič ne vemo, kakšna bo skrb države za javno zdravje, vemo pa, koliko časa preživi v fitnesu, kakšne kreme in parfume uporablja.«

(Kolumnist Vlado Miheljnik ni prepričan, da javnost sploh pozna prave podatke o Borutu Pahorju.)

»SDS je bolj sredinska in ni strogo desna stranka, vsi se drenjajo na sredini in tep-tajo drug drugega, moje poslanstvo pa ču-tim na desni.«

(Angelca Likovič razlaga, zakaj se je odločila za prestop iz SDS k novim krščanskim demokratom.)

»Naftovodi so preveč resna stvar, da bi zaradi njih spoštovali nekakšno olimpijsko premirje.«

(Urednik Ali Žerdin verjame, da obstajajo pomembnejše stvari od olimpijskih iger.)

»Moj mož Mile Šetinc me je navdušil za igranje golfa, jaz pa njega nad domačimi živalmi. Tako sem zdaj krvava začetnica v golfu, on pa vodi psa v pasjo šolo.«

(Novinarica nacionalne televizije Mojca Š. Pašek s svojim partnerjem sodeluje vzajemno.)

»V SD ne pričakujemo tako tesnega izida na volitvah, da bi si pri oblikovanju vlade morali pomagati z manjšincema Jurijem ali Battellijem.«

(Poslanec SD Aurelio Juri je prepričan v zanesljivo zmago SD na volitvah, kljub temu pa razmišlja o kandidaturi za poslanca italijanske manjšine.)

»Na televiziji vidimo neverjetno veliko ruralnega sporeda, kot bi se nam čas ustavil sredi 19. stoletja v času polk in valčkov.«

(Sociolog Gregor Tomc ni navdušen nad tem, da se televizijske vsebine preveč nanašajo na čas pred izumom televizije.)

Predvolilna pravila v reviji Demokracija

Pravila za izrabo časopisnega prostora v reviji Demokracija za predstavitev list in kandidatov za državnozbornske volitve v Republiki Sloveniji, ki bodo 21. septembra 2008

1. Uvod

S temi pravili se v skladu s 5. členom zakona o volilni kampanji (Uradni list RS, št. 62/94, 17/97) in Pravilnikom o oglaševanju v reviji Demokracija (6. 5. 2004) urejajo obseg, pogoji in način predstavitve kandidatov v reviji Demokracija za državnozbornske volitve v Republiki Sloveniji, ki bodo 21. septembra 2008 (v nadaljevanju volitve).

2. Temeljna navodila

Novinarji revije Demokracija bodo tudi v času volilne kampanje v skladu z uredniško politiko in zasnovi revije spremljali aktualne politične, gospodarske, športne in druge za javnost zanimive dogodke v domovini in po svetu. Posebno pozornost bodo namenili spremljanju volilne kampanje v obliki prispevkov o volitvah na ustaljen novinarski način. Volilno kampanjo bo ekipa revije Demokracija spremljala v skladu z zakonom, Pravilnikom o oglaševanju v reviji Demokracija, s svojo programsko zasnovi in Kodeksom novinarjev Republike Slovenije.

3. Samostojna uredniška presoja

Uredništvo revije Demokracija bo samostojno odločalo o obsegu, vsebini in objavi novinarskih prispevkov, ki se nanašajo na volilno kampanjo, politične stranke ali poslance. Odločitve uredništva bodo usklajene z uredniško politiko in v interesu javnosti.

4. Predstavitveni prispevki

Revija Demokracija bo v primeru interesa v času volilne kampanje objavljala tudi plačane predstavitvene prispevke in oglase (v nadaljevanju oglasi) kandidatov po veljavnem ceniku za oglasni prostor. Vsi zainteresirani imajo enako pravico naročanja in dostopa do plačanih oglasov.

V primeru nesorazmerno velikega števila naročenih oglasov ima uredništvo pravico, da neha sprejemati nove oglase. V takšnem primeru se objavijo le tisti oglasi, ki so bili naročeni in poslani do sprejetja take odločitve. Uredništvo bo zavrnilo tudi oglase, ki niso v skladu z uredniško politiko revije.

Poslovodni organ lahko po lastni presoji odobri popuste ali oprostive plačil plačljivih oglasov.

V skladu s 6. členom Zakona o volilni kampanji je obvezna navedba naročnika.

V skladu s 50. členom Zakona o medijih je za resničnost in točnost navedb oz. podatkov v oglasu odgovoren naročnik oglasa.

5. Pritožbe

Pritožbo na izvajanje navedenih pravil lahko vložijo izključno prizadeti v pisni obliki. Pisno pritožbo naslovijo na glavnega in odgovornega urednika revije Demokracija.

Uredništvo je dolžno odgovoriti pisno najkasneje v osmih dneh po prejemu pritožbe.

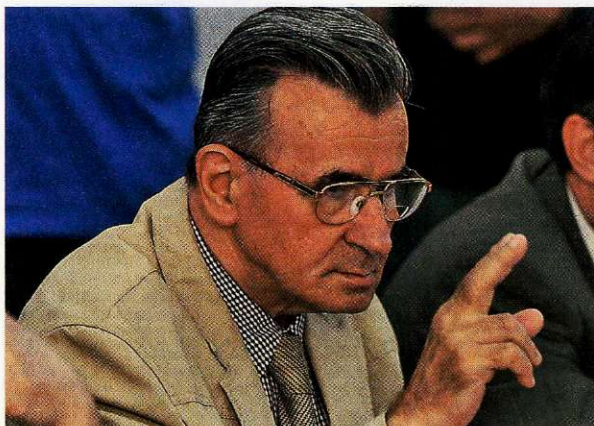
Pritožbe, ki bodo prejete po uradni razglasitvi volilnih izidov, bomo imeli za brezpredmetne in jih kot takih ne bomo obravnavali.

Ljubljana, 18. 8. 2008

Glavni in odgovorni urednik revije Demokracija
Metod Berlec

Miran Potrč želi nazaj v komunizem

Ko Miran Potrč, vodja poslanske skupine SD in večni poslanec, reče: »Slovenijo znamo upravljati bolje,« človek najprej pomisli, da ne sliši dobro. Ko pa še sliši ali bere, da želijo v SD pokazati, kako bodo po morebitni zmagi na volitvah zagotovili, da se bo Slovenija znova uveljavila kot demokratična in pravna država, lahko ugotovi, da se SD in Potrč norčujejo iz ljudi. Menda želijo v SD pokazati, kako bodo po morebitni zmagi na volitvah zagotovili, da se bo Slovenija znova uveljavila kot demokratična in pravna država. Zagotoviti je treba tudi dosledni umik politike iz gospodarstva in družbenih dejavnosti ter uveljaviti demokratično vlogo DZ ter enakopravnost koalicije in opozicije. Kot v svinčenih časih! Vodja poslancev SD tudi napoveduje, da bodo temeljito ocenili, ali uveljavljene rešitve v zakonodaji omogočajo neodvisnost javnih medijev, nove rešitve pa naj bi sprejeli le v soglasju s stroko in z novinarji. To govori prav tisti Potrč, ki ga je nacionalna televizija razkrinkala, kako je skupaj z Milanom

Vodja poslanske skupine SD Miran Potrč

Kučanom pred desetletji organiziral sestanke komunisti na RTV, kjer sta jim oba dajala lekcije o tem, kako je treba poročati, da bodo na liniji. Mediji so tudi poročali, da se je Potrč sešel s podmladkom SD in jim kot zgled novinarstva dajal primer iz časov, ko je bila na oblasti partija, takrat torej, ko sta Potrč in Kučan novinarjem komunistom dajala lekcije o pisanju in poročanju. Tako naj bi bilo torej vodenje države, ki nam ga Potrč obljublja po volitvah, če njegova stranka, naslednica komunistov, zmagaja. Kako znajo voditi državo, so pokazali v preteklih desetletjih, zato smo danes priče tajkunizaciji, katere botri so prav v SD. Nalijmo si čistega vina! V. K.

Končno dograjena pediatrična klinika

Ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič je v ponedeljek od predsednika uprave SCT Ivana Zidarja prejela simbolični ključ nove pediatrične klinike. A priložnost ni minila brez zapleta, 18 oseb je ostalo ujetih v dvigalu. Rešili so se sami po približno 10 minutah čakanja na

pomoč. Čeprav tega ministrica ob prejemu ključa verjetno še ni vedela, pa je Zidarju svetovala, naj obdrži dvojniki ključa hiše, saj ga bodo potrebovali, ko bodo še pol leta vgrajevali opremo, garancijski rok pa je 36 mesecev. Po besedah ministric bo teh šest mesecev, dokler ne pride oprema, namenjenih temu, da bodo poskrbeli, »da bo klima ravno prav pihala, da bodo vzdrževalci UKC znali uporabljati ne le stene, ampak tudi tehniko.«

Ministrica je ocenila, da bo končna vrednost investicije od 90 in 100 milijonov evrov, in znova napovedala, da bo selitev mogoča zgodaj spomladi. »Stavba je končana v res rekordnem času. Če bi izvajalci vedno delali tako, bi lahko otroci že nekaj let bivali tu. Stavba je prijetna in lepa, želim si le še, da bi bila tudi funkcionalna,« je dodala. To, da se je

Ministrica Zofija Mazej Kukovič pri prevzemu ključa

Modrost tedna

»Edina anketa, ki velja, je volja volivk in volivcev. Kot še zmeraj doslej bo NSi ponovno presenetila samo proglašene strokovnjake.«

(Predsednik NSi Andrej Bajuk)

»Ni dovolj, če tako kot evropska ustavna pogodba človekovo dostojanstvo samo razglasimo za temeljno vrednoto, treba je tudi v resnici v vsakdanjem ravnanju izražati spoštovanje do slehernega človeka.«

(Celjski škof Anton Stres)

Afo rizmi

- » Verjemite mi, ljudje niso enaki, če bi bili, bi se neizmerno dolgočasil.
- » Vse, ker verjamete, še ni resnica.
- » Razmere v Sloveniji zahtevajo nekatere radikalne premike. Očitno še eno revolucijo.
- » Stalin je nekoč vprašal: »Koliko divizij ima papež?« Izkazalo se je, da jih ima dovolj.
- » Slovenska demokracija je stara komaj 17 let, pa se je že omajala.

Žarko Petan

dvigalo pokvarilo prav takrat, pa je ministrica sprejela s pozitivnim pristopom: »Bilo bi presenečenje, če se ne bi čisto nič pokvarilo.« Dodala je, da je vselitev v šestih mesecih realno mogoča, le stvari je treba zastaviti tako, da bodo optimalne, pri tem pa ne sme priti do večjih zapletov pri nabavi opreme. S tem je posredno zavrnila mnenje Biserke Marolt Meden, ki vodi ta projekt in je skeptična do datuma vselitve. Začetki priprave na graditev pediatrične klinike segajo vsaj v leto 1996, veliko let pa je bilo izgubljenih zaradi najrazličnejših priprav.

Da je do simbolične primopredaje v začetku tega tedna sploh prišlo, je velika zasluga ministric. Spomnimo samo na njene nepričakovane obiske v stavbi, kar je bil tudi eden od pomembnih razlogov, da so se izvajalci podvzivali in dela končali do roka. V. K.

Veliki šmaren v znamenju obrambe življenja

Praznik Marijinega vnebovzjetja, ki ga praznujemo vsako leto 15. avgusta in je dela prost dan, so zaznamovale številne evarhične slovesnosti. Največ ljudi se je zbralo v romarskih središčih, kjer so maševali slovenski škofje.

Čeprav so slovesnosti na veliki šmaren naravnane predvsem na posvetitev slovenskega naroda Mariji, se slovenski škofje niso izognili družbenim temam. Mariborski nadškof in metropolit Franc Kramberger je na Ptujski Gori med drugim dejal, da smo prav vsi državljani odgovorni za skupno blaginjo in pravično ureditev družbe, v kateri živimo. »Naša odgovornost ni omejena samo na sedanost, marveč tudi na prihodnost našega naroda, naše države in tudi Cerkve na Slovenskem, a se pogosto neodgovorno vedemo, kakor da smo zadnja generacija naše zgodovine.« Pri tem je omenil tudi poslanico, ki so jo skupaj pripravili Slovenska Karitas, Komisija Pravičnost in mir pri SŠK in Svet katoliških laikov Slovenije, ter probleme, na kate-

Nadškof Uran je na veliki šmaren maševal na Brezjah.

re omenjena poslanica opozarja, to pa so kriza zakonske zveze, odnos do nerojenih otrok, alkoholizem, samomor, staranje prebivalstva in revščina. Na aktualno dogajanje v zvezi s tajkuni je med vrsticami opozoril tudi murskosoboški škof Marijan Turnšek: »Ne kakor da bi bogastvo že samo na sebi bilo napačno; le če ni pošteno pridobljeno, le če je na račun obubožanja drugih, največkrat kar večine, potem je za kristjana povsem nesprejemljivo in ga je po-

trebno z vso odločnostjo zavrtni. Na pošteno pridobljeno imetje pa je tudi treba gledati tako, da v njem prepoznaš Darovalca in ugotoviš, da ti je darovano tudi za druge.«

Osrednja slovesnost ob prazniku Marijinega vnebovzjetja je bila na Brezjah. Na njej se je zbralo pet tisoč ljudi, med njimi velika množica Romov. Mašo je daroval ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran, ki je podobno kot drugi slovenski škofje spomnil na skrb za ranljive in šibke, izpostavil pa je tudi solidarnost. »Stislice in naravne nesreče so za vse nas vedno izziv, da ne skrbimo samo za svoje dobro, ampak smo pripravljeni pomisliti tudi na drugega. To je naša naloga solidarnosti, ki bo vedno aktualna: da se zavzemamo za najbolj ogrožene, revne, brezposelne, priseljence in zatirane ter se borimo proti družbenim krivicam.« Nadškof Uran je poleg tega opozoril na »ideologijo smrti«, na katero opozarjajo splavi, samomori in onesnaženost okolja, pri tem pa je potrkal na vest posameznika in pokazal na odgovornost družbe. G. B.

Obletnica priključitve

Prizorišče vsakoletnega praznovanja obletnice priključitve Prekmurja matični domovini je bilo tokrat na Gradu na Goričkem. Slavnostni govornik na prireditvi je bil slovenski premier Janez Janša, ki je poudaril, da je Grad na Goričkem spomin stoletnega boja Prekmurcev za obstoj in napredek. »Ta mogočna grajska

Praznovanja se je udeležil celoten politični vrh.

arhitektura nas tudi opominja na slovenski dolg do Prekmurja in njegovih ljudi, ki so stoletja živeli v okviru Ogrske.« Po njegovih besedah so slovenski prebivalci Prekmurja kljub razlikam v kulturi, verski pripadnosti in stoletjem ločenega življenja vedno ohranjali pripadnost in zvestobo slovenskemu narodu ter vse od nastanka verjeli v idejo združene Slovenije. Janša je v nagovoru opozoril tudi na gospodarski razvoj Prekmurja, predvsem v zvezi z novozgrajenimi avtocestnimi odseki od Maribora do meje z Madžarsko. Po premierjevih besedah nove ceste ne pomenijo le umika nevarnih in hrupnih tovornjakov z lokalnih cest, ampak tudi povezavo z drugimi deli Slovenije pa tudi z Avstrijo, končno pa bosta med seboj dostojno povezani Slovenija in Madžarska, kar je pomembno za evropsko gospodarstvo. Nova cesta pomeni konec dolgih nočnih mor tukajšnjih prebivalcev, prišla pa je, kot je dejal Janša, z 10-letno zamudo. Za prometenega ministra je moral priti Prekmurec, da se je to sploh zgodilo, je še poudaril premier. Proslavo v Prekmurju so pripravili scenarist Feri Lainšček, režiserka Duša Škof, muzikolog Tomaž Rauch in režiser videofilmov Aleš Nada. G. B.

NSi za Slovenijo vrednot

Predsednik NSi in finančni minister Andrej Bajuk je v ponedeljek, 18. avgusta, predstavil program NSi za mandatno obdobje 2008–2012. Pri tem je izpostavil spoštovanje človekovega dostojanstva, iz katerega izhajajo vse druge vrednote. Vendar v NSi po Bajukovih besedah svojih pogledov in vrednot nočejo vsiljevati drugim. »Zahtevamo pa in pričakujemo, da bodo naši pogledi in naše vrednote prisotni v odprtem dialogu pluralne družbe,« je dejal Bajuk, ki je med prioritetami programa NSi izpostavil pošteno plačilo za opravljeno delo. Kot je pojasnil, so k temu že v tem mandatu delno pripomogli med drugim z odpravo davka na izplačane plače. Le-ta je sedaj odpravljen v višini 70 odstotkov, v celoti pa bo odpravljen s 31. decembrom. V strankinem programu med drugim poudarjajo tesnejše povezovanje znanosti in gospodarstva, skrb za kmetijstvo, zlasti za male kmete, kakovosten zdravstveni sistem, učinkovitost pravosodja, medgeneracijsko sožitje, podporo ustvarjalnosti in stanovanjsko politiko, ki bo prijazna do mladih družin. Bajuk je ob koncu tiskovne konference napovedal možnost rebalansa proračuna zaradi škode, povzročene v neurjih. Glede ustanovitve Krščanskodemokratske stranke (KDS) pa je dejal, da je zaradi včlanitve v KDS doslej iz NSi izstopilo le sedem oseb. G. B.

Predsednik NSi Andrej Bajuk kot glavno vrednoto poudarja človekovo dostojanstvo.

Kučanova obtožba hudo pavšalna

Vida Kocjan, foto: Andreja Velušček

Oklepniki in preiskava Barbara Brezigar, generalna državna tožilka, je na tiskovni konferenci, ki je bila namenjena aktualnim vprašanjem, dejala, da tožilci svoje delo opravljajo odgovorno. »Seveda se zgodijo tudi kakšne napake, vendar tožilci na splošno svoje delo opravljajo resno, odgovorno ter v skladu z ustavo in zakoni.« Na očitke politike, da je tožilstvo pri preiskavi nakupa oklepnikov 8X8 premalo aktivno, je Brezigarjeva odgovorila, da so v tem primeru skupaj s finskimi tožilci junija letos oblikovali komisijo, ki se ukvarja s primerom. To, da je bila skupina ustanovljena, po njenih besedah politikom ne daje nobene podlage, da trdijo, da je mogoče delo slovenskih tožilcev nadomestiti z delom finskih tožilcev. S finskimi kolegi so se dogovorili, da v tej fazi postopka ne bodo dajali izjav, sama pa povsem zaupa tožilcem, ki sodelujejo v preiskavi.

Primer Penko in Šoba Brezigarjeva je tudi zavrnila navedbe nekdanjega tožilca Boštjana Penka, ko je dejal, naj bi bili na vrhovnem tožilstvu preprečili preiskovanje suma kaznivega dejanja finančnega ministra Andreja Bajuka. V zvezi s tem je pojasnila, da so na Okrožnem državnem tožilstvu v Ljubljani decembra 2005 res prejeli kazensko ovadbo zoper neznanega storilca, ki naj bi bil izdal uradno tajnost, s tem ko naj bi bil novinarju izročil dokument z oznako uradne tajnosti. Tožilstvo je takoj zahtevalo ukrepe policije in sodišča, prav tako pa je ves čas usmerjalo postopek, vendar so kljub temu državni tožilci na koncu presodili, da ni dovolj dokazov, da bi za kršenje tajnosti dokumentov obtožili konkretno osebo, je dejala Brezigarjeva. »Na zadevi se je resno delalo in ne drži, da je zadeva ležala v predalu. Prav tako ne drži, da je Penko predlagal pregon, pa mu je bilo to onemogočeno,« je dejala Brezigarjeva in zavrnila navedbe, naj bi bil Penko vodji posebne skupine za pregon organiziranega kriminala Hariju Furlanu predlagal, naj zadevo prevzame njihova skupina. »Tožilec Furlan je ocenil, da zadeva ni povezana z zadevami, s katerimi dela skupina, in ne dosega kriterijev za dodelitev v obravnavo skupini. Na podlagi te ocene zadeve nisem dodelila skupini,« je pojasnila Brezigarjeva. Na novinarsko vprašanje, zakaj tožilstvo policiji ni dalo nadaljnjih navodil v postopku, je Brezigarjeva dejala, da bi o tem morala vprašati tožilca, ki je vodil zadevo: »Vem pa, da je ukrepal, vendar ni bilo dovolj podatkov, ki bi lahko dali rezultat.« Odgovarjala je tudi na nekatere trditve, naj bi bilo slovensko tožilstvo od Kanade zahtevalo izročitev Boštjana Šobe, soobtoženega v primeru Šuštar, na podlagi ponarejene dokumentacije. Generalna državna tožilka je dejala, da je izročitev Šobe zahtevalo sodišče in ne tožilstvo, zato so očitki na račun tožilstva neutemeljeni. Dodala je, da je bila po njenih informacijah izročitev zahtevana na podlagi dokumentacije iz sodnega spisa, ki je bila tudi podlaga za pravnomočno obtožnico zoper Šobo.

Odstop direktorja Patrie Primer Patrie se pošteno zapleta. V začetku tega tedna je z mesta generalnega direktorja finskega proizvajalca orožja odstopil Jorma Wiitakorpi. Lastniki, pomemben delež ima tudi finska država, so odstop sprejeli

Generalna državna tožilka Barbara Brezigar

Barbara Brezigar je kot hudo pavšalno obtožbo ocenila nedavno izjavo Milana Kučana, da obstajajo tajne številke, na katere sporočaš, kaj počnejo državljani, in da so anonimke postale vodilo za ukrepanje organov pregona.

in takoj imenovali novega direktorja, v izjavi pa so zapisali, da je kriminalistična preiskava, ki bo najverjetneje trajala še precej časa, pomembno zmanjšala kredibilnost Wiitakorpija in s tem tudi njegove možnosti, da deluje kot generalni direktor podjetja. Wiitakorpi pa je dejal, da je sum koruptivnih dejanj nekdanjih poslovnih partnerjev Patrie pri poslih z Egiptom in s Slovenijo načel ugled podjetja, in čeprav niti kazenska preiskava finskih kriminalistov niti notranja preiskava v podjetju ni pokazala, da bi bil sam kakor koli vpleten v domnevna kazniva dejanja, je direktor vendarle predstavnik podjetja in kot tak odgovoren za dejanja podjetja v celoti.

Vsekakor je delo tožilstva močno pod drobnogledom javnosti, saj javnost pričakuje rezultate. Še bolj pa je pod drobnogledom delo sodnikov, ki v javnosti ne uživajo ugleda. Ljudje pričakujejo, da bodo začeli svoje delo korektno opravljati tudi sodniki, ki letošnje poletje izvajajo tako imenovano belo stavko, kar pomeni, da delajo po normi. Le z dobrim, korektnim in poštenim delom je mogoče doseči napredek in pozitivne rezultate. ■

Generalovo prisilno slovo

Ana Müller

Pakistan je tempirana bomba nestabilnosti na območju in država, v kateri se »kotijo« islamski fundamentalisti.

Končno je prišlo do tega, kar se je pričakovalo že dalj časa in kar je na tisoče Pakistancev glasno zahtevalo – odstopil je predsednik države Pervez Mušaraf. Ponedeljkova novica o odstopu moža, ki je v zadnjih letih pustil močan pečat v svetovni politiki, je na eni strani razveselila islamske ekstremiste na območju, na drugi pa začela povzročati sive lase številnim diplomatom po svetu, ki bodo v prihodnje nemirno spremljali dogajanje v državi.

Mušaraf je po terorističnih napadih 11. septembra 2001 prevzel vlogo glavnega zaveznika ZDA v boju proti terorizmu in jo izpolnjeval vse do konca. S tem je postal eden najbolj osovraženih ljudi med terorističnimi skupinami. Še pred dobrim tednom je drugi mož zloglasne organizacije Al Kaida al Zavahiri pozval Pakistance v sveto vojno proti osovraženemu predsedniku. Mušarafov odstop je prišel v času, ko se na tisoče pakistanskih enot na severu države bojuje proti islamskim milicam, ki uspešno obvladujejo omenjeno ozemlje. Predsedniku v odstopu le malokdo očita premalo učinkovitosti v boju proti terorizmu, v katerem je Pakistan vedno igral izredno pomembno vlogo. Veliko spornejše so bile njegove metode, ki jih je pri tem uporabljal in ki so dostikrat povsem ignorirale temeljne človekove pravice. Prav zato je Mušaraf postajal vedno bolj osovražen med svojimi sodržavljeni, kar ga je ne nazadnje prisililo k odstopu.

Prihodnost Pakistana utegne v prihodnje postati veliko bolj negotova; poraja se nemalo dvomov o tem, ali bo aktualna pakistanska vladna koalicija sploh sposobna nadaljevati boj proti terorizmu oz. ali bo pri tem uspešna. Po vsej verjetnosti se bo terorizem po Mušarafovem odhodu le okreplil, saj islamski ekstremisti njegov odstop vidijo kot svojo zmago, kar jim bo dalo nov polet. Po drugi strani pa je tudi Mušaraf, ki ga je leto in pol trajajoča politična kriza močno oslabila, popolnoma iztrošil svoje moči.

Pakistan ne predstavlja tempirane bombe nestabilnosti samo v boju proti terorizmu, temveč tudi zato, ker je to edina muslimanska država na svetu z jedrskim orožjem, vendar to v času Mušarafovega vladanja ni niti malo vznemirjalo Zahoda. Če bo kadar koli v bližnji prihodnosti oblast v Pakistanu zasedla ekstremistična opcija, se to utegne spremeniti in o potencialnih posledicah si (za zdaj) ne upamo niti razmišljati.

Privilegij »biti zaposlen«

Petra Janša

Ob dejstvu, da imamo v tem mandatu najnižjo brezposelnost doslej, se sprašujem zakaj še sedaj.

Na začetku mandata te vlade leta 2004 je bilo v Sloveniji brezposelnih skoraj 91.000 ljudi, danes pa jih je dobrih 60.000. Zanimiv je tudi podatek, da je število brezposelnih mladih do 25 let padlo za skoraj 13.000, in sicer na dobrih 6.700 oseb. Po besedah ministrice za delo, družino in socialne zadeve Marjete Cotman je brezposelnost upadla zaradi visoke gospodarske rasti, predvsem pa zaradi učinkovitega izvajanja ukrepov aktivne politike zaposlovanja. To je kot eno prednostnih nalog v svoji viziji vodenja Zavoda RS za zaposlovanje zapisala tudi generalna direktorica Marija Poglajen, ki je na tem mestu pred dvema letoma nasledila v. d. direktorice Anko Rode. Slednje vlada takrat ni podprla, saj zavod pod njenim vodstvom ni izvajal uporabnikom prijaznih postopkov, na kar je tedaj opozoril tudi minister za javno upravo Gregor Virant.

S spremembo načina dela, z reorganizacijo oziroma modernizacijo dela znotraj samega zavoda, ta se kaže v boljšem partnerskem pristopu pri reševanju vprašanja brezposelnosti, hitrih odzivih na spremembe na trgu dela in strokovno usposobljenih svetovalcih zaposlitve, ki te spremljajo od začetka prijave v evidenco do zaposlitve, so vidni tudi končni rezultati.

Pri zmanjševanju brezposelnosti je treba opozoriti še na dve pomembni dejstvi, in sicer na vzpostavitev sodelovanja zunanjih partnerjev, kot so agencije za zaposlovanje, koncesionarji in druge ustanove, ki delujejo na trgu dela, z zavodom prek računalniške povezave ter na učinkovito in upravičeno porabo sredstev iz Evropskega socialnega sklada (ESS), ki so bila v veliki meri porabljena za samozaposlitev brezposelnih oseb, ki jih je bilo po zadnjih podatkih v Sloveniji nekaj manj kot 90.000.

Tako je sinergija zavoda in matičnega ministrstva obrodila sadove in upam, da se nikomur več ne bo ponovila zgodba, ki se mi je pripetila leta 2004, po zmagi sedanje vlade (!), ko sem se po opravljeni diplomji tudi sama znašla med iskalci prve zaposlitve. Na uvodnem sestanku me je namreč »strokovno usposobljena« svetovalka šokirala z vprašanjem, ali mislim, da bom imela tu privilegije, ker se tako pišem (!?). To, da je levica v dvanajstletnem obdobju kadrovala svoje ljudi na vodilna mesta v politiki in gospodarstvu, mi je jasno, da pa je posegla v politiko zaposlovanja tudi na pristojnem zavodu, je za demokratično državo nekaj nezaslišanega.

Imeti privilegij, da bi se lahko zaposlila?

Državna reprezentanca

Dr. Andrej Rahten

Ob vsesplošni evforiji, ki je zajela svet in Slovenijo ob odprtju olimpijskih iger v Pekingu, si ne morem kaj, da se tudi sam ne vključim v razprave o slovenskih športnih (ne)uspehih. To kolumno pišem sicer dan po izjemnem dosežku Sare Isakovič, zato bo vseeno nekoliko bolj optimistično naravnana, kot sem si prvotno zamislil. Kadar koli nanese beseda na pomen športa pri Slovencih, ugotavljamo, da smo kljub majhnosti razmeroma uspešna športna nacija, tudi v mednarodnem merilu.

Ahkrti vedno znova z žalostjo dodamo, da pa v kolektivnih športih na mednarodnih prireditvah nekako ne znamo »postaviti pike na i«. To navkljub temu, da lahko praktično v vsaki državni reprezentanci, pa naj bo to košarka, nogomet, rokomet, hokej, najdemo nekaj vrhunskih talentov. Slovenska zgodba pa je še posebej tragična zato, ker se vse od osamosvojitve naprej skoraj nikoli ni zgodilo, da bi reprezentance zaigrale z vsemi ali vsaj z večino ključnih imen. Seveda se to dogaja tudi pri drugih reprezentancah, a tam je pogosto bazen igralcev precej večji. Če kateri od zvezdnikov odpove sodelovanje, se na izpraznjeno mesto prijavijo trije drugi. Pri nas pa se že odsotnost enega vrhunškega igralca močno pozna, kar se odraža tudi pri motivaciji drugih.

Nekdanja država je gojila svojevrsten »kult reprezentance«. Priznam, da drugih športov nisem veliko spremljal, a vsaj pri košarki je človek dobil vtis, da je igranje za državno reprezentanco pomenilo največ v karieri. Spominjam se pravih trilerjev, ki jih je doživljala zadnja jugoslovanska »zlata generacija« košarkarjev, vključno z znamenito »že dobljeno«, a v zadnji minuti izgubljeno tekmo proti Sovjetski zvezi v polfinalu svetovnega prvenstva leta 1986 v Madridu. V spomin se mi je vtisnil tudi eden od prvih turnirjev McDonald's, ko so poznavalci ugotavljali, da je splitski Jugoplastiki z Dinom Račo in Tonijem Kukočem prvo zmago nad ekipo denverskih profesionalcev iz NBA preprečil finski sodnik. Od takrat se je marsikaj spremenilo in evropska košarka je vidno napredovala.

Po osamosvojitvi se je z velikimi koraki začela uveljavljati tudi slovenska košarka in nacionalna reprezentanca se je kot po nepisanim pravilu uvrščala na evropska prvenstva. Govorilo se je, da so Slovenci »mojstri za kvalifikacije«. Slovenski reprezentanti so začeli drug za drugim odhajati v NBA in tam skoraj vsi naredili zelo dober vtis. Klubska košarka je sprva rasla na krilih Olimpije s sedaj že legendarno uvrstitvijo na rimski turnir četverice. Po odmiku Olimpije od evropske vrha pa so se reprezentanti razpršili po

evropskih klubih in marsikje prevzeli nosilne vloge. Skratka, tudi Slovenija je naposled dobila svojo »zlato generacijo«. Manjkalo je samo še nekaj: medalja z mednarodnih tekmovanj.

Olimpijske igre v Pekingu so bile nova priložnost za uresničitev tega cilja. Toda ponovila se je stara zgodba: slovenskemu »dream teamu« se zaradi številnih odpovedi ni uspelo zbrati v (po)polni sestavi. Vseeno se je zdelo, da bi tudi preostali člani ekipe z motivirano igro tokrat dosegli postavljeni cilj. Nekaj tednov pred dodatnimi kvalifikacijami za košarkarski turnir sem imel priložnost govoriti z enim ključnih in najprizadenejših članov reprezentance. Ocenil je, da ima tokrat reprezentanca dobre možnosti, še zlasti če bo Matjaž Smodiš v formi in zdrav.

Toda že naslednji teden je prišlo obvestilo, da iz zdravstvenih razlogov Smodiša ne bo. Seveda nihče ne dvomi, da je imel upravičen razlog za izostanek. Težko razložljivo pa je to, kar se je začelo dogajati po njegovi odpovedi. Pričakovali smo, da bodo pristojni napeli vse sile, da se vendarle opravi še en krog pogovorov z nekaterimi znanimi igralci, ki se na prvi vpoklic niso oglasili. A smo v časnikih prebrali skoraj neverjetno zgodbo. Selektorju in igralcu, ki naj bi nadomestil po-

škodovanega kolega, se menda ni uspelo priklicati po mobilniku. In rezultat? Slovenska reprezentanca se ni prebila čez kvalifikacije in na Kitajsko sploh ni odpotovala.

Podobne zgodbe se dogajajo tudi pri drugih kolektivnih športih. Nogometne štorije o »Šmarni gori« so že ponarodele. Še najdlje so prišli rokometarji, a tudi tu je v zadnjih letih opaziti spremembe. Znani hrvaški rokometarš Petar Metličič, ki se je v slovensko rokometno zgodovino vpisal kot tisti, ki je imel smolo v soočenju z

Pri nas pa se že odsotnost enega vrhunškega igralca močno pozna, kar se odraža tudi pri motivaciji drugih.

Alešem Pajovičem, je v časopisu *Delo* nedavno takole opisal stanje duha pri slovenskih kolegihi: »Ne vem pa, kaj se dogaja z vašo reprezentanco, kje tičijo težave. Gotovo je nekaj narobe, če tako dobrih igralcev ni na tekmovanju, ki je nad vsemi (olimpijske igre, op. a.).« Izjava pove vse in nad njo se spleča zamisliti. »Zlate generacije« ne zrastejo vsako leto. **D**

Spopad za Drnovškovo dediščino

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije, STA

Mesec dni pred volitvami, ko se tudi uradno začne volilna kampanja, postaja predvolilni finiš vse bolj dramatičen. K temu pomaga tudi polemika o politični dediščini pokojnega predsednika države in nekdanjega premierja Janeza Drnovška.

Odkritje Drnovškovega doprsnega kipa v njegovem rojstnem kraju Zagorju ob Savi 8. avgusta je vzbudilo kar precej polemik. Postavitev kipa je najbolj zagovarjal zagorski župan Matjaž Švagan, ki je bil politično ves čas povezan z Drnovškom, medtem ko so svojci pokojnega predsednika to idejo odklanjali, češ da si Drnovšek sam tega ne bi želel. Na to je opozoril tudi Drnovškov naslednik v predsedniški palači Danilo Türk, češ naj avtorji ideje upoštevajo želje svojcev, ki pozivajo k premišljeni uporabi Drnovškovega imena. Kljub temu je Švagan vztrajal pri realizaciji postavitve kipa Janeza Drnovška, po katerem naj bi poi-

menovali tudi park. Po Švaganovih besedah gre za »skromno delanje, da se mu občanke in občani zahvalimo za vse, kar je dobrega storil v Zagorju, Zasavju in sploh v Sloveniji«.

Grobar LDS Prav postavitev Drnovškovega kipa v Zagorju je bila glavni povod za nov spopad za Drnovškovo dediščino. Janez Drnovšek je namreč še kot predsednik vlade leta 1998 v parlamentarni razpravi, ko se je odločalo o ustavni obtožbi proti njemu, preroško napovedal, da se bodo za njegovo nasledstvo »pobili med seboj«. To se je uresničilo, ko se je Drnovšek po izvolitvi za predsednika države umaknil s funkcije

predsednika vlade in predsednika LDS. Po dolgotrajnih ugibanjih, kdo bi ga utegnil naslediti, je obe funkciji podedoval dotedanji finančni minister v Drnovškovi

vladi Anton Rop, ki pa je stranko nagnil na levo, s čimer si je LDS kot sredinska stranka – takšen videz ji je dajal skrivnostni in pragmatični predsednik Drnovšek

Gregor Golobič, Katarina Kresal in Borut Pahor: znanilci blokvske politike

– zožila svoj politični prostor in tako izgubila volitve. Vendar ne samo po zaslugi Ropovih karakternih anomalij, pač pa tudi zato, da se je Rop povzpela na vrh vlade, ne da bi za to dobil vsaj posredno zaupnico volivk in volivcev. Podobno se sedaj dogaja britanskemu premierju Gordonu Brownu, ki je postal premier samo po zaslugi umika svojega predhodnika Tonyja Blaira. Mnogi politični analitiki so si enotni, da je Drnovšek, s tem da je LDS vzdrževal v enotnosti in ji zagotavljal visoko javnomnenjsko podporo, hkrati postal tudi grobar lastne stranke, potem ko se je odločil za prestop iz vladne v predsedniško palačo, nasledstvo pa prepustil človeku brez potrebne politične karizme in inteligence. To se je izkazalo še zlasti lani, ko je nekdanji predsednik LDS Anton Rop prestopil v SD skupaj s še tremi poslanci LDS, tako Rop kot Milan M. Cvi-

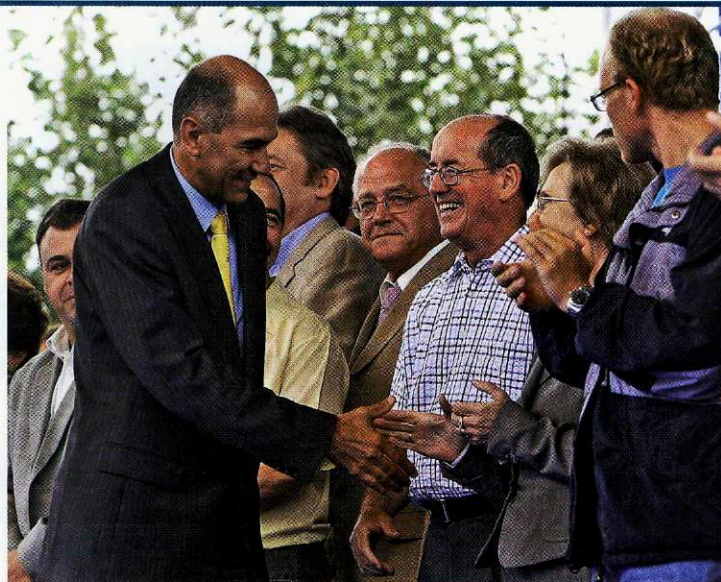
Hrastnika Miran Jerič, medtem ko na Aleša Guliča ne računa praktično nihče več.

Dolomitske koalicije Toda vrnimo se k Drnovšku. Slednji je v začetku leta 1992 postal najprej predsednik Liberalnodemokratske stranke, čeprav pred tem ni bil njen član, je pa imel visoko javnomnenjsko podporo kot nekdanji član (in tudi predsednik) predsedstva nekdanje Jugoslavije, še posebej po tistem, ko je v času osamosvojitvene vojne po pogajanjih na Brionih dosegel podporo centralističnih sil (Srbija in Črna gora) za umik jugoslovanske vojske iz Slovenije. Tako rekoč neposredno po izvolitvi za predsednika liberalnih demokratov je Drnovšek po tretjem poskusu konstruktivne nezaupnice Peterletovi vladi slabo leto vodil prehodno vlado in nato po volitvah znova postal premier. Leta

Janez Drnovšek kot premier nikoli ni vodil programsko sorodne vlade.

kl pa sta s svojimi dosedanji potezami predsedniku SD Borutu Pahorju povzročila precej sivih las. Poznavalci pravijo, da je po politični držbi Drnovšku še najbližji njegov rojak Matjaž Švagan, za katerega se govori, da ga za kandidacijo na letošnjih volitvah snubi zagorski odbor SDS, saj naj bi Švagan gradil svojo javnomnenjsko podobo predvsem na podlagi osebnostne kompetence in ne na strankarskih temeljih – ne nazadnje je še vedno član LDS, v kateri je neuspešno kandidiral za njenega predsednika. Težav za LDS po pompozni izstopih, ki so se končali z ustanovitvijo stranke Zares, pa še ni konec. Tako naj bi bil svoj doseženi volilni okraj v Šiški izgubil Tone Anderlič, izpodrinila ga je Katarina Kresal, medtem ko naj bi nekdanji sodnik Aleš Zalar kandidiral v centru Ljubljane. Jožef Školč ima težave predvsem zato, ker je izgubil podporo t. i. srbskega lobija, vroče pa je tudi v Zasavju, kjer bi LDS z morebitnim odhodom Matjaža Švagana iz njenih vrst ostala oslABLJENA; njen edini adut je tako župan

1994 je po združitvi liberalnih demokratov z zelenimi, socialisti in demokrati postal predsednik »nove« LDS. Prva velika koalicija LDS s SKD, (ZL)SD in SDS(S) je razpadla še pred koncem mandata, saj jo je po Janševi odstavitvi zaradi Depale vasi najprej zapustila SDSS, nato pa še SKD in kasneje celo ZLSD. Po volitvah leta 1996 je Drnovšek po prestopu Cirila Pucka sestavil veliko koalicijo s SLS (na volitvah je bila druga!), ki jo je tedaj vodil Marjan Podobnik, slednji pa je postal podpredsednik vlade in kasneje doživel svoj politični zaton. Leta 2000 je Drnovšek sestavil še širšo koalicijo, v kateri so bili (ZL)SD, SLS(+SKD), DeSUS, pogojno pa tudi Stranka mladih Slovenije, ki je imela z LDS podpisan ločeni sporazum. To dokazuje, da je bil Drnovšek s svojo pragmatično držbo naklonjen programsko različnim (oz. »dolomitskim«, kot je nekad dejal Janša) koalicijam, ki pa so bile precej naporne (po mnenju nekaterih naj bi bila prava napornost pripeljala Drnovška do bolezni in končno do smrti). Drnovšek torej v času, ko je bil

Predsednik SDS Janez Janša je z govorom na festivalu SDS razburil levice.

Velika množica ljudi na festivalu SDS napoveduje dober izid na volitvah.

premier, nikoli ni vodil programsko sorodne vlade, čeprav je konec leta 1996 ob prvem poskusu sestave koalicije kazalo na to (tedaj je za izvolitev vlade, ki so jo sestavile LDS, ZLSD, DeSUS in SNS, zmanjkal en glas, zato so se pojavile špekulacije, naj bi bil za ta manjkajoči glas kriv kar sam Drnovšek, ki je bil tedaj še poslanec). Bržkone so prav tovrstne koalicije pomagale vzdrževati

podobo Drnovška kot sredinskega politika in s tem zmagovalne pohode LDS.

Spopad z zajtrkovalci Zanimivo je, da je Drnovškovo formulo »odprtost do vseh« po njegovem odhodu iz vlade uporabila Janševa SDS, ki je predstavljala največjega in najnevarnejšega nasprotnika vladajoči LDS, vendar pa se je v svojih kritikah le redko lotila ►

► Drnovška na osebni ravni (eden od primerov, ki smo ga že omenili, je bila ustavna obtožba zoper predsednika vlade), bržkone tudi zato, ker je Drnovšek vedno držal politično distanco do Milana Kučana in je tudi zagovarjal nekatere prioritete, ki jih je podpirala SDS (npr. vključitev v Evropsko unijo in Nato, predvsem slednji pa je bil sporen za nekatere levičarje). Poleg tega si je Drnovšek prizadeval tudi za sklenitev sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem, kar je bila le ena od spornih točk, ki je motila t. i. frakcijo zajtrkovalcev znotraj LDS. Slednja se je konec devetdesetih let srečevala pri tedanji ljubljanski županji Viki Potočnik in je predstavljala nekakšno znotrajstrankarsko opozicijo. Drnovšek je, ko je postal predsednik države, v prvi polovici svojega mandata pokazal precej bolj nevtralnno držo od svojega predhodnika Milana Kučana, medtem ko je na njegovo držo v drugi polovici mandata močno vplivala smrtonosna bolezen. Zato tudi ni presenetljivo, da je bilo sodelovanje med Drnovškom in Janševo vlado v prvem letu delovanja Janševe vlade zelo korektno. Je pa predsednik SDS Janez Janša še na dan volitev (3. oktobra 2004), ko je bilo že znano, da je SDS zmagovalka, dejal, da je glede koalicijskih povezav SDS odprta za vse, zaradi česar so nekateri namigovali, da bi v koalicijo utegnili vstopiti SD ali morda celo poražena LDS. Kljub temu je kasneje prišlo do nastanka relativno programske sorodne koalicije (če odštejemo DeSUS, ki je bližja tranzicijski levici), zlobni jeziki pa so govorili, da bi se utegnil Janša znebiti NSi in sestaviti novo koalicijo s Pahorjevo SD, ki vse do letos ni izključevala sodelovanja z desnosredinskimi strankami. Zato je SDS po tistem, ko se je Pahor odpovedal odprtosti za povezovanje s katero od vladnih strank (razen DeSUS), znova obnovila svojo zavezanost odprtosti do vseh političnih partnerjev za sestavo nove vlade, s tem pa se je tudi zavihtela na Drnovškovega

Se bo Drnovškov rojak Matjaž Švagan povezal s SDS?

Janez Drnovšek je sestavljal programske mešane koalicije, ki so bile naporne.

konja – ne glede na to, da si Janša intimno še vedno želi programsko enotnejšo koalicijo s SLS in NSi, morda tudi s KDS, če bi slednja dosegla dovolj dober izid za preboj v državni zbor. Mogoča pa je tudi povezava z Jelinčičevo

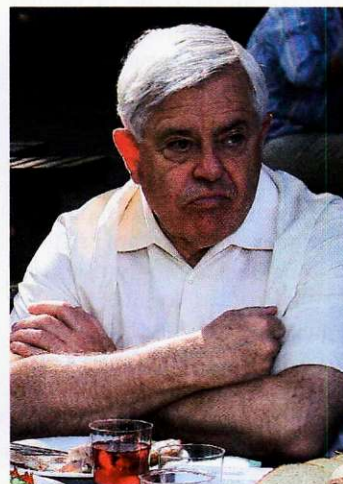
SNS, ki ji ankete kažejo dobro in bi utegnili dobiti še kakšen sedež več v primerjavi s sedanjim mandatom državnega zbora. Vendar bi se v tem primeru zgodilo pravič, da bi nacionalisti z nepredvidljivim Jelinčičem na čelu postali del vladne koalicije, čeprav jim je to skoraj uspelo leta 1996.

Deficit povezovalnosti Je zato presenetljivo, da se je predsednik SDS in premier Janez Janša udeležil odkritja Drnovškovega

kipa, medtem ko so manjkali politiki tranzicijske levice, med njimi nekdanji tesni Drnovškovi sodelavci? Med njimi velja posebej omeniti Gregorja Golobiča, ki je bil v času, ko je Drnovšek vodil vlado, generalni sekretar

LDS in neformalno tudi namestnik predsednika stranke, saj je v javnosti izražal strankarska stališča, hkrati pa je bil tudi glavni kadrovnik v državi. Janša je ob robu slovesnosti v Zagorju za medije dejal, da z Drnovškom nista pripadala isti politični opciji in da se v zadnjih dvajsetih letih nista vedno strinjala, kljub temu pa je treba »zasluge priznati tudi ljudem iz drugih političnih opcij«. Po Janševih besedah ima Drnovšek zagotovo zasluge

za razvoj Slovenije, saj je vztrajal na evro-atlantski poti Slovenije in zagovarjal to usmeritev tudi v času, ko »ni bila zelo popularna v njegovi politični opciji«. Zato je treba pokojnemu predsedniku priznati prizadevanje za povezovanje, to je njegova velika zasluga in tudi zaradi tega je Slovenija šla naprej, je poudaril Janša. Po njegovem mnenju voditelji v slovenskem političnem prostoru ne posnemajo te povezovalne drže, ampak so bolj nagnjeni k izključevanju, kar je velika škoda. »Osebnostno bi si želel, da bi tudi v tem polu počasi zrasel voditelj, ki bo sposoben povezovanja,« je še dodal. Omenjena stališča je Janša ponovil tudi na festivalu SDS v soboto, 16. avgusta, v Šentvidu pri Stični, ko je dejal, da se »večina političnih sopotnikov« pokojnega Janeza Drnovška ni udeležila odkritja njegovega spomenika.

Drnovšek je postal grobar LDS, potem ko se je odločil za prestop iz vladne v predsedniško palačo, nasledstvo pa prepustil človeku brez potrebne politične karizme in inteligence.

Janša je nekdanjega premierja ocenil kot politika, ki ni nikogar izključeval in ki je zagovarjal evropsko perspektivo Slovenije, medtem ko Drnovšku njegovi nasledniki v tem po prepričanju predsednika SDS ne sledijo, saj kar naprej govorijo o tem, s kom stranka ne bo sodelovala. Omenjeno stališče je zelo razburilo predsednico LDS Katarino Kresal, češ da je bil spomin na pokojnega premierja Janeza Drnovška na festivalu SDS »nedostojno in grobo zlorabljen«. Po njenih navdbah se Janša samorazglašuje za naslednika njegove politike. Pri tem je Kresalova sama zlorabila Drnovška, saj je uporabila njegove citate iz časa, ko je imel težave z boleznijo in je zato deloval konfliktno. Po njenih besedah je Drnovšek v nekem trenutku Janšo slikovito označil kot »poveljnika zlobnežev«, ki mu »očitno ni nič sveto, ne država ne morala«. »Samo on je pomemben in

Največji zagovornik blokavske politike je Milan Kučan.

Golobič in Damjanić: njuno druženje počasni ozadje Golobičevih nastopov.

Vika Potočnik je gostila »zajtrkovalce«.

– pri tem pa je seveda »pozabil« na svoj vpliv na obstoječe medije, od katerih jih je okoli 90 odstotkov na strani opozicije. Golobič se je spotaknil tudi ob »neznane« javnomnenjske agencije, ki imajo po njegovem mnenju privilegiran položaj v javnem objavljanju rezultatov. Bržkone je Golobičeva skrb predvsem posledica tega, da je dokončno padel kartelni monopol »starih« javnomnenjskih agencij, med katerimi je tudi Ninamedia, ki jo vodi Nikola Damjanić. Slednji je tožil Janeza Janšo zaradi obtožb, da je Ninamedia »Golobičeva

njegov položaj. Za vsako ceno. Kakšna pa sploh je cena lastne duše? Očitno premajhna,« je Drnovškovo izjavo povzela predsednica LDS.

Golobič je pozabil na deklarirano protiblokovsko politiko in pokazal, da namerava obnoviti spopad z Janšo iz leta 2004.

Golobičovo blokovstvo Tudi predsednik Zaresa Gregor Golobič, ki je bil do vnovičnega vstopa v aktivno politiko uslužbenec zagorske Ulte, se je ostro odzval na Janševe izjave. V izjavi za javnost je dejal, da predsedniku vlade Janezu Janši Drnovškovo povezovanje nikoli ni bilo všeč, v čemer je morda tudi nekaj resnice, saj se SDS kot opozicijska stranka ni mogla sprijazniti, da je bil tedanji desnosredinski ta-

bor ves čas z eno nogo v vladi, z drugo pa v opoziciji. Kot je še dejal Golobič, Drnovšek nikoli ni bil predstavnik nobene politične opcije, ampak je bil človek, ki je svojo kariero gradil na tem, da obstaja nekaj tretjega, da so ne le dopustne, ampak nujne neodvisne, nadzorne institucije, ki skrbijo za to, da se oblast ne »povampiri«. Po Golobičevih besedah je Drnovšek vseskozi ponujal Janši politično sodelovanje, vendar je slednji to za-

vračal. Golobič je opravičil tudi svojo odsotnost pri odkritju Drnovškovega kipa, češ da ni prejel vabila, vendar se je kasneje izkazalo, da se je zlagal, saj naj bi bil Matjaž Švagan priskrbel kar dve vabili. Precej veliko sprenevedanje si je Golobič privoščil tudi v zvezi z mediji, češ da je SDS s pomočjo javnih sredstev posredno ustanovila veliko število brezplačnikov, katerih namen je diskreditacija političnih konkurentov in nadzornih institucij

hišna služba«, fotografije njunega druženja pa seveda kažejo še kaj več kot bežno poznanstvo.

Vse več nervoze Kakor koli že, dogajanje kaže, da se v tednih pred dnevom D povečuje nervoza na tranzicijski levici, predvsem v SD, ki beleži upad podpore. To je pokazala anketa TV Slovenija (izvedla jo je agencija Interstat), po kateri SDS vodi s 17,4 odstotka pred SD, ki je dobila 10,4 odstotka. Bržkone pa je dejstvo, da je Janša pograbil Drnovškovo dediščino, največji udarec tranzicijski levici, v kateri je tudi Golobič pozabil na deklarirano protiblokovsko politiko in pokazal, da namerava obnoviti medijski spopad z Janšo iz leta 2004. Očitno je, da je največji zagovornik blokovske politike Milan Kučan, zato ne preseneča, da so stranke tranzicijske leve v zadnjem času povsem zaprte za sodelovanje. To tudi dokazuje, da so vloge v primerjavi z dogajanjem v prejšnjem desetletju zamenjane. Ob tem velja omeniti tudi pasivnost in skrivnostnost Boruta Pahorja, ki preko svojih predstavnikov še vedno sporoča samo to, da bi znali »Slovenijo voditi boljše«, medtem ko kandidati za ministre še vedno ni predstavil javnosti. Zato nekateri analitiki napovedujejo, da bo Pahor še zelo obžaloval, ker lani ni vstopil v tekmo za predsednika države. **D**

V KDS »zapostavljeni« politiki

Nedavno ustanovljena (pravzaprav preimenovana) Krščanskodemokratska stranka očitno pridobiva vse več znanih ljudi, ki bodo na jesenskih volitvah kandidirali na njeni listi. Med njimi bosta zagotovo generalni sekretar stranke Marko Štrovs, nekdanji državni sekretar na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, in samostojni poslanec Janez Drobnič, oba sta nedavno izstopila iz NSi. Med znanimi kandidati so še Angelca Likovič, ki je bila doslej članica SDS, vendar je po lastnih besedah pogrešala pravo desnosredinsko stranko krščanskodemokratske usmeritve. Najbrž se bo pojavilo še kakšno znano ime, seveda od tistih, ki ne bodo prišli na liste SDS in NSi. Precej verjetno je, da bodo na listi KDS kandidirali tudi nekateri člani SLS, ki so razočarani nad delovanjem predsednika stranke Bojana Šrota, pa tudi nekateri nekdanji člani SKD, ki so se po združitvi SKD in SLS pasivizirali. Med njimi se omenja nekdanji poslanec SDK Vincencij Demšar. Kandidiral naj bi tudi Sašo Lap, ki je bil leta 1992 izvoljen za poslanca na listi Jelinčičeve SNS, vendar je kmalu še z nekaterimi poslanci SNS iz-

KDS za kandidaturu manjkata še dva poslanska podpisa.

stopil iz stranke in ustanovil samostojno poslansko skupino. Večina njenih članov se je pridružila novoustanovljeni Slovenski nacionalni desnici, ki pa se leta 1996 na volitvah ni uvrstila v parlament. Glede na to, da se bodo glasovi na desni sredini zaradi KDS še bolj cepili, se mnogi sprašujejo, komu bo koristila in komu škodovala nova stranka, saj bi utegnili pritegniti več (razočaranih) volivcev SLS kot NSi. Obstaja tudi možnost, da bo nova stranka pritegnila desno orientirane volivce, ki doslej niso bili navdušeni nad nobeno od desnosredinskih strank, tudi ne nad sredinsko SDS. Zagotovo pa bi bilo za SDS, če bi slednja zmagala, najbolje, da bi se na volitvah v parlament prebile tako SLS in NSi kot KDS, saj bi bilo potem lažje sestaviti koalicijo.

Prva vladna koalicija, ki je pripravila celoten sveženj pokrajinske zakonodaje

Dober veter v pravih jadrih

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Za predstavitev dosežkov preostalih devetih ministrstev lahko povzamemo besede ministra za razvoj Žige Turka, ki je dejal, da je vlada v preteklem mandatu »ne samo imela dober veter, ampak je tudi dvignila prava jadra«.

Služba vlade za razvoj je bila po besedah ministra za razvoj Žige Turka v mandatu 2004–2008 glavni motor sprememb na gospodarskem in socialnem področju. »Te so pripomogle k velikemu pospešku gospodarske rasti in zmanjšanju brezposelnosti,« je v oceni štiriletnega mandata dejal Turk. Ustanovitev samostojne službe za razvoj je po njegovih navedbah inovacija te vlade. »Izkazala se je za pravilno,« je dejal. Pri tem pa je Turk, ki bo kandidat na listi SDS na bližajočih se parlamentarnih volitvah, poudaril, da se še vedno zavzema za to, da bi služba postala ministrstvo za trajnostni razvoj. Sicer pa je bil pretekli štiriletni mandat vlade z najvišjo povprečno gospodarsko rastjo v samostojni

Sloveniji in največjim zmanjšanjem brezposelnosti.

Razvoj in javna uprava Po navedbah ministra za razvoj Žige Turka je služba vlade za razvoj v celoti ali delno uresničila 75 odstotkov reform. »Za tistih 25 odstotkov neizpoljenih nalog pa bo morala nova vlada odločiti kako naprej. Dve utemeljeni večji priporočili iz Bruslja sta segmentacija trga dela oz. trg dela nasploh in dolgoročna vzdržnost javnih financ v povezavi s pokojninami,« je poudaril. Služba je pospeševala izvajanje strategije razvoja Slovenije, lizbonskega

nacionalnega programa reform, okvirja gospodarskih in socialnih reform ter resolucije o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023. Med dosežki je izpostavil še prenovo evropske lizbonske strategije, ustanovitev in vodenje svetov za trajnostni razvoj in za konkurenčnost ter vlogo glavnega pogajalca za vstop Slovenije v OECD.

Cilj ustanovitve ministrstva za javno upravo je bil združiti vse službe, ki skrbijo za javno upravo, pod eno streho, in dati politični poudarek javni upravi, je poudaril resorni minister Gregor Virant. Med ukrepi, ki so izbolj-

šali kakovost javne uprave, je izpostavil uvedbo sobotnega dela. Na upravnih enotah se je to izkazalo kot dobro, saj je sobotno poslovanje javne uprave izkoristilo 45.000 strank v enem letu. Dosežek ministrstva je po Virantovem mnenju tudi odprava številnih administrativnih ovir. Pri tem je minister izpostavil odpravo krajevne pristojnosti in avtomobilskih nalepk, možnost overjanja podpisov na upravnih enotah, odpravo izpolnjevanja dohodninskih napovedi in kolkovanja z uvedbo plačevanja z denarjem in s plačilnimi karticami.

Za glavni dosežek štiriletnega dela novega ministrstva za javno upravo minister Gregor Virant šteje dvig kakovosti javne uprave in njeno debirokratizacijo.

Virant je ponosen na projekt Vem – vse na enem mestu, ki omogoča podjetnikom, da na enem mestu uredijo vse za ustanovitev podjetja. Postopki so hitri in brezplačni, brez izpolnjevanja obrazcev, manj je tudi težav zaradi nepopolnih vlog. Z odpravo različnih administrativnih ovir so v teh letih podjetjem in državljanom prihranili okoli 250 milijonov evrov.

Za uspeh svojega mandata minister šteje tudi nov plačni sistem v javnem sektorju, ki je po njegovih besedah »enoten, pregleden in pravičnejši za 160.000 zaposlenih v javni upravi«. Novi plačni sistem popravlja plačne krivice v najbolj podcenjenih kategorijah, kot so kultura, zdravstvena nega in sociala.

Notranja in zunanja politika

Eden temeljnih ciljev, ki si ga je v tem mandatu zadalo ministrstvo za notranje zadeve (MNZ), je bila po besedah ministra Dragutina Mateja ustavitev trenda padanja preiskanosti kaznivih dejanj iz obdobja 2002–2004, saj se je v letu 2005 ta že skoraj ustavil, v vseh naslednjih letih pa je preiskanost kaznivih dejanj naraščala za okoli dva odstotka na leto. Ministrstvo je želelo tudi zmanjšati število prekrškov na področju javnega reda in miru. Po Matejevih trditvah statistika kaže, da se je število teh prekrškov z 62.000 v letu 2003, 59.000 v letu 2004 in 53.000 v letu 2005 v zadnjih letih ustalilo na nekaj več kot 48.000. Mate meni, da jim je uspelo doseči tudi cilj vzpostavitve trenda padanja smrtnih žrtev ter huje in lažje telesno poškodovanih v nesrečah na slovenskih cestah. V juliju 2008 je v tovrstnih nesrečah umrlo 18 ljudi, medtem ko je bilo lani žrtev prometnih nesreč 38. Na ravni prvega polletja pa gre po Matejevo v primerjavi z lanskimi prvimi šestimi meseci za 30-odstotno znižanje števila smrtnih žrtev.

Ministrstvo je v tem obdobju zagotovilo večje število intervencijskih vozil ter obnovilo vozni park motornih koles. Obnovljenih je bilo 35 policijskih objektov, zelo pomembna pa je bila tudi posodobitev DNK-laboratorijev.

Ministrstvo je po besedah notranjega ministra poskušalo poceniti in racionalizirati delo uprave in poenostaviti storitve za državljane. Med drugim je bila tam,

Ziga Turk se zavzema za uvedbo ministrstva za trajnostni razvoj.

Dragutin Mate je izpostavil upadanje števila smrtnih žrtev v nesrečah.

Iztok Jarc: povečati konkurenčnost

Gregor Virant odpravil številne ovire.

kjer je bilo to mogoče, odpravljena krajevna pristojnost, uveden je bil biometrični potni list, postopki za uvedbo vozniškega dovoljenja na polikarbonatni kartici pa so v sklepni fazi. Kot je še pojasnil, so letos z zakonodajo poenostavili

tudi postopke, povezane s prijavo in izgubo osebnih dokumentov. Izpostavil je še prenovo registrov na ministrstvu, zlasti vzpostavitev matičnega registra. Mate je zadovoljen tudi z vstopom v schengensko območje.

Zunanji minister Dimitrij Rupel ni izpostavil nobenega dosežka v obdobju svojega štiriletnega vodenja ministrstva, nanizal pa je vrsto projektov, ki so po njegovih besedah pomembno krojili usodo Slovenije kot moderne države in njenega ugleda v mednarodni skupnosti. Predvsem je tu predsedovanje Evropski uniji v prvi polovici letošnjega leta, ko je bilo po Ruplovih besedah zelo veliko zunanjepolitičnih in mednarodnih dogodkov ter dosežkov, ki so si dobesedno podajali roko. Poudaril je pomen dela diplomacije za navadne državljane, ki se znajdejo v težavah v tujini. Rupel je poudaril tudi prevzem evra in vstop v schengensko območje. Čeprav je vprašanje meje s Hrvaško ostalo nerešeno, je kot dosežke slovenske zunanje politike do Hrvaške v tem mandatu izpostavil sklenitev brionskega sporazuma o izogibanju incidentom v letu 2005, ki vsebuje zelo pomembno določilo, in sicer, da je izhodiščni datum 25. junij 1991, ter lanski dogovor na Bledu, da se bo mejno vprašanje med državama reševalo z arbitražo oz. na mednarodnem sodišču. Med drugim je spomnil na sklenitev sporazuma o vzajemnosti glede nakupa nepremičnin, ki je po Ruplovih besedah zelo zanimiv za veliko slovenskih državljanov. Uspešno je ministrstvo rešilo tudi zaplet s hrvaško zaščitno ekološko-ribolovno cono (ERC).

Minister je poudaril tudi pomen povezav Slovenije znotraj EU in zveze Nato ter izpostavil sodelovanje v t. i. oljčni skupini desetih sredozemskih držav kot tudi pomen ustanovitve Evro-sredozemske univerze s sedežem v Piranu, ki je po Ruplovih besedah pomembna predvsem za zagotavljanje medkulturnega dialoga.

Med drugim je spomnil na slovensko predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) leta 2005, ko je bila Slovenija podobno v vrhu svetovne politike kot v času predsedovanja EU.

Vojaške misije Po oceni obrambnega ministra Karla Erjavca je bilo v zadnjih štirih letih storjenih veliko korakov naprej tako za razvoj Slovenske vojske (SV) kot za razvoj Uprave RS za zaščito in reševanje. Tako je ministrstvo po njegovem mnenju uspešno izvedlo projekt in-

Slovenska diplomacija je pomagala urejati razmere na Zahodnem Balkanu.

Obrambno ministrstvo je uspešno izvedlo projekt integracije SV v Nato.

► tegracije SV v sile zveze NATO, uredničilo zaveze o udeležbi SV v mednarodnih operacijah, prav tako pa uspešno povečalo njene operativne zmogljivosti. Erjavec je poudaril, da oprema, ki jo je kupilo ministrstvo, ni bila kupljena zato, ker bi si tako želel on kot minister, ampak zato, ker je bilo to v skladu z zavezami, danimi mednarodnim organizacijam, ter dolgoročnim in kratkoročnim programom razvoja SV. Pri tem je spomnil, da je oba programa sprejel državni zbor. Kot večje uspe-

4.200 zaposlenih v javni upravi. Na področju lokalne samouprave je minister izpostavil še dosežke pri financiranju občin. Po njegovih besedah so z novelo zakona o financiranju občin uvedli pravičnejši sistem financiranja in bistveno okrepili finančno stanje občin. Z novelo so sistemsko povečali obseg sredstev za financiranje občin za 31 odstotkov oziroma 283 milijonov evrov.

Tudi minister za promet Radovan Žerjav je podal oceno prete-

Projekt posodobitve železniške infrastrukture v vrednosti 8,9 milijarde evrov do leta 2023, ki je del decembra 2006 sprejete resolucije o nacionalnih razvojnih projektih, bo po ministrovih besedah pomenil usposobitev vseh glavnih železniških prog v Sloveniji na V. in X. koridorju. Nasplah bo treba v prihodnjem obdobju okrepiti prenos osebnega in predvsem tovornega prometa na železnice.

Na področju pomorstva je minister kot glavni uspeh navedel

sprejetje uredbe o upravljanju in vodenju koprskega tovornega pristanišča, ki je med drugim podlaga za sklenitev koncesijske pogodbe z Luko Koper.

Na področju letalstva je ministrstvo izvedlo projekt posodobitve letališke infrastrukture na mariborskem letališču v vrednosti 4,3 milijona evrov. Načrtujejo tudi projekt za obnovo in razširitev potniškega terminala in ploščadi ter nakup nove opreme v ocenjeni vrednosti 17 milijonov evrov; pri obeh pro-

V Sloveniji se je začel proces, ki naše gospodarstvo vodi v tekmovalnost, svobodo in nižanje davčnih bremen.

he svojega ministrovanja Erjavec vidi projekt Provoj, odprodajo nepremičnin, ki jih vojska ne potrebuje, vzpostavitev evidence vojaških stanovanj in učinkovito ukrepanje v primerih naravnih nesreč.

Lokalna politika in promet

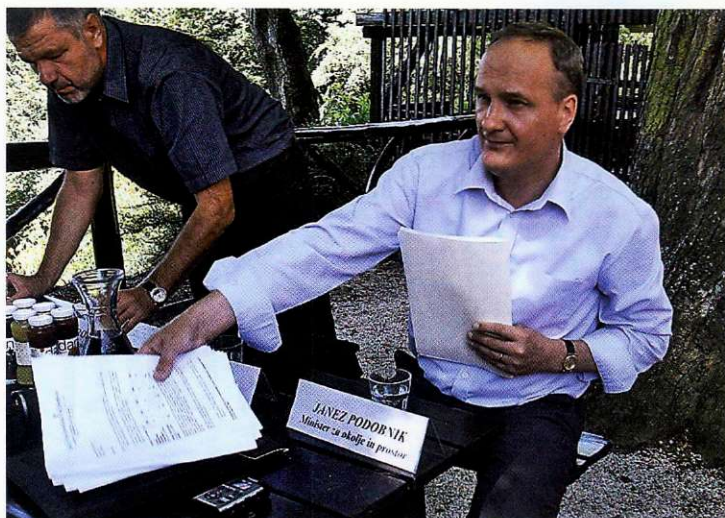
Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko je v mandatu 2004–2008 po besedah ministra Ivana Žagarja v celoti izpolnila načrte. Odrpita je le še pokrajinska zakonodaja, ki pa je po njegovem mnenju lahko sprejeta do konca mandata, če bodo stranke in poslanci držali predvolilne obljube. Po ministrovih besedah je bil vsebinski del pokrajinske zakonodaje pripravljen že lani. Pri tem je izpostavil prenos finančnih virov na pokrajine v višini 1,2 milijarde evrov letno in prerazporeditev

klega dela in ugotovil, da je bilo ministrstvo za promet doslej v večji meri ministrstvo za ceste. Poudaril je, da bo zdaj, ko se končuje graditev avtocestnega križa, več pozornosti treba nameniti železnicam in drugemu prometu. Kot uspeh svojega mandata – resor je prevzel septembra 2007 – Žerjav izpostavlja uvedbo vinjetnega sistema cestninjenja, ki je začel veljati 1. julija. Po dobrem mesecu od uvedbe so že doseženi njeni cilji, to so večja pretočnost prometa, manjše onesnaževanje okolja in povečanje varnosti v prometu.

Ministrstvo si po njegovih besedah tudi pospešeno prizadeva za uvedbo elektronskega cestninjenja, ki bo za tovorna vozila uvedeno v letu 2009. V štirih letih so se okrepile naložbe v obnovo in razvoj omrežja glavnih in regionalnih cest.

Radovan Žerjav se zavzema za večjo pozornost železnicam in drugemu prometu.

Na okoljskem ministrstvu je Janez Podobnik izpostavil graditev čistilnih naprav.

Dosežek ministra Ivana Žagarja je prenos finančnih virov na pokrajine.

jektih naj bi del sredstev prispevala evropska blagajna. Minister je izpostavil tudi implementacijo schengenskih standardov nadzora zunanje meje EU, s katero je bila v celoti uspešno spremenjena tehnologija sprejema in oddaje potnikov, letal in blaga na letališču Jožeta Pučnika Ljubljana. Na letališču Portorož in na letališču Edvarda Rusjana Maribor so bile izvedene potrebne prilagoditve.

Predsedovanje Slovenije EU v prvi polovici leta je bilo po oceni

ministra izpeljano »vzorno«. Minister je še posebej ponosen na odločilni preboj pri nadaljevanju projekta Galileo.

Okolje in kmetijstvo Med dosežki na področju prostora si minister za okolje in prostor Janez Podobnik pripisuje dodelitev subvencije za obnovo ali nakup stanovanja v letošnjem letu za 2100 družin. Na področju gradbenih, geodetskih in inšpekcijskih zadev so odločanje o pritožbah skrajšali z enega leta na

tri ali štiri mesece. Na okoljskem področju je Podobnik izpostavil graditev čistilnih naprav, ki jih je v Sloveniji sedaj 190, proračunska sredstva zanje pa so s 16 milijonov evrov leta 2004 zvišali na 50 milijonov evrov letos. Ekološki sklad je v štirih letih dodelil za 100 milijonov evrov ugodnih posojil, ki so bila v 60 odstotkih namenjena projektom za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Po izračunih sklada so se zaradi teh investicij emisije CO₂ zmanjšale

za 48.000 ton. Med dosežki so po njegovih besedah še krajinski parki (Kolpa, v pripravi Ljubljansko barje), preskrba s pitno vodo in odstranjevanje odpadkov ter priprava lokalnih programov varstva okolja. Poleg tega je Slovenija v času njegovega ministrovanja kot redka v Evropi uveljavila predpis o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja.

Kot zadnji je dosežke svojega ministrstva predstavil minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iztok Jarc, ki je na tem položaju od februarja lani, ko je nasledil Marijo Lukačič.

Kmetijstvo se je v tem mandatu dokončno vključilo v skupno kmetijsko politiko EU; tako slovenski kmetje prejemajo enaka plačila kot kmetje v drugih državah evropske petnajsterice, sprejeti so bili strateški dokumenti ter uvedeni visoki standardi glede varne in kakovostne hrane. Na področju gozdarstva in lovstva so s spremembo zakona o gozdovih omogočili med drugim učinkovitejše varovanje in upravljanje z gozdom, novela zakona o divjadi in lovstvu pa je uredila podeljevanje koncesij lovskim družinam v skladu z zahtevo ustavnega sodišča. Ministru pa ni uspelo z zakonom o soobstoju gensko spremenjenih organizmov ter o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov. Ministrstvo je pripravilo tudi strategijo prilagajanja kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam, ki bo po ministrovem mnenju v prihodnje globalni problem kmetijstva in živilske industrije. **D**

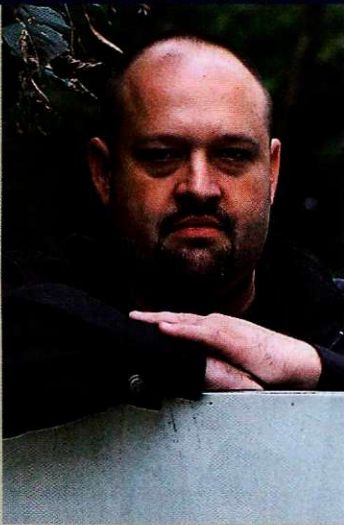
Türk na Brdu, Kučan po palači

Znano je, da je predsednik republike RS Danilo Türk svoj letošnji dopust preživel na Brdu pri Kranju v nekdanji Titovi lovski koči, zato smo na njegov urad poslali vprašanje, kdo bo poravnal stroške bivanja in koliko bodo znašali. Prejeli smo odgovor tiskovnega predstavnika Toma Juvana, ki je zapisal: »Na podlagi 3. člena Zakona o zagotavljanju pogojev za opravljanje funkcije predsednika republike je Vlada Republike Slovenije s sklepi določila prostore za delovanje urada predsednika republike in jih dodelila v upravljanje uradu. Tako je vlada s sklepom, sprejetim 10. aprila 2003, prenesla uradu v upravljanje tudi objekt oziroma kočo pri petem jezeru v okviru kompleksa Gradu Brdo, ki je v lasti Republike Slovenije in jo vzdržuje Javni gospodarski zavod protokolarne storitve Republike Slovenije. Objekt na Brdu pri Kranju služi kot pomožni objekt za opravljanje funkcije predsednika za delovno uporabo. Če pri tem nastanejo zasebni stroški, jih poravnava predsednik republike sam.«

V istem dopisu smo preverili tudi informacijo, ali je res, da ima nekdanji predsednik republike Milan Kučan še kartico, ki mu omogoča prosto gibanje po predsedniški palači. V primeru pozitivnega odgovora so nas zanimali točni datumi in ure, kdaj je nekdanji predsednik letos bil v predsedniški palači. Tudi

tu popolnega odgovora nismo dobili, Juvan je le zapisal, da »v skladu z 21. členom Zakona o zagotavljanju pogojev za opravljanje funkcije predsednika republike ima predsednik republike, ki mu je prenehala funkcija, pravico dostopa do arhiva iz časa, ko je opravljal funkcijo predsednika republike. Urad predsednika Republike Slovenije je prvemu predsedniku republike Milanu Kučanu omogočil dostop do arhiva s pomočjo kartice, ki omogoča selektivni dostop v prostore urada, kjer se nahaja arhiv iz časa, ko je opravljal funkcijo predsednika republike«.

Med dejstvi in konstrukti

Dr. Matevž Tomšič, foto: arhiv Demokracije

Politično tekmo, tj. spopad različnih kandidatov in političnih opcij za podporo volivcev, lahko razumemo tudi kot 'spopad interpretacij'. To pride še posebej do izraza v predvolilnem času. Vsaka od strani se namreč poskuša v očeh javnosti predstaviti kot 'najboljša izbira'. Tako vladajoča garnitura (katera koli že) izpostavlja pozitivne sadove svojega vladanja in poskuša dokazati, da je bil dosežen napredek v primerjavi s preteklim obdobjem (ko so bili na oblasti njeni nasprotniki), medtem ko opozicija (katera koli že) poudarja napake in slabosti vladajočih in poskuša dokazati, da je situacija slabša, kot je bila takrat, ko je bila ona na oblasti.

Seveda pa niso politični igralci edini, ki 'producirajo' interpretacije stanja v družbi. Tudi niso za to najbolj odločilni, saj so zaradi svoje neposredne interesne vpetosti po naravi stvari pristranski. Tu igrajo pomembno vlogo tisti, ki bi morali bedeti nad politiko (predvsem vladajočo). Se pravi v prvi vrsti mediji in civilna sfera.

Boj za interpretacijo Njihovo glavno poslanstvo je namreč v nadzoru nad nosilci politične (in druge) moči, kamor sodi tudi kritično preverjanje njihovih stališč in ocen. Seveda imajo tudi strokovnjaki, ljudje iz medijev in drugi mnenjski voditelji svoje politične preference, zato so nekaterim politikom in strankam bolj, nekaterim pa manj naklonjeni. Zaradi tega bi bilo naivno od njih pričakovati nekakšno čisto objektivnost. Vseeno pa je za razvito javno sfero značilno, da se znotraj nje odvija dialog na vsaj relativno racionalni podlagi. To pomeni, da poteka argumentirano soočanje stališč na podlagi dokazljivih dejstev in logičnih povezav med njimi. Vselej so seveda mogoče različne razlage teh dejstev; vendar se tistemu, kar je preverljivo (npr. podatkov, ki jih je mogoče izmeriti oz. izračunati), ni mogoče izogniti.

Dejstva proti ideologiji Za slovenski javni prostor lahko rečemo, da po svojem značaju še vedno ni takšen kot v razvitih demokracijah, saj je zanj (še vedno) značilna močna ideologiziranost. Tega ne gre razumeti v smislu obstoja jasnih in koherentnih ideoloških usmeritev, ki bi se medsebojno soočale, ampak v luči tega, da so pri razlagah stanja stvari ideološki konstrukti pogosto pomembnejši od empiričnih dejstev. Posledica tega je razmeroma nizka kultura javnega dialoga, in to ne samo v smislu pomanjkanja manir pri komuniciranju z nasprotniki, ampak tudi v smislu šibke navzočnosti racionalno utemeljenih argumentov v javnih polemikah.

Interpretacije posameznih pojavov so tako nemalokrat odvisne predvsem od tega, ali so na oblasti 'naši' ali 'nenaši'. Vlada, ki jo sestavijo 'naši', je 'sanjsko moštvo', sestavljeno

iz samih strokovnjakov; tista, ki jo sestavijo 'nenaši', pa je trop nesposobnih politikantov. Če so na oblasti prvi, je stanje v državi idilično; če so slednji, pa katastrofalno. Takšne ocene pogosto temeljijo na ideoloških predsodkih in vnaprejšnjih predstavah, ki se malo ali sploh ne ujemajo z dejanskostjo. Pri tem se podatki, ki vsaj relativno verodostojno 'merijo' določene kategorije, bolj ali manj ignorirajo, saj lahko pokvarijo konstrukte.

Dokler se neargumentirano in spolitizirano razpravljanje odvija predvsem za gostilniškimi šanki, še nekako gre. Problem nastane, ko postane to dominantni princip mnenjskih voditeljev, se pravi ljudi, katerih beseda ima v družbi težo in ki kot takšni vplivajo na javno mnenje. Še posebej problematično pa je to v primeru, ko so državljani izpostavljeni enoznačnim interpretacijam. Posledica tega je izkrivljena podoba stanja, ki se riše v javnosti.

Aktualna bilanca stanja Tudi za aktualno dogajanje v slovenski politiki in javnosti, ki je zaznamovano s predvolilno tekmo, so značilna velika razhajanja v interpretacijah

Interpretacije posameznih pojavov so tako nemalokrat odvisne predvsem od tega, ali so na oblasti 'naši' ali 'nenaši'.

glede situacije v državi. Na eni strani se vlada, njeni ministri in vladajoče stranke na ves glas hvalijo s svojimi dosežki, pri čemer seveda izpostavljajo le tiste podatke, ki so jim po volji. Na drugi strani pa ljudje iz opozicije izpostavljajo slabosti, napake in stranpoti sedanje vladavine. V tem jih podpira večina osrednjih množičnih občil. Pri tem niso redke skorajda katastrofične ocene stanja, kako da se kriza in nazadovanje dogaja praktično na vseh področjih.

Značilno za tovrstne ocene je, da jih njihovi nosilci izrekajo, ne da bi navajali konkretne podatke. Sploh ne takšnih, ki so empirično preverljivi. Tako se pogosto ponavlja sintagma, da ljudje danes živijo slabše kot v preteklosti. Denimo pred štirimi leti, ko je bila še na oblasti LDS. Ali pa pred dvajsetimi in več leti, ko smo živeli pod varnim okriljem 'socializma po meri človeka'. Takšne ocene izrekajo celo avtoritete, kakršna je nekdanji predsednik Milan Kučan. Zato sta pavšalnost in lahkotnost tovrstnih ocen še toli-

O avtorju

Matevž Tomšič je leta 2002 doktoriral iz sociologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Sedaj predava na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Znanstveno in raziskovalno se ukvarja s preučevanjem demokratizacije in družbenega razvoja, pri čemer ga zanima tudi problematika kulturne sfere, predvsem vloga intelektualcev in kulturne elite v politiki in javnosti. Ta čas sodeluje pri dveh mednarodnih projektih, ki se ukvarjata z vprašanji demokratičnega vladanja in medkulturnih odnosov v EU. Sam ali v soavtorstvu je napisal več deset znanstvenih in strokovnih prispevkov v domačih in tujih publikacijah. Poleg tega objavlja publicistične članke v različnih slovenskih medijih, največ v dnevniku Večer.

ko bolj zaskrbljivi. Empirični podatki namreč dokazujejo nasprotno. Ne samo da je bila gospodarska rast v obdobju sedanje vlade občutno višja kot v mandatu prejšnje, višja je bila tudi realna rast plač zaposlenih (gre za podatke Statističnega urada RS). Resda mnogi ljudje ocenjujejo, da se jim je standard v zadnjih letih znižal (to potrjujejo nekatere javnomnenjske ankete), vendar subjektivne ocene včasih niso najprimernejše merilo dejanskega stanja. Na te ocene lahko vplivajo določeni sicer zelo opazni dogodki, ki ne odražajo nujno celote. Tako so ljudje denimo še posebej občutljivi na podražitve vsakdanjih zadev (npr. jutranje kavnice v najljubšem lokalu), čeprav predstavljajo manjši del življenjskih potrebščin. Sploh pa inflacija, ki se je v zadnjem letu dejansko močno povišala in je pomembno pripomogla k nezadovoljstvu ljudi (zaradi podražitev), nikakor ni nekaj izjemnega. Ne samo v primerjavi z obdobjem ob koncu 80. let prejšnjega stoletja (ko je dosegala trištevilitne vrednosti), ampak tudi z mandatom prejšnje vlade (v letih 2001 in 2002) je bila višja, kot je danes.

Z domnevnim 'slabšanjem položaja' je povezana s strani dela politike, medijev in civilne družbe stalno ponavljana trditev o povečevanju revščine in neenakosti v slovenski družbi. Tem naj bi bili izpostavljeni mnogi – delavci, študentje, upokojenci. Krivec za to je zoper znan – Janševa vlada. Pri tem je zanimivo, da so v začetku sedanjega mandata, ko je bilo uvedeno redno usklajevanje pokojnin s plačami, s čimer so prihodki upokojencev nehali zaostajati za prihodki zaposlenih, mnogi sedanji 'borci zoper revščino in neenakost' vlado obtoževali, da zaradi 'priklanjanja' upokojencem pretirano troši in s tem ogroža stabilnost državne blagajne. Vendar empirična dejstva spet ne potrjujejo teh kritik, saj se po podatkih Statističnega urada RS stopnja revščine v zadnjih letih kontinuirano zmanjšuje. Tudi v evropskem merilu se Slovenija uvršča med države z relativno majhnim deležem ljudi, ki živijo pod pragom revščine (podatki Eurostata). Prav tako kazalniki, ki merijo razlike med ljudmi glede njihovega materialnega standarda, denimo v smislu razpršenosti dohodkov v družbi (t. i. Ginijev koeficient), uvrščajo Slovenijo med države z razmeroma nizko stopnjo neenakosti (nižjo od večine članic Evropske unije).

Vendar so ta dejstva praviloma v javnosti ignorirana. Namesto tega se v osrednjih medijih ponavljajo krilatice o tem, kako 'večina ljudi živi slabše', ne da bi bilo to podkrepjeno z verodostojnimi argumenti. Največ, kar lahko slišimo, so posamične zgodbe, ki ne predstavljajo splošne situacije. Tako rekoč na prste lahko preštejejo celovite analize stanja v družbi; se pravi tega, kakšna je bilanca vladanja sedanje

in/ali prejšnjih oblastnih garnitur. V analizi, ki je bila denimo objavljena v predzadnji številki Reporterja (11. 8.), avtor Nenad Glücks na podlagi merljivih kazalnikov dokazuje, da je po večini kriterijev stanje na ključnih družbenih področjih (gospodarstvo, zdravstvo, sodstvo) ob koncu mandata Janševe vlade boljše, ko je bilo ob koncu mandata prejšnje, tj. eldeesovske vlade. In da je s tem življenjski standard ljudi višji. Tovrstno novinarstvo, ki gradi svoje ugotovitve na podlagi preverljivih dejstev (ki jih potem seveda interpretira), je pri nas očitno še precej redka dobrina.

Demagogija in realnost Še pogostejše in glasnejše pa so kritike na račun stanja demokracije v državi, ki da je pod to vlado tako slabo, kot že dolgo ni bilo. Tako je Gregor Golobič, eden od opozicijskih prvakov, pred kratkim lansiral trditev, da je 'mandat sedanje koalicije mandat velikega demokratičnega nazadovanja'. Takšne teze so v delu slovenske javnosti sprejete kot nekaj samoumevnega, brez kakšnih trdih argumentov – razen tega, da je sedaj na oblasti Janša, zanj pa 'vsi vemo, kakšen je'. Pri tem se ignorira dejstvo, da mednarodne študije ne ugotavljajo kakšnega občutnega nazadovanja slovenske demokracije. (Tako je raziskava o stanju svobode v svetu, ki jo na letni ravni objavlja organizacija Freedom House, tudi letos Sloveniji podelila najugodnejšo oceno glede spoštovanja človekovih pravic in državljanjskih svoboščin.) Običajno se ponavljajo splošne trditve o poseganju vlade v različne družbene podsisteme (gospodarstvo, medije, sodstvo), s čimer se krni njihova avtonomija. Vse lepo in prav. Sedanja vlada pred temi, z razvito demokratično kulturo

Po večini kriterijev je stanje na ključnih družbenih področjih ob koncu mandata Janševe vlade boljše, ko je bilo ob koncu mandata prejšnje, tj. eldeesovske vlade.

neskladnimi manirami nikakor ni imuna. Vendar mnoge od takšnih kritik nimajo prav velike verodostojnosti. Zamolčujejo namreč, da pred prihodom Janševe vlade in njenih težej po 'prevzemanju' ta področja niso bila neodvisna, ampak jih je obvladovala tranzicijska levica. Ali če smo konkretni, obvladovali so jih prav nekateri od tistih, ki danes najglasneje obsojajo tovrstno početje.

Seveda je mogoče aktualni vladi marsikaj očitati. Predvsem to, da ni znala ali hotela prekiniti z negativnim praksami ekstenzivnega državno-političnega obvladovanja družbe in ignoriranja meritokratskih kriterijev pri imenovanju ljudi na najpomembnejša mesta. Uspelo ji je sicer doseči nekatere pomembne premike pri spodbujanju individualne pobude (lažje ustanavljanje podjetij, omogočanje razvoja nedržavnih iniciativ v šolstvu in zdravstvu itd.), tako da je mogoče reči, da je za liberalizacijo družbe storila več kot prejšnje vlade, vendar še vedno ne dovolj. Predvsem ni zmoгла razgraditi številnih politično vezanih monopolov in vzpostaviti optimalnih pogojev za razvoj ustvarjalnih potencialov družbe. Tudi ali predvsem v javni sferi. Potencialov, ki bi bili usmerjeni v preseganje stanja, ko igrajo konstruktivno pomembnejšo vlogo od dejstev. **D**

Šrotove milijonske dividende

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, arhiv Demokracije

S pomočjo t. i. nacionalnega interesa se je prvi mož Pivovarne Laško Boško Šrot, pred štirinajstimi leti še neznan državni uradnik, počasi prelevil v najbogatejšega tajkuna.

Predsednik uprave Pivovarne Laško Boško Šrot je v začetku avgusta, sredi počitniškega časa, svoje premoženje še povečal. Iz sklada lastnih delnic Pivovarne Laško je kupil 481 delnic in tako svoj lastniški delež povečal na 0,1087 odstotka. Za eno delnico je odštel 55,47 evra, kar je povprečna borzna tržna vrednost delnice zadnjih treh mesecev (79,24 evra), zmanjšana za 30 odstotkov. To pomeni, da je Šrot za 481 delnic plačal 28.681,07 evra oziroma dobrih 11.400 evrov manj od tržne cene delnice. Podatek je objavila Pivovarna Laško na spletnih straneh Ljubljanske borze, hkrati pa je bilo v sporočilu zapisano, da sta delnice iz lastnega

sklada družbe kupila tudi dva člana nadzornega sveta. Tako je podpredsednik nadzornikov Andrej Kebe kupil 67 delnic in lastništvo v pivovarni povečal na 0,1089

odstotka, član nadzornega sveta Bojan Košak pa 50 delnic in ima zdaj v lasti 0,2027 odstotka delnic Pivovarne Laško. Boško Šrot je samo iz lanskega dobička Pivovarne Laško prek svojih podjetij prejel 5,5 milijona evrov dividend, kar 20 tisoč evrov več, kot je na primer Probanka Maribor lani imela dobička. Koliko bo Šrot zaslužil z dividendami iz drugih podjetij, kjer je lastnik, še ni znano, saj skupščine družb potekajo v teh dneh.

Res visoke plače? Razlika do tržne cene bo vsem trem, ki so se

Bojan Šrot je govoril, da imajo zaposleni v pivovarni visoke plače. Mar res?

odločili za odkup delnic iz sklada lastnih delnic, obračunana in jo bodo plačali kot boniteto. Takšne so pač pogodbe, ki so jih nadzorniki in Šrot kot vodilni sklenili z lastniki. V njih je zapisano, da se upravi za odkup delnic odteguje 25 odstotkov netoplače, drugim zaposlenim, ki so se odločili za odkup delnic iz sklada lastnih delnic, torej tudi članoma nadzornega sveta, predstavnikoma zaposlenih, pa se odteguje 7 odstotkov osnovne brutoplače. Pomenljivo pri tem je, da se je Šrot o tem dogovoril kar s Šrotom, če to karikiramo, saj je Boško Šrot prek povezanih oseb pomemben lastnik Pivovarne Laško. Pivovarna (in s tem Šrot) zaposlenim odteguje po sedem odstotkov osnovne bruto plače, kar pomeni, da pivovarna toliko manj denarja mesečno nameni za plače. Vsako-

predsednico Katarino Kresal in njenim partnerjem odvetnikom Mirom Senico, pač pa tudi z Jožefom Školčem. Izkazalo se je, da so Laščani Tanji Pak, ženi Jožefa Školča, nakazali 70 tisoč evrov.

V sodelovanju s Kučanom To, da je Boško Šrot še vedno v tesni navezi z Borutom Pahorjem, predsednikom SD, je dokazano. Da je tesno povezan tudi z Milanom Kučanom, nekdanjim predsednikom države in zdajšnjim Pahorjevim podpornikom, sta oba potrdila lani, ko sta se srečala na enem od hrvaških otokov. Ali sta se tam srečala tudi letos, ni znano, ve pa se, da sta oba v približno istem času svoj dopust preživljala nekje na Jadranu in da je Kučan s prijatelji križaril med otoki. Pahor pa je bil Kučanov miljenček še v času delovanja slovenske partije, ko ga je CK ZKS poslal za predavatelja v kumrovsško politično šolo.

Nakazila Školčevi ženi Ker je bil Jožef Školč Kučanov izbravec že pred osamosvojitvijo, se ne smemo čuditi, da je tako še danes. Školča in s tem LDS podpira tudi Šrot, kar je dokazal, ko je novi laški hotel Tanji Pak za lestenec plačal kar 70 tisoč evrov. Lesteneč iz stekla nad recepcijo in stopniščem, ki povezuje pritličje in prvo nadstropje hotela, je naredila oblikovalka Tanja Pak, žena vodje poslanske skupine LDS Jožefa Školča, ki je bil tudi edini politik na slavnostnem odprtju novega hotela pred nekaj tedni. Laščani so za lestenec Pakovi plačali zavidljivih 70.000 evrov, direktor Thermane Roman Matek pa nam je dejal, da so se znašli pred dilemo: kristali Swaro-

Predsednik uprave Boško Šrot krepki lastništvo v pivovarni.

vski ali slovenski izdelek. Odločili so se za Pakovo. Nekateri namigujejo, da ima „stekleni posel“ med Laškim in zakoncema Školč politično konotacijo; pri naročilu naj bi bil posredoval celo odvetnik

zi Kresal – Senica. Odvetniška pisarna Mira Senice je sestavila tožbo oziroma pritožbo PS Mercator v primeru, ko je urad za varstvo konkurence (UVK) v Mercatorju zasegel elektron-

Pivovarna Laško je od 13,1 milijona evrov bilančnega dobička delničarjem razdelila 8,7 milijona evrov.

Miro Senica, Školčev prijatelj in spremljevalec predsednice LDS Katarine Kresal, ki že nekaj let sodeluje s Pivovarno Laško, solastnico Thermane. Če to vemo, se ne čudimo, da LDS in Školč tako žolčno tolčejo po vladajoči stranki SDS, razumljive so tudi Školčeve razprave v času t. i. protitajkunskih sej, na katerih je dobesedno zagovarjal tajkunizacijo Slovenije, pri čemer se je postavljaval na Šrotovo stran. Zdaj vemo zakaj.

Šrot - Kresalova - Senica Naj se še malo pomudimo pri zve-

ske dokumentacijo. Kresalova je nemudoma pohitela z izjavo, da je bil poseg nezakonit in neskladen z ustavo. Ko pa se je izkazalo, da Mercator zastopa odvetniška pisarna njenega partnerja, se je naredila, da tega ne ve oziroma vse, kar ve, prebere v časopisu. Kako prozorno! Prav take so bile vedno izjave nekdanjega predsednika države Milana Kučana, ki ni nič vedel, vse, kar pa je vedel, je prebral v časnikih. Odvetniška pisarna Senice je nato v javnost poslala neznanega odvetnika, da je pojasnjeval tožbo Mercatorja proti UVK, s čimer so želeli zakriti ime Senica. Kresalova se v zvezi z Marcatorem in UVK ni več oglasila.

Nacionalni interes Nujno moramo spomniti tudi na nacionalni interes. Ta besedna zveza je pred leti polnila časnike in elektronske medije, zdaj pa se je izkazalo, da je bila navadna floskula. Ali kot je pred kratkim v pogovoru za časnik Večer dejal France Cukjati, predsednik državnega zbora: „Nacionalni interes je bil izredno zapeljiva floskula, pred ▶

Predsednica LDS Katarina Kresal in njen partner Miro Senica, kapitalska naveza

mur je jasno, da je to pomemben prihranek. Na eni strani Šrot prikazuje visoke brutoplače zaposlenih, hkrati pa jim odtegne sedem odstotkov. Pri tem spomnimo na ne tako davne izjave Šrotovega brata Bojana, ki je v zagovoru dejanj svojega brata Boška vehementno trdil, kako zelo visoke plače imajo v Pivovarni Laško. Menda nikjer drugje takšnih. Zdaj se je iz kratkega obvestila na borznih straneh, obveznega za pivovarno, izkazalo, kje je razlog za visoke plače.

Šrotove povezave O tem, kako je Šrot Borutu Pahorju, predsedniku SD, na prireditvi Pivo in cvetje dobesedno žugal, je bilo prelitega že veliko črnila. Tudi o tem, da je Šrot zdaj že nekdanjemu glavnemu uredniku Dela, časnika v večinski Šrotovi lasti, na znamenitem kosilu v začetku maja v Laškem dejal, da morajo v mesecih do volitev v Delu podpirati Pahorja in sesuvati Janeza Janšo, smo že pisali. V zadnjih tednih pa se je razkrilo, da je Boško Šrot povezan tudi z LDS. Ne samo s

▶ katero smo tudi kot opozicija v prejšnjem mandatu klonili. Obveljalo je, da ne moremo nasprotovati, ko gre vendar za nacionalni interes. Izkazalo se je, da je bila to napaka, nacionalni interes pa podtaknjen. Sploh ni šlo za nacionalni interes, ampak za interes posameznikov. Te napake bo težko popraviti, a sem optimist in mislim, da gremo v pravo smer. Tranzicija nas je že marsičesa naučila.“

Tranzicija Cukjati je ob tej priložnosti tudi dejal, da je bilo v prejšnjih mandatih povsem normalno, da so bile prodaje državnih deležev v podjetjih tihe in da so šle mimo borze. „Sedaj je transparentnih prodaj vse več. Naj bodo lastniki bogati, če je

Zakonca Jožef Školč in Tanja Pak; Laščani so Pakovi za lestenec plačali 70.000 €.

med njimi tudi ljubljanski župan Zoran Jankovič. Sama privatizacija pa se je začela leta 1992. „Začelo se je v slojih, ki so tedaj obvladovali gospodarstvo, torej z direktorji, ki jih je postavil še

posojila za menedžerske prevzeme in za odplačilo zastavljajo še ne kupljene delnice. Ker je dejanska vrednost delnice in s tem premoženja bistveno višja od prikazane, vodstva bank odobrijo posojila. O

Nekdanji odgovorni urednik Dela je povedal, da je Boško Šrot izrecno zahteval, naj v Delu sesuvajo vladu Janeza Janše in »forsirajo« predsednika SD Boruta Pahorja.

vse pošteno. Ključno je, da nadzorne institucije vse nezakonitosti dosledno odkrivajo in odločno preganjajo,“ je prepričan predsednik DZ. Meni tudi, da je bila s prodajo Mercatorja in Uniona storjena napaka. „Napaka je bila še marsikakšna, ker je bila s tem omogočena koncentracija kapitala, za katero so vedeli le lastniki skritih parkirišč.“ Cukjati je zanikal, naj bi se bil državni delež Mercatorja „prodajal pod mizo v premierovi pisarni“. „Kot vem, to ni bilo res. Po isti ceni kot Kad in Sod so deleže v Mercatorju prodajali tudi drugi,“ je pojasnil in dodal, da je bil

prejšnji sistem. Jasno je, da so imeli privilegiran dostop do informacij,“ je opozoril Cukjati.

Zloraba notranjih informacij

Dostop do notranjih informacij in s tem povezane zlorabe so torej ena ključnih težav slovenske tranzicije in bogatenja posameznikov. S tem namreč menedžerji lahko krojijo vrednost delnice in celotnega premoženja. Nato poceni pridejo do pomembnega deleža premoženja podjetja, ki je sicer vredno precej več. V zadnjem času se je tudi izkazalo, da s pravo vrednostjo premoženja podjetja nastopajo le v bankah, kjer iščejo

tem pa se ne govori, zato je težko dobiti verodostojne dokaze za to.

Menedžerski prevzemi

Menedžerskim prevzemom smo priče že dolgo časa, poznavalci pa pravijo, da gre za divjo privatizacijo. Ali kot je na zadnji t. i. protitajkunski seji v parlamentu dejal vodja poslanske skupine NSi Jožef Horvat: »Morda za začetek naše gledanje na menedžerske prevzeme, ki smo jim bili priče in smo jim še vedno priče v tej divji privatizaciji, predvsem pa smo jim bili priče v času slovenske tranzicije, ki ji je na neki način dajala intonacijo vlada, takšna

ali drugačna, ampak vedno pod vodstvom Liberalne demokracije Slovenije. V razvitem gospodarstvu pravzaprav redko najdemo primer menedžerskega prevzema, če pa že, predvsem v tistih gospodarskih družbah, ki so v težavah, pa še tam gre menedžerski prevzem morda samo do kakšnih 25 odstotkov vrednosti podjetja. Pri menedžerskih prevzemih gre po našem mnenju za dve različni zadevi. Prvo je vprašanje zavarovanja malih delničarjev in zloraba notranjih informacij. Pri menedžerskih prevzemih gre za eklatantno zlorabo notranjih informacij, saj imajo menedžerji na voljo vse informacije, tudi tiste, ki jih lahko po zakonu o gospodarskih družbah odrečejo delničarjem. Poleg tega so menedžerji tisti, ki so dejansko odgovorni za finančno poslovanje podjetij. Z manipuliranjem, s prodajanjem lastnih delnic imajo tako v rokah prav vse mehanizme, da zbija ceno delnic in s tem opravijo cenejši nakup. Na drugi strani pa so člani uprave v tako imenovanem konfliktu interesov, saj pri takšnem odkupu varujejo predvsem lastne interese in ne več interesov lastnikov oziroma podjetij. Vprašljiva je etičnost takšnega početja in prav na etičnost smo opozarjali na protitajkunski izredni seji državnega zbora. Iz tega razloga se menedžerski prevzemi praviloma v razvitih kapitalističnih državah odvijajo samo v podjetjih v krizi kot oblika reševanja podjetja v težavah, kjer so veliki upniki zainteresirani za sanacijo podjetja in s tem tudi povračila večine svojih terjatev. Druga zadeva, ki spremlja menedžerske prevzeme, pa je vprašanje enakosti pred zakonom, saj banke posojilodajalke diskriminirajo posamezne posojilojemalce. Običajno banka ne bi dala posojila osebi, ki bi želela opraviti prevzem podjetja z zastavo njegovih delnic.«

Za konec Zadeve so se torej vsaj toliko razjasnile, da tudi širša javnost ve, za kaj gre. Pravosodje pa mora zdaj ugotavljati, ali je šlo pri tem tudi za kaj nezakonitega. Da je tako ravnanje neetično, je jasno, kot je jasno, kdo stoji za njim in kdaj se je vse skupaj začelo. **D**

France Cukjati, predsednik državnega zbora, je opozoril na zlorabo nacionalnega interesa.

Jožef Horvat, vodja poslanske skupine NSi, opozarja na zlorabo notranjih informacij.

Kdo je kriv za šentviško polomijo?

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Po vnovičnem zaprtju šentviškega predora in ponujenih odstopih ministra za promet Radovana Žerjava ter uprave Darsa se glavni akterji izmikajo odgovornosti, porajajo pa se vprašanja o vlogi nadzornikov in prometnih inšpektorjev.

Predor Šentvid, najdražji predor v slovenski zgodovini, ki je stal skoraj trikrat toliko, kot je bilo načrtovano, hkrati pa so ga gradili polni dve leti dlje, kot so prvotno načrtovali, so 6. avgusta znova zaprli, razlog pa je bil isti kot že večkrat prej – v stari galeriji predora, ki je bila zgrajena leta 1984, je znova začel odpadati protipožarni omet in ogroziti varnost udeležencev v prometu. Izvajalec projekta SCT je tako dvanajst dni saniral protipožarno zaščito, ki so jo odstranili in še enkrat nanесли. Predor je kasneje prestal tudi testiranja, zdaj pa čakajo še poročilo Zavoda za gradbeništvo (ZAG). Poleg te dopolnitve, pojasnjujejo v SCT, mora pred odprtjem naročnik, Družba za avtoceste RS (Dars), inšpektor-

ju za prometno varnost poslati tudi analizo tveganja in načrt reševanja v galeriji predora.

Medijski protinapad SCT

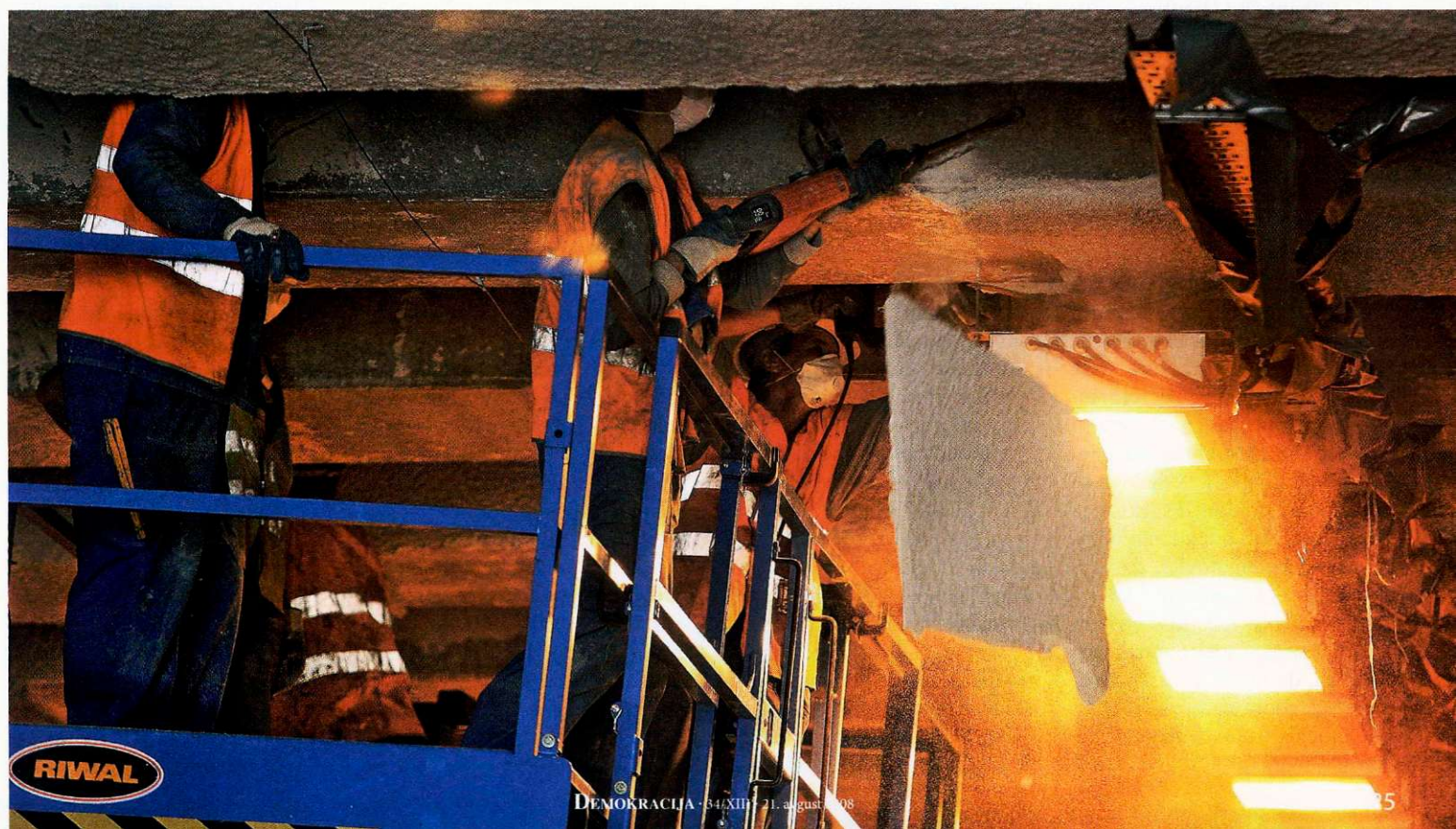
Šentviški predor je zaradi skoraj notorične precenjenosti in v končni fazi tudi nefunkcionalnosti deležen precejšnje medijske pozornosti. Tako širša kot strokovna javnost glavnega krivca za nastale zaplete vidi v izvajalcu projekta. V gradbenem podjetju ob teh očitkih poudarjajo, da za nanos protipožarne zaščite v stari galeriji šentviškega predora nikoli niso prejeli ne projekta ne gradbenega dovoljenja. Dodajajo, da ne razumejo »izrečenih groženj o črni listi gradbenikov, na katero želi vlada za gradnjo predorov uvrstiti SCT in Primorje« – ki sta največji gradbeni podjetji v Sloveniji.

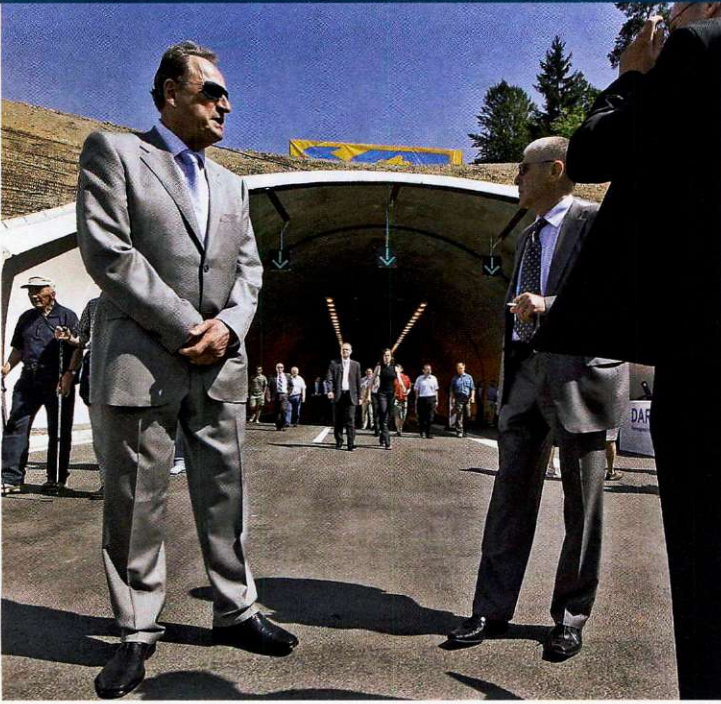
Dars je namreč zaradi napak pri graditvi in pogostih zaprtij predora napovedal, da bo moral SCT povrniti škodo, ki je nastala zaradi zapiranja in obnavljanja predora in jo ocenjujejo na približno milijon evrov. Minister za promet Radovan Žerjav pa je ministru za finance Andreju Bajuku poslal pobudo o preoblikovanju sistema javnih naročil, zlasti tistega dela, ki govori o črnih listah in negativnih referencah, s čimer bi zavarovali investitorje, graditeljem pa nagnali vsaj nekaj strahu v kosti.

Seveda bi ti ukrepi veljali za vse potencialne graditelje, vendar pa je SCT ta čas ikona slovenskega gradbeništva, zato se je tudi odzval na obtožbe ter napovedane ukrepe. Ker SCT ni sam nanašal sporne protipožarne zaščite, temveč jo je prepustil

podizvajalcu, britanskemu podjetju Ceramicoat, je SCT vložil tožbo zoper podizvajalca – ki ga je izbral sam, po navedbah po priporočilu britanskega veleposlaništva. To očitno pomeni, da SCT ni pripravljen povrniti stroškov za nastalo škodo in zamude, temveč bo poskušal krivdo zvaliti na podizvajalca. Minister Žerjav je dejal, da bo, če ne bo dobre volje na drugi strani, te zneske treba izterjati.

Na Darsu pravijo, da je izvorni krivec za dogodka v zvezi z odpadanjem protipožarnega ometa izvajalec, torej družba SCT. Krivdo za težave po mnenju Darsa nosijo tudi projektant, nadzorni inženir in ZAG, ki je še pred odprtjem predora opravil analize o kakovosti gradnje. Tudi minister Žerjav glavnega krivca za zaplet vidi v izvajalcu. Del odgovornosti pa po ▶

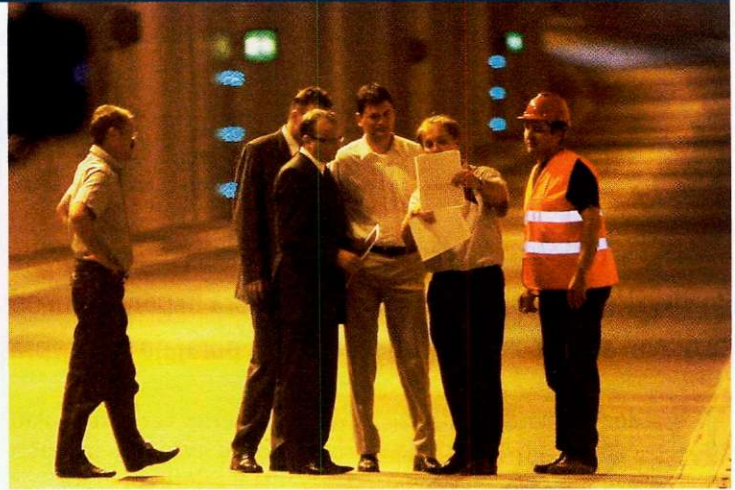
Gradbeni baron Ivan Zidar pri odprtju šentviškega predora

► njegovih besedah nosi tudi nadzor, ki bi moral ugotoviti, ali je vezni sloj pri nanosu protipožarnega ometa sploh potreben. »Če bi moral biti, pa ga ni, je krivda deljena,« je dejal minister.

Vloga inšpektorjev Na tem mestu se poraja vprašanje, kakšno vlogo je odigral Inšpektorat RS za promet oziroma glavni prometni inšpektor Jurij Kos in kako močno ga Dars drži v svojih krempljih. Kot so nam zaupali izvajalci gradbenih del, ki so

inšpektor Vinko Škufca, a po navedbah anonimnih izvajalcev del »ni nič ukrepal glede ometa in ni opravil drugih dejanj v skladu z inšpekcijskim nadzorom, ki jih ima po 4. odstavku 74. člena Zakona o javnih cestah.«

»Po opravljenem pregledu obnovitvenih del komisija predlaga ministru izdajo odločbe, s katero se odredi odprava pomanjkljivosti ali izda dovoljenje za izročitev obnovljene ceste, cestnega odseka ali cestnega objekta prometu (8. odstavek 8. člena Zakona o javnih

Radovan Žerjav: Če SCT ne bo pripravljen povrniti škode, bo potrebna tožba.

in jim tudi povsem zaupati, pa že samo dejstvo, da ponekod teče promet po cestah, ki nimajo uporabnega dovoljenja, ne vpliva zaupanja v slovensko avtocestno politiko. Prometni inšpektorat pod vodstvom Jurija Kosa odgovarja, da tako zakon kot finance preprečujeta, da bi nadzorovali kakovost in varnost objektov med samo graditvijo. »Ker nimamo ne izvedencev ne strokovnjakov, ki bi nadzorovali kakovost gradnje, se moramo zanašati na to, kar so nam v tem primeru zagotovili na Darsu, in sicer, da je bil protipožarni omet po prvem incidentu varen. Dobil smo njihovo pisno zagotovilo, da je predor varen, in nismo imeli nobenega razloga, da bi o tem podvomili in ne dovolili

prvem odpadu protipožarnega ometa je bila izjava izvajalca del, da so odpravljeni vsa potencialno nevarna mesta skladno s skupno določenimi postopki. Tako je nadzornik izvajalcu del pač verjel na besedo, kar se je potem izkazalo za veliko napako.

Na ZAG, kjer so opravljali (neodvisen) zunanji nadzor nad izvajanjem del v predoru, trdijo, da so tako pred prvim odprtjem predora kot po prvem odpadanju ometa opravili pregled predorskih cevi. Mag. Franc Capuder je dejal, da so po odpadanju ometa v začetku julija pregledali celoten predor. »Označili smo vse potencialne dele, kjer je treba omet še odstraniti ali ga zavarovati z mrežo. Izvajalci so to tudi storili,« pravi Capuder, previdno pa dodaja, da ne morejo vedeti, ali so izvajalci to storili dobro ali ne. Ko je bil predor znova nekaj časa odprt za promet, so opravili še eno kontrolo in ta je pokazala, da so bili deli, ki so jih označili, popravljene, hkrati pa tudi, da je spet prišlo do odstopanja oziroma popuščenja ometa in da obstaja potencialna nevarnost, da bi omet lahko še odpadel. Sam ni bil avtor poročila, ki ga je ZAG izročil Darsu, a je prepričan, da so Dars na to nevarnost opozorili. Capuder dodaja, da je do vnovičnega odpada ometa lahko prišlo zaradi vnovične večje obremenitve, ki jo povzroča promet, ali pa celo zaradi same sanacije.

Šele pred nedavnim se je izvedelo, da je omet v predoru odpadel že aprila, minister Radovan Žerjav pa je za dogodek izvedel šele v začetku avgusta.

zaradi strahu pred povračilnimi ukrepi Kosovih inšpektorjev za ceste želeli ostati anonimni, je bil inšpektor Kos navzoč pri številnih odprtih cest, za katere ni bilo izdano uporabno dovoljenje, podobno pa je veljalo tudi za šentviški predor. Inšpektorica Nives Lah je ob odpadanju ometa v predoru ugotovila, da zanj uporabno dovoljenje ni bilo izdano, vendar v skladu s svojimi pristojnostmi – ima namreč pooblastila, da nevarni odsek ceste zapre – predora ni zaprla, temveč je le omejila hitrost vožnje na 80 km/h. Predor si je ogledal tudi

cestah). Edini strokovnjaki, ki sodelujejo v komisiji brez pooblastil ministra kot tudi nezakonito imenovane komisije, so inšpektorji za ceste, ki pregledujejo tudi semaforje, javno razsvetljava, čeprav za to nimajo ne strokovne izobrazbe ne pooblastil. Projekti za obnovitvena dela niso revizijsko pregledani, zato prihaja do tehničnih nepravilnosti, ki jih komisija potrdi v navzočnosti inšpektorjev, kar je zagotovilo, da ni nihče kaznovan in da napaka ni odpravljena,« še dodajajo anonimni gradbinci.

Čeprav gre pri tem za navedbe, ki jih je zelo težko dokazati

ponovnega odprtja. Naši inšpektorji so bili večkrat v predoru in nismo pričakovali, da bo omet začel odpadati tudi z betonskega dela predorske cevi,« pravi Kos. Dodaja, da so za varnost gradnje pristojni gradbeni inšpektorji, poleg tega pa so gradnjo nadzorovali tudi zunanji izvajalci.

Vsa dela pri graditvi predora je nadzoroval tudi ZIL Inženiring. Milan Črepinšek pravi, da so pri tehničnem pregledu ugotovili, da so bila vsa dela izvedena skladno z gradbenimi dovoljenji in tehnično dokumentacijo. Podlaga za vnovično odprtje predora po

Informacijska zmeda Dejavnik, ki je prav tako pripomogel k zmanjšani varnosti v predoru in pokazal na skoraj komičen položaj slovenskega gradbeništva, je tudi neinformiranost neka-

Zaradi dogajanj v šentviškem predoru je uprava Darsa ponudila odstop.

terih ključnih akterjev šentviške zgodbe. Tako se je šele pred nedavnim izvedelo, da je omet v predoru odpadel že aprila, minister Žerjav je za to izvedel šele v začetku avgusta, z napako pa naj ne bi bil seznanjen niti Dars. Dokument o aprilskem odpadku ometa, ki je naposled le priromal v roke prometnega ministra, je ta že posredoval ministru za notranje zadeve Dragutinu Mateju, saj naj bi bil pomemben za kriminalistično preiskavo o zapletih pri graditvi predora.

Ta informacijski lapsus sta zakuhalo predvsem nadzornika oziroma projektanta, ZAG in SCT, ki sta napako v prometnem objektu sicer omenila v poročilu, vendar se jima ni zdelo vredno tega omeniti pri tehničnem pregledu predora. Četudi je bil aprilski problem saniran, bi morali odgovorni nanj opozoriti najkasneje 1. julija, ko so predor odprli in je omet spet odpadel. Seveda pa ostaja vprašanje, kdo od odgovornih na Darsu je vedel za aprilski incident. Minister Žerjav je prepričan, da člani uprave za dogodek niso vedeli, vendar pa ni mogoče izključiti možnosti, da je bil vsaj nekdo v državni agenciji s tem seznanjen. Ali je informacija prišla do Darsa in kako daleč v njegovi strukturi je prišla, bo poskušala ugotoviti kriminalistična preiskava.

Dars je na svoji spletni strani znova potrdil, da s tem, da je omet v galeriji šentviškega predora odpadel prvič že v aprilu, ni bil seznanjen, zato o tem ni mogel obvestiti ministra za promet. Ko so zvedeli, da je omet

prvič odpadel že aprila, je uprava o tem obvestila tako ministra kot javnost. Hkrati je glede na to, da je bilo ugotovljeno, da je bilo obvestilo o tem že aprila posredovano tudi Darsu, uprava takoj začela ugotavljati, zakaj s tem ni bila seznanjena vsaj 1. julija, ko je na dan odprtja predora omet znova odpadel.

Padanje glav Premier Janez Janša je prejel poročili ministrstva za promet in za notranje zadeve v zvezi s predorom Šentvid. Minister Žerjav je zaradi dogodkov v šentviškem predoru ponudil odstop, prav tako je odstop ponudila uprava Darsa. Glede ponujenih odstopov je premier Janša dejal, da bodo odločitev sprejeli, ko bodo preučili poročila in ko bodo videli, ali so ukrepi, ki so in bodo še predlagani, zadostni za to, da se takšno ravnanje ustavi. Poudaril pa je, da bo ta žalostna gradbena zgodba svoj epilog dobila najkasneje do konca tega tedna.

Kot pravi minister Žerjav, zgodba s šentviškim predorom dobiva čedalje bolj jasno sliko. Sam je nastali položaj opisal takole: »To je slika slovenskega cestnega gradbeništva. Avtocestna zgodba se pelje že 15 let in vsi, ki so vključeni v to zgodbo, se med seboj poznajo in so si zlezli pod kožo. Ocenjujem, da so si v preteklosti tako ali drugače pomagali, ko je bilo treba pod preprogo pomesti kakšno zadevo. Takšne in drugačne usluge iz preteklosti pa je treba kasneje odplačati,« je dejal in dodal, da se zadeve ves čas vrtijo v začaranem krogu, ki ga želi sam presekat. ▣

Ste z vašo kartico res poslovali vi?!

www.nlb.si/varnostno-sporocilo

Ko opravite nakup ali dvig gotovine s svojo NLB kartico, vam bomo poslali **varnostno SMS sporočilo**. Tako boste **prepričani**, da ste s kartico **zares poslovali vi**.

Najbolj pomembno pa je, da vas varnostno SMS sporočilo v primeru zlorabe **takoj opozori** in lahko **hitro ukrepate**. To je še posebej dobrodošlo v primeru kraje ali izgube kartice, ki je sami še niste opazili.

Povečajte varnost poslovanja s kartico – naročite se na prejemanje varnostnih SMS sporočil.

Več informacij na www.nlb.si/varnostno-sporocilo ali v NLB Poslovalnicah.

NLB

Nem zakaj.

Dolgotrajno dogovarjanje o pokrajinah škoduje gospodarsko manj razvitim predelom.

Dolga pot do pokrajin

Klemen Kocjančič, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Že vse od nastopa samostojne Slovenije so si vlade prizadevale, da bi ustanovili pokrajine, a do zdaj brez večjega uspeha. Še najdlje pri tem je prišla zdajšnja vlada.

Maja 1994 je ZLSD sprožila pobudo za spremembo ustave, tako da bi zagotovili obvezno ustanovitev pokrajin in s tem decentralizirali Slovenijo zaradi (pre)velikega števila občin. Pobudo je predstavil Ciril Ribičič, poslanec in predsednik komisije za lokalno samoupravo.

Prvi koraki na poti Leta 1996 je Boštjan Kovačič (LDS), minister brez listnice, odgovoren za reformo lokalne samouprave, pripravil osnutek zakona o pokrajinah, njegovo delo pa je nadaljeval novi minister Božo Grafenauer. Slednji je julija 1997 napovedal, da bo zakon o pokrajinah sprejet

čez 2 leti in pokrajine ustanovljene leta 2000. Predlog zakona, predstavljen septembra, je predvideval 8 pokrajinskih središč: Mursko Soboto, Maribor, Celje, Ljubljano, Kranj, Novo mesto, Novo Gorico in Koper.

Kljub temu se v letu 1998 ni zgodilo nič pretresljivega: predstavniki različnih strank so opozarjali na prehitro uvajanje pokrajin (zaradi slabih izkušenj z občinami); med njimi so bili Aurelio Juri (ZLSD), Franc Jazbec in Pavle Rupar (oba SDS), Vili Trofenik (SLS), Geza Džuban (LDS) ... Sam minister Grafenauer je izgubljal upanje v ustanovitev pokrajin in je tako junija 1998 dejal, da obstaja možnost, da pokrajine

sploh ne bodo ustanovljene, če pa bodo, bodo izjemno šibke tvorbe. Hkrati se je pridružil prizadevanjem za počasno in temeljito pripravo zakonodaje.

Prvi resni premiki Marca 1999 je Ribičič vložil podpise 33 poslancev iz skoraj vseh parlamentarnih strank, da se črta oz. spremeni sporni 143. člen ustave, ki ne omogoča hkratne ustanovitve pokrajin za celotno Slovenijo. Ob tem je poudaril, da je Slovenija zanemarila povezovanje na regionalni ravni in da bo ob vstopu v EU prejela več denarja za spodbujanje manj razvitih območij, če bodo pokrajine pravočasno ustanovljene.

Čez leto dni je Herman Tomažič (LDS) predložil parlamentarni komisiji za lokalno samoupravo predlog zakona o ustanovitvi koroške pokrajine. Komisija in nato tudi državni zbor sta podprla predlog zakona. Julija 2000 sta

poslanca LDS Jože Avšič in Branko Janc vložila predlog zakona o ustanovitvi pokrajine Posavje. Septembra je sledila pobuda Aurelija Jurija o ustanovitvi istrske pokrajine, nato pa še Pahorjev predlog o ustanovitvi severnoprimorske pokrajine. Oba sta se strinjala s predlogi strokovnjakov, naj se ustanovi od 8 do 14 pokrajin. Tomažič je nato 11. oktobra v parlament vložil predlog zakona o pokrajinah.

Novembra 2001 je notranji minister Rado Bohinc zagotovil, da bo do konca leta pripravljen predlog zakona in da bodo pokrajine dokončno ustanovljene do lokalnih volitev 2004. Junija 2002 pa je podaljšal rok na december 2003, saj je takratna vlada še pripravljala potrebne zakone: o pokrajinah, o volitvah v lokalne skupnosti in o ustanovitvi pokrajin. Naslednji mesec je dejal, da se vlada ukvarja s predlogi za ustanovitev 6, 8, 10 ali 12 pokrajin. Brežiška poslanka Jože Avšič (LDS) in Andrej Vizjak (SDS) sta septembra 2002 podprla predlog sveta pokrajine Posavje v ustanavljanju o ustanovitvi 12 pokrajin, saj bi z manjšim številom pokrajin gospodarsko oškodovali manjše regije.

Januarja 2003 so tudi štajerski župani pozvali k ustanovitvi pokrajine Spodnje Podravje. Zaradi pritiskov lokalnih politikov vlada ni zbrala potrebnih 60 poslanskih glasov za ustavne spremembe, zato je maja 2003 predstavnik ZLSD Dušan Golnar dejal, da v primeru nesprejetja spremembe ustave obstaja možnost razpisa referendumu o spremembi ustave in ustanovitvi pokrajin. Junija 2003 je LDS predstavila nov predlog zakona, ki ga pa je prof. dr. Janez Šmidovnik, zunanji strokovni sodelavec vlade na področju lokalne samouprave, označil za »gnili kompromis« in »kapitulacijo stroke pred politiko«. Po tem predlogu bi bilo po besedah dr. Rajka Pirnata ustanovljenih kakih 50 do 60 pokrajin. Oba sta znova opozorila, da stroka zagovarja ustanovitev 8 pokrajin. Dorijan Maršič, Davorin Terčon, Mario Gasparini, Jaša Zlobec in Jožef Školč (vsi LDS) ter Vojko Čeligoj (DeSUS) so julija predlagali, da se ustanovi enotna primorska pokrajina. Septembra

Na sestanku je bilo odkrito rečeno, da pokrajine sicer podpirajo, a jih lahko po volitvah sami naredijo bolje.

je Janez Janša predstavil predlog, po katerem naj se ustanovi 14 pokrajin, pri čemer se lahko pokrajina ustanovi ob dvetretjinskem soglasju občin. LDS, ZLSD, DeSUS, SLS in SNS so podprle vladni predlog, medtem ko je opozicija (SDS, NSi) predlagala, da se prej pripravi zakon o pokrajinah. SLS in SNS sta podprli zahtevo opozicije o hkratni pripravi ustreznih zakonodaj. SDS je vztrajala, da morajo občine imeti večji vpliv na ustanovitev pokrajin. A do konca mandata se ni zgodilo nič novega.

Nastop nove vlade Junija 2005 sta LDS in SD vložili v postopek predlog za začetek postopka za spremembo 121., 140. in 143. člena ustave. Septembra 2005 je parlament potrdil ustanovitev strokovne komisije (sostavljali so jo geograf Lojze Gosar, nekdanji ustavni sodnik Tone Jerovšek, profesor na pravni fakulteti Rajko Pirnat ter profesorja na Fakulteti za upravo Janez Šmidovnik in Stane Vlaj), da je pregledala predloge parlamentarnih strank. Koalicija je predlog vzela za izhodišče za nadaljnje pogovore.

Januarja 2006 so se predstavniki parlamentarnih strank in strokovne komisije dogovorili o ustavnih spremembah: medtem ko 121. in 140. člen nista sporna, so za 143. člen oblikovali kompromisno rešitev. Marca je LDS potrdila, da se strinja s kompromisnim predlogom. Maja se je začela obravnava predloga ustavnih sprememb; spremembe so podprle vse stranke razen SNS in NSi. Kompromisni predlog je podpisalo 72 poslancev, predlogi so bili sprejeti junija.

Na predlog opozicije je marca 2007 služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLSRP) poslala vsem skupinam sveženj petih zakonov, ki so potrebni za ustanovitev 14 pokrajin (Dolenjska, Gorenjska, Goriška, Koroška, Notranjska, Osrednjeslovenska, Podravska, Pomurska, Primorska, Savinjska, Savinjsko-šaleška, Spodnje-podravska, Posavska, Zasavska). Na predlog so se odzvale številne skupine in predlagale enotno primorsko pokrajino, drug sedež koroške pokrajine, premestitev

SD je najprej podprla vladni predlog, nato pa ga je zavrnila.

Janković je bojkotiral referendum na škodo Ljubljane.

kraja v drugo pokrajino, preimenovanje pokrajine ... Odzval se je tudi ljubljanski župan Zoran Janković in zahteval, da MOL pridobi status pokrajine brez priljubljanskih občin, saj bi po njegovem mnenju po vladnem predlogu največ pridobile prav slednje, sama Ljubljana pa nič oz. zelo malo. Konec meseca je minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar začel pogovore z opozicijo. SD se je zdel najbolj sporen finančni načrt pokrajin, ki po njihovem mnenju ne vključuje geografskih in migracijskih značilnosti. Aprila je minister za javno upravo Gregor Virant predstavil predlog zakona, ki bi imel dvotirni sistem in ne enotirnega, kot ga je predlagala SVLSRP. Po njegovo bi imele pokrajine predvsem razvojno funkcijo, medtem ko bi jih še naprej vodila država. SNS ni podprla vladnega predloga, ker ustava ne določa najvišjega števila pokrajin, kar bi po njihovem mnenju lahko vodilo v nadaljnje drobljenje, in ker so med predlaganimi pokrajinami prevelike razlike tako po velikosti kot po številu ljudi. Vlada je tako konec meseca maja predstavila nov predlog 14 pokrajin. Julija je DZ začel razpravo o petih zakonih in jih potrdil, da so primerni za nadaljnjo obravnavo. 1. avgusta se je končal 60-dnevni rok, v katerem so

Ribičič si je želel pokrajino, njegovi strankarski kolegi pa jih zdaj blokirajo.

morali občinski sveti izraziti svoje mnenje do vladnega predloga; večina občin je predlog načeloma podprla. Konec avgusta pa je NSi predstavila svoj predlog, po katerem naj bi ustanovili 6 pokrajin (osrednjeslovensko, štajersko, primorsko, dolensko, gorenjsko in pomursko), status pokrajine pa bi dobila tudi MOL. SDS in SLS sta še vedno podpirali predlog 14 pokrajin, pri čemer so se jim pridružili še poslanci SD. Slednji in DeSUS so napovedali podporo predlogu, »ki bo dosegel kvalificirano večino v DZ«. 2. oktobra je SVLSRP predstavila štiri različne predloge ozemelske razdelitve in poimenovanja 14 pokrajin. Istega meseca je koalicija v državnem zboru zavrnila predlog opozicije za prestavitev sprejetja predloga na poznejši datum. Novembra je vlada poslala v parlament nov predlog o pokrajinah.

Januarja 2008 so se začele obravnave zakonov v parlamentu. Potem ko so zavrnil predlog zakona o ustanovitvi pokrajin, so opozicijski poslanci skupaj z DeSUS marca obstruirali to točko dnevnega reda. Zaradi vse večjih težav je vlada sredi aprila napovedala vložitev posvetovalnega referenduma, na katerem bi volivci izrazili svoje mnenje glede pokrajin. Ob tem so zmanjšali njihovo število na »12 plus eno pokrajino«, kar pomeni, da bi MOL pridobila status in pravice pokrajine. SD, LDS, Zares in Lipa so predlagali, da se na referendumu postavi vprašanje, koliko pokrajin naj bi bilo (6, 8 ali 13). Maja je koalicija vložila predelan zemljevid, in sicer 13 + ena občina (osrednjoslovensko so razdelili na dve pokrajini). Državni zbor je podprl razpis referenduma, ki je potekal 22. junija. Potem ko je vlada sprejela predlog MOL o pokrajinskem statusu, je Janković pozval, da naj volivci bojkotirajo referendum. Tudi SD je nato štiri dni pred glasovanjem odtegnila svojo podporo referendumu. Janša je o tem dejal: »Ta je projekt pokrajin dolgo časa podpirala, ko se je pokazala realna možnost, da bodo ustanovljene, pa je od njega odstopila. Na sestanku, na katerem se je to zgodilo, je bilo odkrito povedano, da pokrajine sicer podpirajo, da pa jih lahko sami po volitvah naredijo bolje.« Tudi zgornjegorenjski župani so pozvali, naj volivci zavrnejo referendumsko vprašanje. Tradicionalnega nedeljskega referenduma se je udeležilo nekoliko manj kot 11 odstotkov volivcev, podprli pa so 11 pokrajin; zavrnilo so ga v osrednji Sloveniji in na južnem Primorskem. Julija je tako vlada poslala nov predlog, tokrat s 14 pokrajinami. Miran Potrč (SD) je ob tem dejal, da bodo »ob dejstvu, da v koaliciji ni več pripravljenosti za iskanje skupnih rešitev, zagotovili, da projekt pokrajin v tem mandatu ne bo sprejet«. Isto stališče so zavzeli v DeSUS, LDS in Lipi, medtem ko sta SDS in SLS podprli zakon. NSi je sporočila, da bo poskusila še bolj uskladiti predloge. ■

Neurja in lubadar ogrožajo gozdove

Maruša Mihelčič, foto: arhiv Demokracije

Neurja, ki so se razbesnela nad našimi kraji v preteklih tednih, niso prizanesla niti gozdnim površinam. Uničenju v gozdovih pa grozi še ena nevarnost – lubadar, ki se je po podatkih razširil predvsem na Zgornjem Gorenjskem.

Naravne nesreče, kot so snegolomi, vetrolomi in neurja, ustvarjajo idealne razmere za razmnoževanje različnih vrst podlubnikov. Strokovnjaki se bojijo, da se bodo po zadnji julijski ujmi tovrstni insekti namnožili še v večjem številu.

Škoda je ogromna Po ocenah Zavoda za gozdove Slovenije naj bi skupna količina podrtega in polomljenega gozdnega drevja v julijskem neurju znašala kar okrog 440 tisoč kubičnih metrov. Od tega je 570 hektarjev gozda popolnoma uničenih, 8.700 hektarjev pa je močneje poškodovanih. Največ škode naj bi nastalo na tolminskem območju na Predmeji v občini Ajdovščina, kjer naj bi bilo 50 tisoč kubičnih metrov poškodovanega, podrtega, polomljenega in izruvanega drevja. Neurje je močno prizadelo tudi gozdne površine na lju-bljanskem ter nazarskem obmo-

Jošt Jakša: Država bo morala priskrbeti več finančnih sredstev.

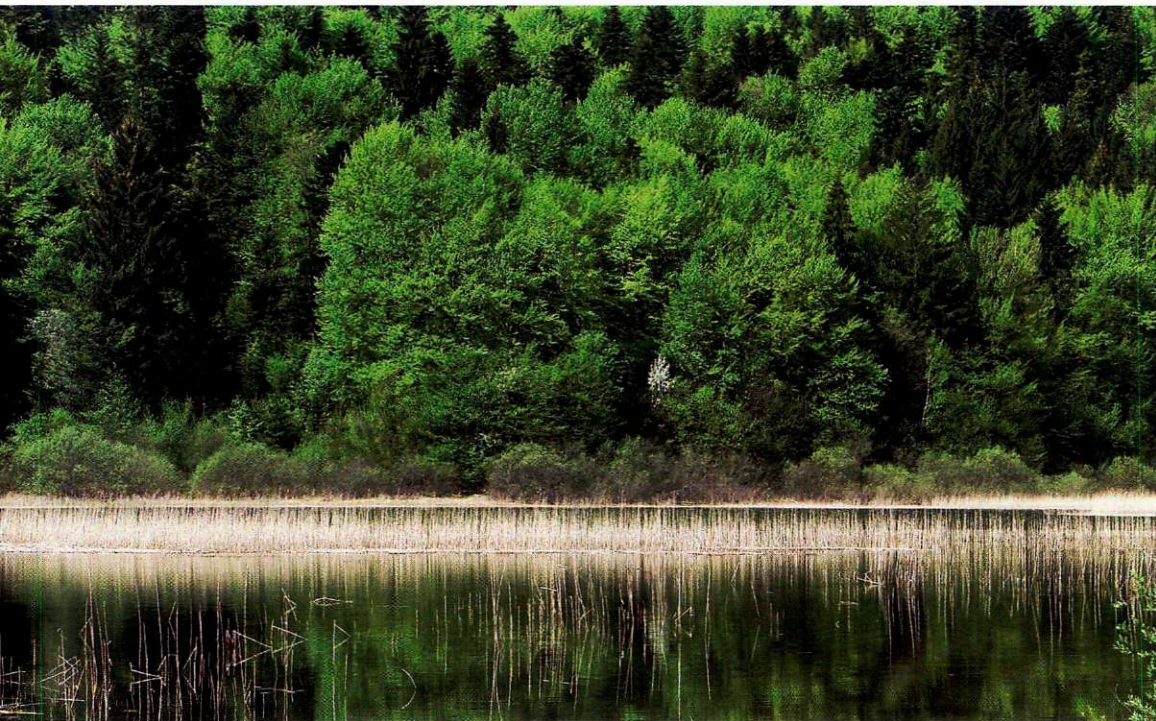
graškem gozdnogospodarskem območju, ki skupno zavzemajo četrtno vseh gozdov Slovenije, kar je pol milijona hektarjev, so na več krajih vidne manjše površine poškodovanih gozdov, gozdnih cest in vlak.

Opozorila pristojnih Zavod za gozdove Slovenije je zadolžen za pripravo sanacijskega načrta, ki mora zajemati tudi potrebne novogradnje, obnovitvena, preventivna in varstvena dela ter popravila gozdne infrastrukture. Po podatkih naj bi višina sofinanci-

čju med Kamnikom in Gornjim Gradom, kjer je poškodovanih 370.000 kubičnih metrov gozda. Na kranjskem, brežiškem, mario-borskem, postojnskem, kraškem, murskosoboškem in slovenj-

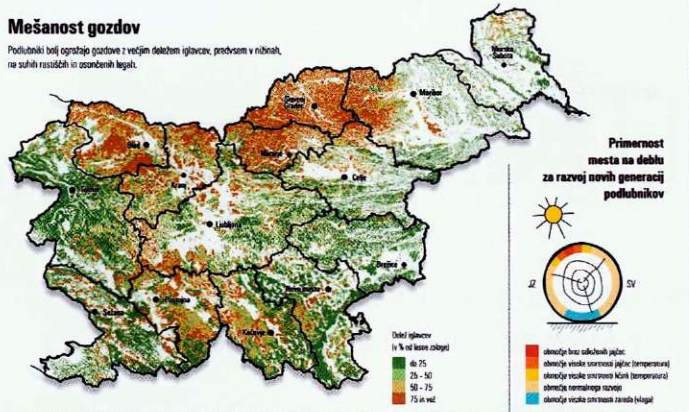
Strokovnjaki napovedujejo katastrofo, če pristojni že letos ne počistijo območij, ki jih je prizadel lubadar.

ranja poškodovanega gozdnega drevja znašala 2,5 evra na kubični meter, medtem ko višina sredstev sofinanciranja za graditev gozdne ceste ali gozdne vlake, ki je nujno potrebna za izvedbo sanacije, znaša do 50 odstotkov priznanih stroškov gradnje. Predvideno je, da bodo v sanacijski načrt vključeni vsi lastniki gozdov, Zavod za gozdove Slovenije pa bo prevzel vsa predpisana in opravljena dela. Pristojni zavod je lastnike gozdov, ki so jih prizadela neurja, pozval, da morajo najprej pospraviti poškodovano gozdno drevje, ker je to potencialna nevarnost za namnožitve podlubnikov, zlasti zato, ker je bilo v neurjih poškodovanih več iglavcev kot listavcev. Če so se v prizadeta drevesa že naselili lubadarji, je treba napadeno drevesa, tako imenovane lubadarke, čim prej spraviti v lesna skladišča, kjer jih bodo sežgali ali zdrobili napadene vrhache in veje. Če odgovorni posekanih lubadark ne morejo pravočasno odpeljati iz gozda, so dolžni debela olupiti in lubje zažgati. Zavod za gozdove Slovenije lahko izredno izda tudi dovoljenje za uporabo kemičnih sredstev, ki zatirajo lubadarja. Pristojni pa bodo na vseh območjih poškodovanega gozda še dodatno zagotovili pasti za lubadarja s feromonskimi vabami. Na zavodu so opozorili tudi na povečano nevarnost pri delu v poškodovanih gozdovih, saj so številna debela po neurju polomljena, razmetana, pogosto pa se zgodi, da obvisijo na nepoškodovanih drevesih, kar je veliko tveganje za delavce v gozdu. Na zavodu so poudarili, da vladajo izredne razmere pri sečnji in spravilu lesa. Pozivajo gozdarje in druge, ki pomagajo pri čiščenju gozdov, da poskrbijo za popolno zaščitno opremo in tehniko dela prilagodijo izrednim razmeram.

Mešanost gozdov

Podlubniki bolj ogrožajo gozdove z večjim deležem iglavcev, predvsem v nižinah, na suhih razsežih in ozračnih legah.

Najbolj so ogroženi gozdovi z večjim deležem iglavcev.

Odgovornost lastnika Vendar kljub številnim opozorilom pristojnih institucij vse kaže, da se je začel uresničevati scenarij, ki so se ga strokovnjaki najbolj bali. V slovenskih gozdovih se je po vetrolomu in snegolomu namnožil lubadar, ki velja za enega najnevarnejših škodljivcev. Gozdarji opozarjajo, da so razmere že zelo kritične zlasti v gozdovih Zgornje Gorenjske. Na območju Pokljuke, Radovne in Mežakle je lubadar v letošnjem letu prizadel kar 40 tisoč kubičnih metrov dreves, kar je 8 tisoč več kot v lanskem letu, vendar obstaja velika verjetnost, da bodo ob koncu leta številke še grozljivejše. Po Pravilniku o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranja podlubnikov je lastnik oziroma upravljavec gozda pristojen najpogosteje v desetih dneh počistiti žarišče lubadarja, izdelati lubadarke in pri tem izvesti vse zatiralne ukrepe, ki jih določa odločba Zavoda za gozdove Slovenije. Če lastnik oziroma upravljavec ne izvede varstva pred podlubniki na način in v rokih, kot jih določa odločba, mora pristojni zavod zagotoviti izvedbo del, seveda na stroške lastnika gozda. Posamezniku, ki

ne upošteva navodil revirnega gozdarja, grozi kazen v višini 800 evrov in izvršba.

Glede na to, da imajo pristojne službe in posamezniki zaradi količine prizadetega drevja velike težave z odstranjevanjem bolnih dreves in s čiščenjem območij, lahko pričakujemo veliko gospodarsko in okoljsko škodo. Za ohranitev gozda je zelo pomembno, da lastniki napadenih območij čim prej poskrbijo za sanacijo, saj slednja preprečuje nadaljnje razmnoževanje lubadarja, ki postopoma napada tudi sosednje smrekove sestoje.

Prizadeto tudi gospodarstvo

Po ocenah naj bi že v tem obdobju gospodarska škoda, ki jo je povzročil lubadar, preseгла milijon evrov. Les napadenih dreves je na trgu vreden precej manj kot les zdravih dreves. Za primerjavo: odkupna cena za kubični meter kakovostnega lesa naj bila 70 evrov, napadene hlodovine pa 50 evrov; uničeno deblo, ki mu že odpade lubje, je vredno le 20 evrov. Les prizadetega drevesa ob takojšnji in pravilni hrambi ne kaže večjih estetskih in mehanskih napak. Razlog za nizko tržno ceno je zlasti nasičenost trga z lesom ob večjih polomih, ujmah in napadih lubadarjev. Les postopoma izgublja vrednost, k čemur so pripomogla številna neurja, ujme, vetrolomi, snegolomi in še bi lahko naštevali, veliko pa so k temu dodali novi materiali, ki jih odlikujejo boljše lastnosti. Čeprav les ni več ena od primarnih surovin, ima

Neurja so v zadnjem času prizadela več tisoč kubičnih metrov dreves.

Podlubniki

Podlubniki so majhni cilindrični do ovalni hrošči, s prehranjevanjem in razvojnimi krogi vezani na drevesne in grmovne vrste. Veliki so od 0,5 do 12 mm. V stabilnih naravnih gozdovih izločajo bolne in oslabele osebkke. Kot pove ime, žive pod lubjem in v lesu. Razvrstitev podlubnikov v poddružine je zasnovana na zunanjih, to je morfoloških znakih. Že ime pove, da večino življenja preživijo pod lubjem, torej v ličju ali lesu. Delimo jih na beljavarje, stržnarje in lubadarje. Najnevarnejša v Sloveniji sta osmerozobi in šestrozobi smrekovi lubadar, ki povzročata daleč največ škode. Ločimo ju po mestu zaleganja (osmerozobi na mestih z debelim lubjem, šestrozobi na mestih s tankim lubjem), velikosti (osmerozobi je dolg okoli 5 mm, šestrozobi okoli 2 mm) in rovnih sistemih (osmerozobi: eno- do trikrat vzdolžni, šestrozobi: do 6-krak zvezdast).

(Vir: Lubadar učinkovito uničuje iglavce, ZGS)

gozd prvinsko vlogo v obstoju, zato je treba poskrbeti za poškodovana gozdna območja in s tem preprečiti okoljsko škodo. Zaradi nujnih posekov lubadarke bo predvidoma nastalo okrog 130 hektarjev golih površin in te bo sčasoma treba obnoviti.

Več sredstev Stanje v gozdovih blejske območne enote Zavoda za gozdove Slovenije so pred kratkim predstavili na seji in na tiskovni konferenci. Generalni direktor zavoda Jošt Jakša je pojasnil, da se s spreminjanjem podnebja naravne nesreče koncentrirajo predvsem v Alpah. Zavzel se je, da bi država v prihodnje namenila več sredstev lastnikom gozdov ter jih z dodatnimi finančnimi viri spodbujala k čiščenju in skrbnejšemu gospodarjenju. Država namenja okrog dva milijona evrov rednih

sredstev za urejanje gozdov, lani pa so milijon in pol dodatnih sredstev namenili še odpravi posledic neurij v gozdovih po Sloveniji. Tega finančnega vira gozdarji niso prejeli, vendar bi ga po zagotovilih Jakše krvavo potrebovali, saj bi po njegovih besedah za sanacijo na ravni celotne države potrebovali vsaj milijon evrov. Samo na blejski enoti zavoda bi bilo potrebnih 250 tisoč evrov, saj škodo lanskega snegoloma ocenjujejo na kar dva milijona evrov. Sanacija po snegolomu je bila le delno izvedena, in sicer na dveh tretjinah uničenih gozdov, letos pa bodo dokončali zadnji in hkrati najtežji del. Snegolom je ustvaril idealne razmere za razvoj lubadarja, ki sedaj razsaja po blejskih gozdovih. Strokovnjaki napovedujejo katastrofo, če pristojni že letos ne počistijo prizadetih območij. ■

Zaupanje**Karitas** ✱**Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Pomoč potrebuje 77-letna gospa, ki živi sama v skromni hiški. Umrli ji je mož, pred kratkim tudi sin in je tako ostala sama. Zaradi starosti in bolezni ne more več uporabljati obstoječe kopalnice. Morala bi jo popolnoma preurediti, a sama tega finančno ne zmore. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo gospe. Hvala!

Iskrena zahvala za vašo pomoč, izkazano v prejšnjem mesecu, namenjena pa je bila tričlanski družini, ki je pred časom izgubila očeta. Dokončali smo streho, saj jim je do sedaj voda tekla v hišo.«

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

Slovenec v avstrijski parlament

Lucija Horvat, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Po devetih letih premora se koroškim Slovencem spet obeta poslanec v avstrijskem parlamentu: na listi Liberalnega foruma kandidira slovenski odvetnik Rudi Vouk, ki ima za izvolitev tudi največ možnosti.

Izvolitev Rudija Vouka bi prinesla rešitev vprašanja dvojezičnih krajevnih napisov na Koroškem.

Glavni kandidat Liberalnega foruma (LIF) na Koroškem na avstrijskih predčasnih parlamentarnih volitvah 28. septembra bo podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev in občinski odbornik Enotne liste v Dobrli vasi Rudi Vouk. Kandidatura mu je bila omogočena, potem ko sta se LIF in slovenska Enotna lista (EL) s predsednikom Vladimирjem Smrtnikom po večdnevnih intenzivnih pogajanjih dogovorila o strateškem partnerstvu, ki daje slovenskemu kandidatu popolno politično avtonomijo, predvsem pri manjšinskih vprašanjih. Rudiju Vouku, slovenskemu odvetniku v Celovcu, je s tretjim mestom na zvezni listi zagotovljen vstop v avstrijski parlament, če bo liberalcem z glavno kandidatko Heide Schmidt uspelo prestopiti štiriodstotni volil-

ni prag. Na tiskovni konferenci LIF in EL na Dunaju je Heide Schmidt poudarila, da bo Vouk v parlamentu postal glas vseh tistih, ki nimajo glasu. Ocenila je, da so možnosti liberalcev za vstop v državni parlament po polomu Gusenbauerjeve velike koalicije tako dobre kot že dolgo ne, zato so se tudi odločili za nastop na avstrijskih predčasnih parlamentarnih volitvah.

V parlament Če bo napovedano uspelo, bo Rudi Vouk prvi Slovenec v avstrijskem zveznem parlamentu po devetih letih. Zadnji koroški Slovenec v zveznem parlamentu na Dunaju je bil v letih 1998 in 1999 Karel Smolle. Tudi on je bil na listi LIF, a je na volitvah leta 1999 žal izpadel iz parlamenta. Letošnjo jesen je čas primernejši, saj raziskovalci javnega mnenja

napovedujejo vrnitev liberalcev v poslanske klopi. V tem primeru bo Vouk hkrati tudi predstavnik svoje stranke za ustavna vprašanja. Eden glavnih ciljev LIF je, da bi z vstopom v parlament preprečil, da bi svobodnjaška stranka (FPÖ) ali Zavezništvo za prihodnost Avstrije (BZÖ) koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja postala partnerja v novi avstrijski zvezni vladi ljudske stranke (ÖVP) ali socialdemokratov (SPÖ).

Edina možnost Rudi Vouk dogovor o strateškem partnerstvu med LIF in EL ocenjuje kot edinstveno priložnost za slovensko narodno skupnost, da v avstrijskem parlamentu spet pride do svojega zastopnika. Uspešna kandidatura LIF na volitvah, ki bi pomenila vstop v avstrijski parlament, bi

omogočila, da bi se v Avstriji oblikovala vlada brez dveh skrajnodesničarskih strank (FPÖ in BZÖ), ki s Haiderjem na čelu povzročajo toliko težav in škode prav slovenski manjšini v Avstriji. Kot je prepričan Vouk, bi takšen volilni izid preprečil tudi ponovitev propadle velike koalicije med SPÖ in ÖVP in je velika priložnost za Slovence v Avstriji, saj bi se v tem primeru oblikovala vlada s tremi partnerji, ki bi lahko uresničila razsodbe ustavnega sodišča v zvezi z dvojezično topografijo na Koroškem in bo pripravljena upoštevati manjšinske pravice. Rudi Vouk računa na podporo iz vrst večinskega naroda in je seveda prepričan, da bo deležen močne podpore slovenske manjšine v Avstriji.

Predstavniki Zamejske Slovence v Italiji v italijanskem parlamentu predstavlja senatorka Tamara Blažina, predstavnik novonastale Demokratske stranke, ki je nastala po združitvi Levih demokratov in Marjetice, in je nasledila Miloša Budino. Slovenci na Madžarskem pa v madžarskem parlamentu žal nimajo predstavnika. Nadvse primerno bi bilo, da bi tudi Slovenija omogočila izvolitev predstavnikov

Senatorka Tamara Blažina

Celovski odvetnik slovenskega rodu mag. Rudi Vouk

MAG. RUDI VOUK je bil rojen 19. 3. 1965 v Celovcu, živi pa v Dobrli vasi. Maturiral je na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu, pravo je študiral na Dunaju, po študiju je bil pripravnik v Odvetniški pisarni Grilc v Celovcu, od leta 1997 pa je samostojni odvetnik v tej pisarni. Njegove dosedanje politične funkcije:

- 1991–1997 tajnik Enotne liste, stranke koroških Slovencev. Od 1995 občinski odbornik Enotne liste v Dobrli vasi, na volitvah 1997 je Enotna lista prvič dosegla mesto v občinskem predstojništvu, do leta 2003 pa je referent te občine za kulturo, kmetijstvo in okolje;
- 1999–2000 poslovodni predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, v tem času obnovitev Koordinacijskega odbora koroških Slovencev in ureditev razširjenega Koordinacijskega odbora kot najvišjega usklajevalnega gremija koroških Slovencev. V tem obdobju tudi član sosveta za slovensko narodno skupnost pri Uradu zveznega kanclerja na Dunaju. Od leta 2003 naprej podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev;
- 1998 je dosegel odločitev ustavnega sodišča, da je slovenščina pred okrajnimi glavarstvi in deželnimi uradi pripuščenata tudi za občane, ki niso doma v uradno priznanih dvojezičnih občinah;
- 2000 je ustavno sodišče na njegovo pritožbo razveljavilo dele uredbe o dopustitvi slovenščine kot uradnega jezika in odločilo, da je tudi v občini Dobrila vas slovenščina postala uradni jezik;
- 2001 je ustavno sodišče po njegovi pritožbi razveljavilo klavzulo 25 odstotkov v zakonu o narodnih skupinah in dele uredbe o dvojezični topografiji na Koroškem; odločilo je, da za dvojezične krajevne napise zadostuje 10 odstotkov slovenskega prebivalstva skozi daljše obdobje. Tedaj je ustavno sodišče razveljavilo enojezično krajevno tablo v Škocjanu. Prav tako po njegovi pritožbi je ustavno sodišče konec leta 2005 potrdilo to judikaturo in razveljavilo tudi enojezične krajevne napise v Pliberku in Drveši vasi;
- 2000–2001 je predsednik Zbora narodnih predstavnikov NSKS;
- OD 2003 je podpredsednik NSKS;
- 2008 kandidat LIF na državnoborskih volitvah 2008

slovenskih manjšin v sosednjih državah in Slovencev po svetu v slovenski parlament. To mnoge države omogočajo svojim ljudem zunaj meja, zato bi bilo smiselno

tudi pri nas, saj le predstavniki manjšin in narodnih skupnosti lahko najbolje predstavijo matični državi, v kakšnem položaju so in kaj najbolj potrebujejo. **D**

Tedenski utrip

PRIMORSKI DNEVNIK OGROŽEN

Proračunski odlok italijanske vlade Silvia Berlusconi-ja, ki ga je sprejel italijanski parlament, predvideva močno krčenje finančnih sredstev za založništvo, kar utegne prizadeti predvsem manjše in krajevne časopise ter časopise narodnih in jezikovnih manjšin. Proračunski odlok tako hudo ogroža tudi Primorski dnevnik. Ob nastalem položaju je veliko zaskrbljenost za usodo časopisa izrazila njegova lastnica, Zadruga Primorski dnevnik. Njen predsednik Aco Mermolja je v sporočilu, ki ga je objavil časopis, zapisal, da bodo v najboljšem primeru potrebna dodatna krčenja, ki bodo tokrat močno prizadela kakovost in obseg ter druge usluge edinega slovenskega dnevnika v Italiji, ki izhaja vse povojno obdobje. Skrajno skrčen časopis pa lahko zdrkne v zaprtje. Zato Primorski dnevnik potrebuje vso podporo članov zadruge, bralcev, manjšinskih organizacij, političnih sil in Republike Slovenije. Da bi zmanjšal javne izdatke, je italijanski finančni minister Giulio Tremonti pripravil odlok, ki močno zmanjšuje vsoto, ki jo je prejšnja levosredinska vlada Romana Prodi-ja namenila založništvu za triletnje 2008–2010. L. H.

Zmanjšali so mu finančno podporo.

SLOVENŠČINA V KANADI Ministrstvo za šolstvo je ugodilo pobudi izseljencev v Kanadi: učitelj slovenščine iz Slovenije jih bo vse leto spremljal pri poučevanju. »V oktobru odhaja učiteljica iz Slovenije v Kanado, kjer bo s svojimi strokovnimi nasveti, pripravo novih gradiv in motivacijo pomagala tamkajšnjim učiteljem pri poučevanju slovenščine.« je pojasnila državna sekretarka na ministrstvu za šolstvo in šport (MŠŠ) Alenka Šverc na tiskovni konferenci ob koncu seminarja za učitelje slovenščine v Kanadi in ZDA, ki se ga je udeležilo 12 učiteljev iz ZDA, Kanade in Evrope. Posebnost desetdnevnega seminarja je bila udeležba na hospitacijah poletne šole za slovenščino, kjer so si udeleženci nabirali izkušnje pri poučevanju slovenščine kot drugega tujega jezika. Državni sekretar na vladnem uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan je prepričan, da prihaja do kakovostnih sprememb pri izobraževanju učiteljev slovenščine, saj bo učiteljica, ki oktobra odhaja v Kanado, pripomogla k boljšemu poučevanju na kraju samem. Hkrati je navdušen nad tem, da se v Edmontonu v Kanadi letos začne pouk slovenščine. L. H.

Zorko Pelikan, državni sekretar

V povprečju prebivalci držav v razvoju za hrano namenijo od 60 do 80 odstotkov vseh prihodkov. Zvišanje cen hrane tako vodi v neizbežno katastrofo.

Uničujoč globalni izziv

Ana Müllner, foto: EU, Reuters

Hitro rastoče cene hrane so pustile pečat povesod po svetu, najbolj pa so prizadele najrevnejši del svetovnega prebivalstva. Prav visoke cene hrane so glavni krivec za eno največjih humanitarnih katastrof v vzhodni Afriki v zadnjih osmih letih.

Analitiki po vsem svetu so aktualno situacijo poimenovali »popolna nevihta«. Slednja v svojem bistvu združuje na videz nepovezane dogodke, ki pa skupaj prinašajo uničujoče posledice. Rast cen energetskega virov, padanje vrednosti ameriškega dolarja, rivalstvo med biogorivi in pridelavo hrane, zahteve po povečani gospodarski rasti v državah v razvoju, podnebne spremembe in nestabilnost na svetovnih borzah skupaj tvorijo žgoč globalni problem, katerega posledice na svoji koži najbolj občuti najrevnejši del sveta. Nedavno objavljeno poročilo OZN napoveduje prihajajočo humanitarno katastrofo na črni celini, ki se je v nekaterih državah

že začela, medtem ko se ji drugje še poskušajo izogniti.

Črna statistika Ko v državah, kjer je osem delavcev od desetih zaposlenih v kmetijskem sektorju in kjer kmetijstvo predstavlja več kot polovico državnih prihodkov, pustoši slaba letina, katastrofa večjih razsežnosti postane neizogibna. Omenjena statistika velja za

Etiopijo, ki je v zadnjih štiridesetih letih utrpela že petnajst večjih suš, in kot kaže, bo naslednja državo prizadela še pred iztekom leta. A Etiopija je le ena od držav na območju, ki so ga usodno prizadele višje cene hrane in goriva. ZN ocenjujejo, da prehrambena kriza v takšni ali drugačni obliki grozi bolj ali manj večini afriških držav. To niti ne preseneča, če upoštevamo

mo dejstvo, da so svetovne rezerve hrane najmanjše v zadnjih treh desetletjih. V Sierra Leone se je na primer cena riža v zadnjem letu in pol povečala za neverjetnih tristo odstotkov, v drugih zahodnoafriških državah pa približno za petdeset odstotkov. Podobno so se podražila tudi druga osnovna živila, kot sta sladkor in moka. In če takšen podatek za potrošnika v bogatem svetu pomeni le manjšo neprijetnost, za ljudi v revnih državah pomeni katastrofo. Večina najrevnejšega prebivalstva za hrano namreč porabi od šestdeset do osemdeset odstotkov celotnih prihodkov – če se cena osnovnih živil poveča za nekajkrat, je humanitarna kriza neizbežna.

Če podražitev osnovnih živil za potrošnika v bogatem svetu pomeni večjo ali manjšo neprijetnost, za ljudi v revnih državah pomeni katastrofo.

V pripravah na katastrofo

Poglabljanje te kompleksne krize tako neizbežno vodi v humanitarno katastrofo ogromnih razsežnosti. Ta se je v Zahodni Afriki že začela. Etiopska vlada je prejšnji teden sporočila, da je lakota že začela ogrožati 4,6 milijona ljudi, medtem ko mednarodne humanitarne organizacije v državi to število ocenjujejo na deset milijonov. Nevladna organizacija Oxfam International je v nedavno objavljenem poročilu ocenila, da je število podhranjenih v Etiopiji najvišje po letu 2000, ko je državo prizadela eno najhujših sušnih obdobij v njeni zgodovini. Svetovni program za hrano (WFP), ki deluje pod okriljem ZN, je že začel dostavljati hrano približno petim milijonom ljudi v Etiopiji, Keniji in Ugandi. Hkrati pa opozarjajo, da bo do konca leta ogroženih več kot tri milijone ljudi tudi v Somaliji, kjer nasilje v državi ustavlja dostavo pomoči. Chris Leather, odgovorni za dostavo humanitarne pomoči pri Oxfamu, trdi, da tako visoke stopnje podhranjenosti prebivalstva ni bilo že od leta 2000. »To lahko trdim, čeprav natančne podatke etiopska vlada skrbno prikriva, da ne bi videli resnične razsežnosti katastrofe. Dostop do krajev, kjer vlada najhujša lakota, je strogo prepovedan za vse razen za vladne uslužbence.« Slaba letina, ki ji bodo v Zahodni Afriki kljub pričakovanju padavin težko ubežali, bo tako predvidoma prizadela kar štirinajst milijonov ljudi.

Vrh ledene gore? Če bi se humanitarna kriza, ki ta čas grozi Afriki, zgodila kjer koli drugje na svetu, bi bile njene posledice vsaj nekajkrat manjše; lakota bo namreč večinoma prizadela države, kjer divjajo spopadi med različnimi skupinami, ki se vojskujejo zaradi rasnih (Kenija) ali verskih razlik (Somalija). Tudi v državah, ki ta čas živijo v relativnem miru, vedno več ambicioznih »politikov« želi priti do oblasti, s tem da izkoriščajo in popularizirajo vprašanje visokih cen hrane in energetskih virov ter jih poskušajo izkoristiti sebi v prid. In prav spopadi, ki jih bo povzročila pričakovana prehranska kriza v Zahodni Afriki, bodo morda za

Pripadniki organizacije Zdravniki brez meja na delu v Etiopiji

Prihajajoča humanitarna katastrofa naj bi ogrožala 14 milijonov ljudi.

Zaradi pomanjkanja naravnih virov bodo selitve prebivalstva vedno pogostejše.

Zahodno Afriko bo po napovedih prizadela največja lakota v zadnjih osmih letih.

prebivalce regije še usodnejši. Nasilne demonstracije zaradi hrane so bile letos že v Slonokoščeni obali, Mavretaniji in Burkina Fasu, kjer je aprila potekala večtedenska stavka proti povišanju cen hrane, februarja pa je bilo v podobnih demonstracijah v Kamerunu ubitih štirideset ljudi.

Neizpodbitno dejstvo je, da bodo v prihodnje skorajda vsi vojni spopadi po svetu potekali zaradi vode, hrane ali energetskih virov. To potrjuje tudi dogajanje v Darfurju, kjer že leta trajajoča katastrofa ogromnih razsežnosti čedalje bolj po-

staja boj za obvladovanje z vodo bogatih območij. Zaradi sprememb v okolju (tu gre predvsem za spremembo na z vodo bogatih območij) naj bi se čedalje več ljudi preseljevalo, kar bi utegnulo močno spremeniti zemljevid sveta, kakršnega poznamo danes. In četudi so tovrstne napovedi v marsikaterem pogledu morda malce pretirano pesimistične, bodo svetovni voditelji v bližnji prihodnosti primorani sprejeti nove strategije glede pridelovanja hrane in primerne razdeljevanja le-te.

Globalni problem Povečevanje cen nafte in hrane nedvomno predstavlja daleč najbolj zgočo problematiko 21. stoletja, a po mnenju številnih analitikov bodo njene posledice v polnosti izbruhnile šele čez nekaj let, morda celo desetletij. Pri iskanju krivcev za aktualno stanje mnogi s prstom kažejo na globalizacijo, ki je na eni strani izboljšala življenje številnih držav v razvoju, po drugi strani pa je druge države iz te skupine pahnila še v hujšo v krizo. Medtem ko sta se na primer Kitajska in Indija v zadnjih letih precej razvili in so njuni prebivalci postali večji porabniki hrane, je proizvodnja ostala na isti ravni. Za piko na i pa bo humanitarna katastrofa, povezana s povečanjem cen hrane, izbruhnila prav v času, ko se večina razvitega sveta ukvarja z vprašanjem biogoriv oziroma pridelovanja hrane za kasnejšo predelavo v biogoriva. Glavni argument nasprotnikov uporabe biogoriv tako ostaja, da je nepravilno pridelovati hrano v ta namen, medtem ko jo drugje primanjkuje. A visoke cene nafte igrajo pri bližajoči se krizi skoraj tako pomembno vlogo kot povečane cene hrane oz. sta oba dejavnika med seboj povezana. Kratkoročno gledano bi bila najboljša rešitev za krizo ustaveitev uvoza hrane in povečanje domače proizvodnje; v Sieri Leone so tako ob letošnjih astronomskih podražitvah riža napovedali prepoved uvoza riža in se odločili, da ga bodo začeli pridelovati doma. A kaj bo dolgoročen odgovor na te izzive 21. stoletja, bo pokazal le čas. Podrobnejše razprave o vseh možnostih bi lahko mirne vesti opredelili kot filozofske. ■

Leteči bankovci

Bankovci, ki so na neki kalifornijski avtocesti leteli po zraku, so več voznikov pripravili do nevarnega zaviranja. Več voznikov je namreč na avtocesti v bližini Los Angelesa ustavilo avtomobile in izstopilo, da bi leteče bankovce ujeli, ko pa so se jim začeli približevati policisti, so zbežali. Kot po čudežu ranjenih ni bilo. Razlog za leteče bankovce je bil, da se je torbica nekega motorista pri veliki hitrosti raztrgala, vsebina, kakih 2000 ameriških dolarjev in prenosni računalnik, pa je zletela po zraku. Vse, kar je policija na koncu lahko zbrala, so bili bankovci v skupni vrednosti 18 ameriških dolarjev, čekovna knjižica in žepna svetilka.

Dalajlama v Franciji Tibetanski duhovni vodja, 73-letni dalajlama in Nobelov nagrajenec za mir, je obiskal Francijo, uvodoma pa je v okolici Pariza vodil zasebno molitveno slovesnost, ki se je udeležilo okoli 700 budističnih vernikov. Pri tem je pozval k miru, strpnosti in dialogu med različnimi veroizpovedmi. Dalajlama se je ob tesnem varovanju policije po molitvi napotil

v bližnje mesto Evry, kjer je blagoslovil še vietnamski budistični tempelj. Blagoslova te največje pagode v Evropi naj bi se bilo udeležilo več kot 1.500 vernikov. Sprva je bilo načrtovano, da se bo tam sešel tudi s francoskim predsednikom Nicolasom Sarkozyjem, vendar so program na željo dalajlame kasneje spremenili, predvsem zaradi njegove bojazni, da bi taka poteza utegnila razjeziti Peking. Odločil se je, da bo njegov obisk obarvan predvsem duhovno. V Franciji živi približno 770.000 budistov, od katerih jih več kot tri četrtine prihaja iz Azije.

Nista samo dva Medtem ko je pozornost medijev usmerjena le

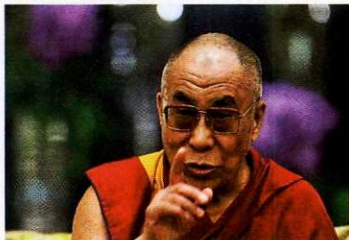
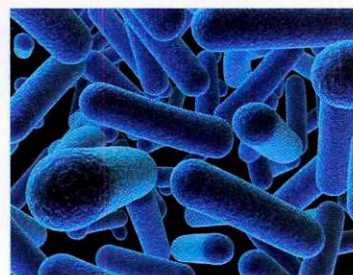
v dva ameriška predsedniška kandidata, ki imata resno možnost za zmago na volitvah 4. novembra, pa demokrat Barack Obama in republikanec John McCain nista

edina udeleženca letošnje predsedniške tekme. V ZDA obstaja še vrsta bolj ali manj znanih strank, ki bodo poskušale mešati štrene obema vodilnima kandidatom glavnih strank. Nihče od njih nima nobene možnosti za zma-

go, vendar lahko pokvarijo izide Obami in McCainu. Kandidati tretjih strank ali neodvisni imajo velike težave z uvrščanjem na glasovnice, ker jih pri tem ovirata dve glavni stranki, pogoji pa so v vsaki državi drugačni.

Življenje v globini Znanstveniki Univerze v Kölnu so dokazali obstoj bakterij v globini 2000 me-

TUJI TISK

The Economist

Visoke tehnologije

Rusko mesto Dubna bi rado sodelovalo pri diverzifikaciji ruske industrije in pri razvoju visokih tehnologij. Pred kratkim so mesto razglasili za svobodno ekonomsko območje, kjer bodo ruske družbe, ki se ukvarjajo z vi-

sokimi tehnologijami, oproščene carine in bodo deležne davčnih olajšav. Na levem bregu Volge že gradijo novo mesto, ki so ga načrtovali britanski arhitekti. Rusija upa, da bo Dubna postalo mesto, podobno Silicijevi dolini v ZDA. Anatolij Karačinski, direktor družbe IBS, največje svoje vrste v Rusiji, namerava povabiti na delo na stotine programerjev. Mesto Dubna je bilo zgrajeno po vojni in je bilo najprej zaprto mesto. Po Stalinovi smrti so tu zgradili mednarodni inštitut za jedrsko fiziko, v katerem so sodelovali tudi strokovnjaki iz držav Varšavskega pakta. To je bil odgovor evropskemu jedrskemu centru CERN, ki so ga v tistem času odprli v Ženevi.

Die Welt

Operacije lobanje

Razstava z naslovom Luknja v glavi, ki poteka v muzeju neandertalca v nemškem mestu Metman, govori o najstarejših operacijah lobanje. Razstavljeni so instrumenti, s katerimi so »zdravniki« v neolitiku v primeru otekanja

možganov ali krvavitve v lobanji odpirali glave pacientov. Pri tem so bili presenetljivo uspešni, saj je okoli 90 odstotkov pacientov ponavadi preživelo operacijo. O tem pričajo zaceljeni robovi lobanjskih kosti iz časov neolitika. Razstavljenih je 24 neolitskih lobanj, klinika iz Düsseldorfa pa je razstavo obogatila s sodobno operacijsko sobo, kjer lahko obiskovalci na »tkivih« vadijo tehniko trepanacije. Dokaz za najstarejšo operacijo lobanje v Evropi je predstavljen v muzejski vitrini – natančen računalniški model operirane lobanje. Pred okoli 7100 leti so zdravniki navadno odpirali zatilni del lobanje, pred okoli 4500 leti pa se je število takih operacij povečalo.

trov. Doslej bakterij tako globoko v zemeljski notranjosti še niso zasledili. Raziskovalci so odkrili fosfolipide tam, kjer je zemeljski plin. To dejstvo nakazuje navzočnost živečih bakterij. Njihova dejavnost ima po vsej verjetnosti močan vpliv na podnebje.

Še en aretiran Italijanski in španski policisti so v skupni operaciji na severovzhodu Španije aretirali enega od 30 najbolj iskanih italijanskih mafijcev. 49-letnega Patrizia Bostija, ki je bil na begu od leta 2005, so aretirali, medtem ko je skupaj s še 15 Italijani in Španci večerjal v neki restavraciji v mestu Girona. Bosti je bil v Italiji obsojen vodenja klana neapeljske mafije camorre, zaradi umora dveh rivalskih mafijcev leta 1984 pa

mu je sodišče v odsotnosti izreklo 23 let zapora. Policisti so ga izsledili, ko je z letalom potoval iz Neaplja v Barcelono, nato pa so mu sledili do bližnje Girone, kjer je preživel čas v luksuzni vili. Bosti je policistom najprej pokazal lažno osebno izkaznico, a je kmalu ugotovil, da so ga prepoznali, in se je vdal.

Prvič v Bagdadu Jordanski kralj Abdulah II. je obiskal Irak in se srečal s tamkajšnjim premierjem Nurijem al Malikijem. To je bil prvi obisk voditelja katere od arabskih držav po invaziji koalicijskih sil pod vodstvom ZDA na Irak leta 2003. Abdulah II. in al Maliki sta se v Bagdadu pogovarjala predvsem o možnostih za izboljšavo dvostranskih odnosov med državama na vseh po-

dročjih. Jordanski kralj je obisk v Iraku sicer napovedal že prej, vendar so potovanje preložili. Po navedbah Amana so se za tak korak odločili iz varnostnih razlogov. Povabilo za obisk v Bagdadu je al Maliki jordanskemu kralju izročil že leta 2006, ko se je mudil na obisku v Amanu.

Težava z lešniki

Pridelava lešnikov v Italiji, največji pridelovalki tega sadeža v Evropski uniji, se je iz več razlogov znašla v resnih težavah. Pred začetkom naslednje sezone lešnikov so namreč italijanski pridelovalci zaskrbljeni med drugim zaradi negotovosti okrog napovedi pridelave lešnikov v Turčiji, ki pokriva okrog 70 odstotkov svetovne pridelave. To namreč italijanske pridelovalce izpostavlja resnim tveganjem zaradi špekulacij o cenah. Italija je z dobrimi 142 tisoč tonami daleč največja pridelovalka lešnikov v Evropski uniji. Sledita ji Španija s 25 tisoč tonami in Francija z nekaj več kot 6 tisoč tonami.

Vir: STA

TUJI TISK

The Times

Načrt Arktike

Tajanje ledu na Arktiki in razvoj tehnologij bosta sčasoma omogočila pridobivanje nafte in zemeljskega plina tudi v tem delu sveta. Glede na ocene je pod Severnim ledenim morjem kar petina svetovnih zalog nafte in

do teh si prizadeva priti najmanj šest držav. Sestavljen je tudi že zemljevid, na katerem je območje med to šesterico že razdeljeno, a za nekatere predele bo, kot kaže, še potekal oster boj. Na karti sta tudi območji, ki sta zunaj akvatorija in se bosta uporabljali v skladu z interesi vseh držav. Rusija je postala prva država, ki se je začela uradno potegovati za arktično morsko dno – že leta 2001 je zahtevala ogromen delež vključno z grebenom Lomonosova, vendar so od nje zahtevali natančnejša geološka poročila. Leta 2007 je ruska podmornica tako naredila podrobno karto morskega dna, da bi lahko vanj zapičila svojo zastavo, kar so nekateri razumeli kot provokacijo.

The Independent

Ženske doma

Večina Britancev je prepričana, da je mesto ženske doma. Tridesetletno preučevanje podatkov o odnosih obeh spolov do zaposlenih žensk je v zadnjih 30 letih pokazalo spremembo: naraščajoča nevarnost, da ženske ustvarjajo

uspešno kariero na račun družinskega življenja. Znanstveniki s Cambridgea so primerjali rezultate stotin anket in odkrili, da so sodobni ljudje bolj podvrženi idejam enakopravnosti, čeprav tudi kaže, da se je bitka za enakopravnost polegla. Britanci in Britanke so si premislili glede tega, ali naj se ženske hkrati ženejo za kariero in za družinsko življenje. Sredi 90. let se je 51 odstotkov moških in 49 odstotkov žensk strinjalo, da družinsko življenje ne trpi, če žena dela poln delovni čas. Toda zdaj so te številke upadle in samo 42 odstotkov moških in 46 odstotkov žensk meni, da kariera ne moti družinskega življenja.

INTERVJU

Janez Janša

Cilj blaginja za vse je dosegljiv še v življenju naše generacije

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Predsednik slovenske vlade in Slovenske demokratske stranke Janez Janša se je rodil 17. septembra 1958. Po izobrazbi je diplomirani obramboslovec. Čeprav se bo tik pred volitvami srečal z abrahamom, niti približno ne daje vtisa, da bi se mu leta že poznala. Z njim smo se pogovarjali v ponedeljek na dvorišču sedeža SDS na Trstenjakovi 8 v Ljubljani. Novinarske ekipe smo se ob njem menjale kot po tekočem traku. Mesec dni pred volitvami je polno zaposlen in daje vtis, da je poln energije in predvolilnega poleta. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bil eden prvih, ki je začel odkrito kritizirati prejšnji totalitarni sistem, predvsem okostenelo zvezno armado. Zaradi tega so ga pred dvajsetimi leti aretirali. Prišlo je do afere JBTZ in slovenske pomladi, ki je pripeljala do demokratizacije Slovenije. V prvi slovenski demokratično izvoljeni vladi je bil obrambni minister in je s svojo vlogo eden najzaslužnejših za slovensko osamosvojitve. Leta 1993 je na mestu predsednika socialdemokratske stranke nasledil dr. Jožeta Pučnika, ki je do svoje smrti ostal njen častni predsednik. Po odstavitvi leta 1994 z mesta obrambnega ministra zaradi podtaknjenih insinuacij, ki so kulminirale z Depalo vasjo, se je začel Janšev vnovični politični vzpon. V času Bajukove vlade leta 2000 je bil spet obrambni minister. Po preimenovanju stranke v Slovensko demokratsko stranko je leta 2004 zmagal na državnoborskih volitvah in postal predsednik vlade. Za njim je uspešen mandat predsednika vlade in predsedujočega Svetu Evropske unije.

Končuje se vaš prvi mandat predsednika vlade. Za pokojnim predsednikom vlade in države Janezom Drnovškom ste drugi politik, ki mu je uspelo voditi vlado celotni mandat. V čem je skrivnost njegovega in vašega uspeha?

Za Drnovška težko govorim, naša koalicija pa je zdržala zaradi intenzivne komunikacije. Usklajevali smo se neprestano, skupaj je imela koalicija v tem mandatu preko

2.000 usklajevalnih sestankov. Partnerje smo poskušali razumeti in jim pomagati. Na podlagi izkušenj, ki jih imam s sodelovanjem v dveh Drnovškovih vladah, lahko rečem, da tudi on ni nikoli na silo naganjal strank iz koalicije, morda je delna izjema splotka okrog Depale vasi, kjer pa je bil glavni boter drug.

Ste se tudi zato udeležili odkritja Drnovškovega spomenika?

Janez Drnovšek je bil dolga leta predsednik vlade in nato pet let predsednik republike. Predstavlja del zgodovine Slovenije. Njegova rojstna občina mu je postavila majhen spomenik. Menim, da si ga je dr. Janez Drnovšek zaslužil. V mnogih stvareh se nismo strinjali in naše sodelovanje je šlo skozi različne faze. Najbrž tudi nikoli ne bomo izvedeli, koliko je na njegova zadnja ravnanja vplivala zahrbtna bolezen. Toda ostaja nesporno dejstvo, da je bil dr. Drnovšek dolga leta tista stalnica v taboru LDS in SD, ki je vztrajala na proevropski in proevroatlantski poti Slovenije. Hkrati je bil človek, ki v času, ko je vodil politično stranko, ni zagovarjal politike izključevanja.

Kako komentirate dejstvo, da so vodilni politiki tranzicijske levice odkritje njegovega spomenika bojkotirali?

Žal Drnovškove širine pri njegovih političnih naslednikih danes ne najdemo. Vsi po vrsti z eno samo izjemo so mu odrekli utemeljenost trajnega spomina. Iluzorno je zato pričakovati, da bi uspehe priznali tej vladi oz. svoji politični konkurenci. Uspehov in zaslug si niso sposobni priznati niti med seboj.

V kakšnih odnosih ste z aktualnim predsednikom države Danilom Türkom glede na zadnji nesporazum pri imenovanju novih slovenskih veleposlanikov v tujini?

Pričakujem, da bo predsednik republike ravnal, kot mu nalaga ustava.

No, če sva že pri predsednikih republike. Zadnje čase v predvolilno kampanjo odkrito posega nekdanji predsednik republike Milan Kučan z ostro kritiko sedanje vlade, ki naj bi bila avtoritarna in naj ne bi spoštovala vrednot, za katere smo se Slovenci zavzemali pri osamosvajanju. Kako to komentirate?

Nič novega, bi lahko rekel.

Kučan tudi trdi, da se danes živi slabše kot pred štirimi leti.

Kučan zagotovo živi slabše kot pred 30 leti. Takrat je imel na razpolago vse privilegije, od Brionov do uslug Udbe.

Kaj so po vašem mnenju ključna dejstva, podatki, ki statistično kažejo, da danes živimo bolje kot pred štirimi leti?

Statistika je eno, drugo pa je osebna ocena. Vsak sam pri sebi ve, ali živi bolje ali slabše. To pa ni odvisno samo od materialnih razmer in statistike, ampak tudi od zdravja, osebne sreče itd. Na ravni statistike smo kot skupnost dobro napredovali. Imamo visoko rast in visoko zaposlenost, plače in pokojnine so se realno povečale, inflacijski pritisk blažimo z ukrepi za najrevnejše sloje.

Vaša vlada si je na začetku mandata zastavila obsežen načrt gospodarsko-socialnih reform. Velik del tega je danes uresničen. Kateri del izvedenih reform se vam zdi najpomembnejši?

Znižanje davkov in odprava številnih administrativnih ovir. V prvih dvanajstih letih samostojnosti je bila v Sloveniji na oblasti pretežno tranzicijska levica, v povprečju pa smo v teh letih imeli ne ravno hiter, kljub temu pa soliden razvoj. Vendar je tranzicijski levici, ki pri nas predstavlja in brani predvsem ljudi v levičarskih frakih, ki so obogateli čez noč, v tem času uspelo tudi drastično povečati nekatere socialne razlike. Odpravili so ▶

Kučan zagotovo živi slabše kot pred 30 leti. Takrat je imel na razpolago vse privilegije, od Brionov do uslug Udbe.

► usklajevanje pokojnin s plačili, polastninili večino skupnega premoženja in ustvarili velik proračunski primanjkljaj. To politiko je bilo treba spremeniti.

Prestavili smo v višjo prestavo in mnogi cilji, ki še pred nekaj leti niso bili dosegljivi, so danes realni. Pospešili smo gospodarsko rast. Odpravili smo proračunski primanjkljaj. Vrnili upokojencem usklajevanje pokojnin s plačili. Vrnili samostojnost nadzornim or-

ganom, ki varujejo državljana, malega delničarja in potrošnika.

Pri dolgoročnih projektih smo prestavili v višjo prestavo. V kratkem bomo končali avtocestni križ in se lotili razvojnih osi. Modernizirali bomo železnice in poskrbeli za učinkovito varovanje okolja. Decentralizirali bomo upravljanje in omogočili enakomernjši regionalni razvoj ter s tem enake izhodiščne možnosti v celi državi. Več bomo lahko vlagali v

zdravstvo, znanost, raziskave, šolstvo in kulturo ter bistveno izboljšali kvaliteto življenja. Cilj blaginja za vse je dosegljiv še v življenju naše generacije.

Pravičnost in solidarnost sta naši temeljni vrednoti od ustanovitve dalje, zato je Slovenska demokratska stranka globoko socialna. Vendar je naravnana razvojno in ne pasivno. Ne prizadevamo si za to, da bi tisti, ki živijo na pragu revščine ali pod njim, še naprej samo dobivali miloščino. Prizadevamo si in si bomo tudi v prihodnje, da bi brezposelni dobili delo, zaposleni dostojno plačilo, upokojenci zaslužene pokojnine, podjetniki normalne pogoje gospodarjenja, mladi pa dobre štipendije in kvalitetno šolanje. Naš cilj ni, da revni dobijo miloščino zato, da ni socialnih nemirov. Naš cilj je, da se še naprej pospešeno ustvarjajo razmere, v katerih si bodo revni lahko sami pomagali in bo vse več revnejših prehajalo v srednji razred. Blizu cilja bomo, ko bo 60 ali 70 odstotkov prebivalstva v srednjem razredu. Dosežen pa bo, ko bosta normalno delo ali pokojnina vsakomur zagotavljala dostojno preživetje ter šolanje posameznika in družine. Tako si predstavljamo blaginjo za vse. Lahko jo dosežemo še v času življenja naše generacije. Imamo vse pogoje za to. V zadnjih treh letih smo dosegli rekordno zaposlenost v državi, brezposelnost je najnižja v zgodovini samostojne Slovenije. Slovenija je na pravi poti proti blaginji za vse.

Kje pa vlada ni dosegla zastavljenih ciljev? Nekateri vam očitajo, da ste pod pritiskom sindikatov in različnih lobijev odstopili od številnih pomembnih reform, ker ste se bali, da bi zaradi njih izgubili oblast. Kako jim odgovarjate?

Ni nam uspelo decentralizirati države, ker opozicija ni podprla zakona o pokrajinah, ki terja dvetretjinsko večino. Reforma trga dela je bila nekoliko prekratka zaradi nasprotovanja socialnih partnerjev, vendar predstavlja pomemben korak v pravo smer.

Pojavljajo se tudi očitki, da sedanja vlada nadaljuje politiko eldesovskih vlad, za katere sta bila značilna korupcija in klijentelizem, da niste pretrgali z njihovo prakso kadrovanja v vse pore družbe – od gospodarstva prek civilne družbe do medijev.

SDS je edina stranka, ki se je samoomejila in uvedla nezdružljivost političnih in gospodarskih funkcij. Opozicijo smo vključili v nadzorne organe družb v državni lasti. Naj še drugi to naredijo, pa bo skušnjava praktično izginila.

V tem smislu vam očitajo, da ste se preporno lotili boja proti gospodarskemu kriminalu, proti monopolom, kartelnemu dogovarjanju, vojne proti tajkunom.

Brez usposobljenih institucij s pravimi kadri, ki se znajo in želijo bojevati proti tem pojavom, ni mogoče izvajati resnih akcij. Trajalo je nekaj časa, da so institucije pridobile potrebno usposobljenost.

Kako pa odgovarjate na očitke, da se je prav v vašem času in z vašim soglasjem okrepil gospodarsko-medijski imperij Boška Šrota, da se je po letu 2004 močno povečalo število spornih menedžerskih odkupov, skratka, da ste soodgovorni za enormno bogatenje nekaterih?

V mandatu te vlade je ta imperij postal transparenten, saj so morali zaradi dela nadzornikov prevzemniki prazniti delniška parkirišča in poštne nabiralnike. Vendar pa so delnice in deleže parkirali v času prejšnjih vlad, ki so jim dovoljevale skrivanje.

Kaj pa cestni lobi? Ali mu ni bilo mogoče stopiti na prste že prej?

Če bi prej imeli to vlado, potem bi se to zgodilo prej.

Je mogoče aretacije prvega človeka SCT Ivana Zidarja povezati z odpadanjem ometa v šentvitskem predoru? Nekateri pravijo, da to ni naključje in da se Zidar s tem maščuje sedanji vladi.

To bo povedala preiskava.

Ali pričakujete, da bo proti nekdanjemu državnemu tožilcu Boštjanu Penku, ki se je kot tožilec srečeval z osumljenim Zidarjem, vložena obtožnica?

Tega ne vem.

Se vam zdi, da je sodstvo v tem primeru nekoliko zatajilo, saj preiskovalni sodnik ni dovolil hišne preiskave, prav tako pa so se sodniki začeli upirati, ko so drugi organi pregona začeli bolje delovati. Morda to ni naključje ...

Bojim se, da res ni.

Kaj pa afera Patria? Je tu res šlo za korupcijo ali je v ozadju interes neizbranega ponudnika oziroma opozicijske politike?

To drugo, vendar z elementi korupcije.

Kaj pa medijsko področje? Vaši politični nasprotniki vam stalno očitajo, da posegate v medije, da ste si podredili nacionalno televizijo, da si poskušate podrediti časopise in podobno. Kako ocenjujete slovenske medije danes?

Enako kot pred štirimi leti. Za nami so leta, ki so bila uspešna, vendar ne lahka. Lansko jesen je politična konkurenca v svojo oceno stanja zapisala hude lažne obtožbe na račun vlade, preko 500 slovenskih novinarjev pa je z lažno peticijo uslužno te diskvalifikacije poslalo v svet. Nekaj mesecev pred največjim

izzivom za Slovenijo po osamosvojitvi so zapisali, da predstavlja predsedovanje Slovenije nevarnost za Evropsko unijo. Stisnili smo zobe in delali naprej. Slovensko vodenje EU je Evropa ocenila ne kot nevarnost, ampak kot uspeh. Dobili smo čestitke vseh naših 26 partnerjev v EU. Podpisniki peticije so molčali.

SDS je edina stranka, ki se je samoomejila in uvedla nezdržljivost političnih in gospodarskih funkcij. Naj še drugi to naredijo, pa bo skušnjava praktično izginila.

Molčali so tudi zato, ker jih plačuje nekaj tajkunov levotranzijske provenience, ki imajo v lasti večino medijev v državi. Vse, kar vlada naredi dobrega, se prezre, vsaka napaka pa se razglasi za zločin. Delo v takšnih razmerah ni lahko. Vendar pa to ni glavni problem te vlade in te države. Ustvarjanje virtualne resničnosti na dolgi rok ne deluje. In vedeti moramo: to, da se naše delo ocenjuje enostransko, je slabo, obstaja pa še slabša alternativa – da bi se nekritično vsevprek hvalilo. Da bi imeli stanje, kot je bilo med letoma 1992 in 2004, ko so isti ljudje prejšnjo vlado hvalili in opravičevali, kritizirali pa opozicijo.

Za zdravje slovenske demokracije je sedanje stanje, čeprav za nas težko, vseeno bistveno boljše kot preteklo. Imamo resno in uspešno vlado, mediji jo stalno napadajo. Dobro. Sprejemamo. Lahko tudi za naprej. To je bistven napredek od preteklosti, ki je bila na oblasti tranzicijska levica in ko so njihovi politični podporniki z novinarskimi peresi v rokah inflacija, ki je bila večja od današnje, in gospodarsko rast, trikrat manjšo od sedanje, razglašali za zgodbo o uspehu.

Do državnoborskih volitev je še nekaj tednov. Po javnomnenjskih anketah je SDS precej izenačena s SD. Kako gledate na Pa-

horjevo poudarjanje, da bo, če bo prišel na oblast, nehal s poseganjem politike v družbo, s kadrovanjem po politični liniji in podobno?

Veseli me, da namerava nadaljevati našo politiko kadrovanja. Pričakujem, da bo tudi v statut SD vnesel omejitve o nezdržljivosti

ter odpoklical funkcionarje SD iz institucij civilne družbe, kamor ne sodijo, npr. iz olimpijskega komiteja, zveze društev upokojencev, univerz itd.

Kako pa komentirate, da SD tako dolgo časa odlaga predstavitev alternativnega vladnega programa pa tudi vladne ekipe?

Očitno ne zmorejo sestaviti ustrezne ekipe.

Pred volitvami vašima glavnima koalicijskima partnerjema NSi in SLS precej slabo kaže. Zakaj?

Težave imata zaradi notranjih razprtij, ki so tik pred volitvami nevarna stvar. Vendar pa imata tako NSi kot SLS še vedno vse možnosti za vstop v DZ, pred nami je čas volilne kampanje in nič ni še zamujeno.

Nekateri zato menijo, da tudi če osvojite relativno večino, ne boste mogli sestaviti vlade.

SDS bo tako kot po zmagi leta 2004 ponudila pogovore o sodelovanju vsem parlamentarnim strankam. Tudi v sedanji koaliciji so stranke, ki so želele sodelovati. V opoziciji pa so tiste, ki so sodelovanje zavrnile.

Če vam volivci zaupajo mandat za sestavo in vodenje še ene vlade, kaj bo vaše glavno vodilo? Kaj boste v prvi vrsti poskušali izboljšati, popraviti?

Nadaljevali bomo politiko gospodarskega razvoja in rasti, vendar bo večji poudarek na pravičnejši delitvi ustvarjenega. Varovanje okolja bo bolj v ospredju, prav tako zagotavljanje enakih izhodiščnih možnosti za vse. Vzpostavili bomo dosledno delovanje pravne države tudi pri pregonu gospodarskega kriminala.

Še za konec. Kako danes gledate na predsedovanje Slovenije Evropski uniji? Je največji uspeh vašega življenja to ali osamosvojitve Slovenije?

Osamosvojitve je pomembnejša, brez nje ne bi bili niti člani EU niti je ne bi mogli voditi. Po vložnem trudu pa sta bila projekta izenačena, in če upoštevamo priprave, tudi približno enako dolga. **D**

Begunci pred komunizmom na poti čez Ljubelj

Dnevnik Antona Žaklja

V. M.

Janez Arnež je v založbi Studia slovenica po izjemnih Perniškovih dnevniških zapiskih zdaj pod naslovom *Beg v neznano* objavil še dnevnik Antona Žaklja. Sledimo življenju v begunskih taboriščih v Avstriji do konca leta 1949.

Anton Žakelj iz Žirov (13. junija 1907–13. januarja 2006) je svoj dnevnik pisal od leta 1939 do 1969 v esperantu. Ko je šel v začetku osemdesetih v pokoj, je začel esperantsko besedilo predstavljati v slovenščino. Ob tej priložnosti je dodal nekaj podrobnosti o dogodkih, ki se jih je spomnil. Pisal je skrbno in pošteno, na podlagi osebnih doživetij in poročil, ki jim je zaupal. Njegov rokopis je tu objavljen le z nekaj neznatnimi popravki.

Taboriščno življenje Glavni del spominov predstavlja pričevanje o dogodkih v begunskih taboriščih v Avstriji s posebnim ozirom na ožje rojake iz Žirov in okolice. Posebno pozornost je namenil delovanju obrtnikov v taboriščih, ki so si prizadevali s svojim poklicnim delom zaslužiti vsaj toliko, da so lahko kupili nujne živilske dodatke, obleko itd. V

taborišču so imeli le streho in nezadostno hrano. Žakelj je bil organizator in pobudnik taboriščne podjetnosti, ki naj bi preprečila brezdjelje taboriščnikov, posebno mladih, in preskrbela toliko dohodkov, da bi se rešili najhujše revščine. Bil je organizator uspele razstave izdelkov taboriščnikov. V tem oziru je presenetil vodstvo taborišča, ki se ni moglo načuditi, da je bila v tako težkih razmerah, ob pomanjkanju surovin in potrebnega orodja, mogoča tako raznovrstna in obsežna proizvodnja potrošniških izdelkov, ki so primanjkovali v povojnem času.

Slovenski Willard Popisal je svojo večletno pot od doma v Sloveniji do novega začasnega doma, ki ga je našel pri ameriškem Slovencu v slovensko-ameriški vasi Willard v državi Wisconsin. To je bil dotlej neznan način potovanja slovenskega

izseljenca. V prejšnjih časih so si Slovenci, ki so se namenili preko oceana, s svojimi prihranki ali z izposojenim denarjem preskrbeli potrebni denar za ladjo in se odpeljali v novi svet. Zdaj pa je bilo drugače. Ko so maja 1945 odhajali od doma, niso mislili na pot v daljni svet. Računali so s kratkim postankom v tujini in potem z mirno vrnitvijo domov, ko se bodo politične razmere v domovini umirile. Dogodki so prekržali njihove račune. Preživeti so morali leta stradanja in negotovosti. Šele nekaj let po koncu vojne so bile imigracijske države voljne sprejeti imigrante, ker prej ni bilo na razpolago dovolj prevoznih sredstev. To niso bili gospodarski emigranti, ki bi želeli zaslužiti nekaj prihrankov za lažje življenje na domači zemlji. To so bili ideološki emigranti. Zapustili so svojo rodno zemljo, premnogi s celimi družinami in z

majhnimi otroki, da bi se izognili komunističnemu nasilju.

Prevod v angleščino Če bi bil le majhen žarek upanja, ki bi pokazal mir in konec preganjanja v domovini, bi se večina beguncev vrnila na svoje domove. Žakelj je močno želel, da bi ga poročil brat v krogu svojih domačih v domačem kraju. Na Koroško se je iz Kranja, kjer je dočkal konec vojne, umaknil s svojim dekletom. Toda novice, ki so prihajale v taborišče, so bile vedno slabše, vedno bolj grozljive. V taboriščih so lahko po zvočniku poslušali jugoslovanske novice o preganjaljskih procesih in smrtnih obsodbah. Novi begunci so pripovedovali o še hujši podobi življenja v domovini, ki so ji bili priče. Taboriščni znanci, ki so se vrnili domov, so pred odhodom obljubljali, da bodo na neki način sporočili, kakšen je dejanski po-

ložaj doma. Toda obljub si niso upali izpolniti. Njihov molk je govoril, da so polni strahu pred nasiljem in da se morajo z molkom izogibati še hujših težav.

Avtorjev sin Janko (John) je očetovo pisno zapuščino ohranil in večji del njegovega dnevnika prevedel v angleščino ter prevod objavil v *Ameriški domovini*, slovenskem časopisu, ki izhaja v Clevelandu. To je izreden primer sinovega spoštovanja do očetovega slovenskega izročila in vrednotenja dobe, v kateri je živel. Vse to, kar je oče doživel, vojno dobo, begunstvo ter izseljenstvo, in vse, kar je oče opisal, je bilo sinu odkritje neznanega, toda prepričljivo, ker je prišlo od očeta, kateremu je verjel in zaupal.

Po predaji domobrancev V nadaljevanju objavljamo odlomek iz knjige.

4. junija

Opoldne se je /v taborišče Vetrinj/ pripeljal z velikim spremstvom komandant 8. armade maršal Aleksander. Dr. Meršolu je obljubil, da ne bo nihče več prisiljen vrniti se v domovino.

5. junija

Že ob štirih zjutraj je bilo vse živahno v taborišču zaradi novice, da bodo Angleži zasedli Slovenijo in da oborožujejo domobrance na Ljubelju. Tudi največji lahkoverneži so na novico kmalu pozabili.

6. junija

V mestu /Celovcu/ sem zastoj iskal solato in drugo zelenjavo. Naša dekleta so dobile lasne uši. V vsem taborišču je samo en potok in v njem se kopamo vsi. Jaz sem dobil kraste po vsej glavi, posebno po licih. Razen driske so začele ljudi skrbeti uši. Tudi hrane je začelo primanjkovati. Begunci so po večini pojedli svoje rezerve, dobi se pa malo: po 300 gr. kruha na dan, drugega pa skoro nič.

7. junija

Vodstvo taborišča je naročilo vsem skupinam, naj opišejo vse člane, njih izobrazbo, delovno sposobnost, pa tudi vse vozove in bicikle.

8. junija

Ves dopoldan sem popisoval bicikle in druga vozila, potem pa še obrtnike. Med našimi občani je 15 čevljarjev, 6 kmetov, 2 krojača, 2 usnarja, po en mesar, pek in navadni delavci. Sedaj prejemo samo malo kruha na dan. Toda 300 gr. kruha je premalo, če ni nič drugega. Izšel je poziv, naj vsak odda nemške marke in italijanske lire. Ne spominjam se, da bi to kdaj dobili nazaj ali zamenjano.

9. junija

Prvi mesec je minil, odkar smo odšli iz Kranja. Veliko smo pretrpeli, pa se ne kesamo.

10. junija

Govori se, da bomo morali oddati vse konje, vole, vozove in baje tudi bicikle. Zvečer je govoril dr. Erpič o svojem obisku v Kranju. Vsi smo ga poslušali in molčali.

11. junija

Dr. Puc me je poslal z avtom Rdečega križa v neko bolnišnico zaradi krast, ki se mi delajo po obrazu, da se ne morem briti. Pred bolnišnico je bil na straži partizan. Ker v bolnišnici ni bilo prostora, so mi dali samo recept za neko mažo.

12. junija

Pravijo, da je v Škofji Loki zaprtih 3.000 domobrancev. Vinko je šel dopoldne v Maria Rain in se vrnil popoldne z vedrom rdeče pese in eno kilo koruzne moke – za god.

13. junija

Vsaj ena vesela novica: kraste po obrazu se mi luščijo. Pavle, ki je imel prav take težave, je dobil nekje žveplo in se z njim zdravil – z istim uspehom. Od Cerkničanov smo kupili 20 kg kravjega mesa po 200 lir ali 33 mark kg. To bo za 45 ljudi za dva dni. O, ko bi imeli še tisti krompir izpod Ljubelja! Popoldne smo pojedli zadnji dve ribji konzervi iz Kranja – za moj god. Pijače ni bilo treba, saj je lilo ves dan, tudi skozi streho, ponoči je pa stala voda v šotoru do ležišč. To noč sem se nalezl revme, ki me je potem mučila več let.

14. junija

Iz Škofje Loke je prišel neki domobranec in povedal, da partizani mučijo in streljajo domobrince v množicah. Nekaj žrtev je navedel z imeni.

15. junija

Govore, da se bomo prihodnji teden selili v drugo taborišče, nedaleč od tu. Vsi se bojimo, da bomo tudi mi poslani nazaj v Slovenijo. Begunci iz Ljubljanske pokrajine nočejo imeti z nemškimi markami nič opraviti; pravijo, da niso nič vredne. Radi pa sprejemajo italijanske Lire in še raje ljubljanske. Prepričani so, da bodo te obdržale svojo vrednost, ker za njimi stoji Ljubljana z vso svojo davčno močjo. Celo neki znani kaplan, ki sem ga prosil, da bi daroval sv. mašo za naše starše, je rekel: »Če boš plačal z Lirami«. Ko smo drugi oddajali Lire in Marke, so oni obdržali svojo 'zlato' valuto.

16. junija

Naš mesar kolje mule, vole in krave ves dan, zato imamo spet dosti mesa. Goveje meso je po 150 lir, konjsko po 100 lir, 1 kg kruha stane 250 lir. Za deset cigaret se dobi 1 kg koruzne moke. V sosednjem šotoru se je pojavil tifus. To bo morda zavleklo našo selitev.

17. junija

Šli smo v Žihpolje k sv. Urhu, če bi mogli kje dobiti kaj hrane. Dobili smo košček kruha in liter mleka, moke pa nikjer. Povsod so naši ljudje na delu. Domačini so le redki z nami. Večina želi, da bi mi čim prej odšli. Ko smo se vrnili v taborišče, nas je čakal golaž. Popoldne so se pripeljali v taborišče trije partizani z avtom. Policija jih je ustavila, toda šofer je hotel zbežati. Množica ga je ujela in hotela linčati.

18. junija

Dosedanji komandant taborišča major Barre je odšel. Pevci so mu zapeli za slovo nekaj pesmi. Novi komandant major Bell je potrdil obljubo, da ne bo nihče proti svoji volji poslan domov. Ves dan nismo dobili nič hrane.

19. junija

Lačni smo. K sreči je Karel dobil nekje nekaj železa za okovanje

koles in ga prodal nekemu kmetu za 50 kg. krompirja. Popoldne smo dobili po 400 gr. kruha, nekaj fižola, zdroba in druge hrane. Še bomo živeli!

20. junija

Tisti, ki leže ves dan v šotoru, so hudi, če si kdo, ki hodi po hrano na deželo, kaj privoščiti zase. Pravijo, da bi morali dati vse za skupnost.

21. junija

Zvedeli smo, da se bomo prihodnji teden preselili nekam na sever Koroške.

22. junija

V terek bo preseljenih 2.000 beguncev, po večini Gorenjcev, v Lienz, v sredo pa 1.400 Dolenjcev v Spittal ob Dravi. Za Lienz so se prijavi tudi trije naši.

23. junija

Vodo za kuho je treba donašati precej daleč. Ker so se nekateri pritoževali, da morajo nositi vsak dan, drugi pa nič, smo zadevo uredili: vsak dan jo bodo nosili štirje – po ABC redu. Naš mesar pobija živino ljudem, ki nimajo ne krme in ne strehe zanjo, in dobi za delo kak kos mesa. 'Opozicija' zahteva, da mora tudi to dati za 'skupnost'. Meso se dobi po 12 mark ali 150 lit kg. Zvečer so kurili kresove.

24. junija

V času, ko še vse taborišče žaluje za sorodniki, prijatelji in ►

Radio Viva
FM 102.1
99.5 stereo RDS
M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

► znanci, ki so bili poslani v smrt, je naše vodstvo priredilo koncert slovenskih narodnih pesmi pred cerkvijo, menda da bi pri dvajset navzočih Angležih vzbudilo usmilenje za nas, ki smo še ostali živi.

25. junija

Popoldne smo zvedeli, da se mora do nedelje vse taborišče raziti. Preselili nas bodo v Lienz, Spittal, Št. Vid in Judenburg. Mi smo se prijaviili za Št. Vid ob Glini.

26. junija

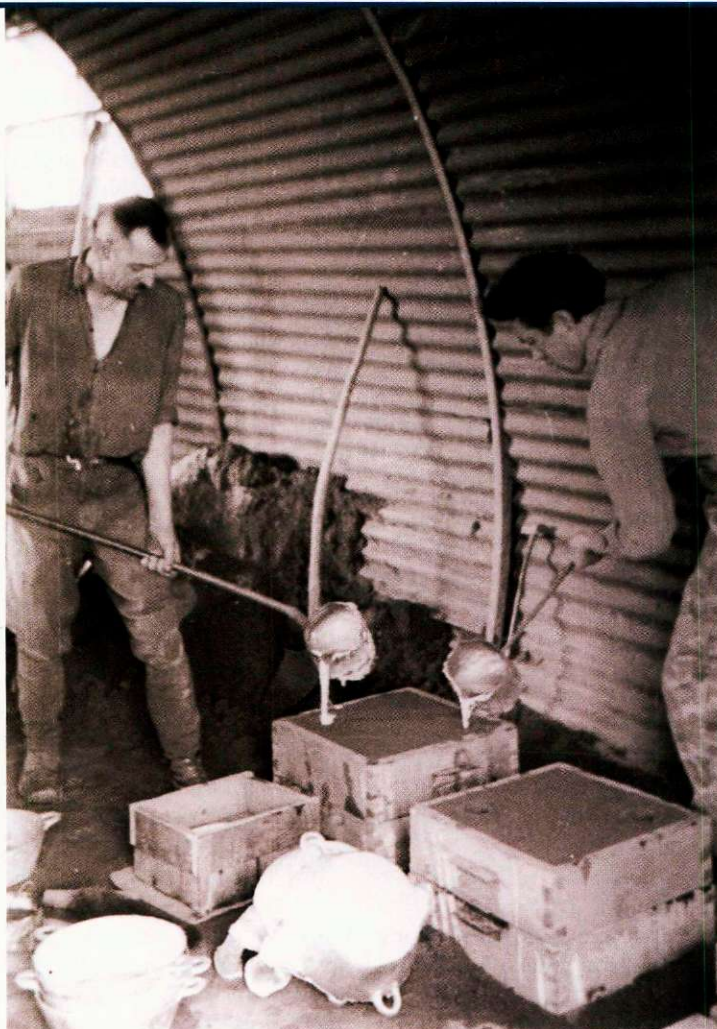
Že ob šestih zjutraj je bilo vse okrog nas živahno. Vsi naši sosedej Notranjci gredo z Gorenjci v Lienz. Naša skupina se je zmanjšala na 38 oseb; trije bodo ostali v okolici Celovca, enajst jih hoče iti v Lienz, ostali želimo v Št. Vid. Popoldne ob petih nam je dr. Vračko povedal, da gremo jutri zjutraj ob šestih vsi v Špital, nekaj ur pozneje pa, da odidemo v četrtek.

27. junija

Dopoldne so odpeljali s tovornimi avtomobili 1.400 oseb v Spittal. Ker smo mi prejeli hrano pri Notranjcih, ki so včeraj odšli, je nastala zmeda in mi nismo prejeli včeraj nič hrane. Hodil sem od pisarne do skladišča in končno zvedel, da je naša hrana prejela Ježica. Iskal sem in našel nekega kmeta, ki je na svojem pokritem lojtrskem vozu sušil naše hlebe. Popoldne so povedali, da so vsi transporti z vlakom odloženi.

28. junija

Popoldne so odpeljali z avtomobili 300 ljudi v Št. Vid. Taborišče je skoraj prazno. Popoldne so šteli ljudi: več sto jih manjka. Šest naših se je odpeljalo v Spittal, čeprav niso bili na seznamu. Mi tudi za ta dan nismo dobili nič hrane. V pisarni so rekli, da jo dobimo, kakor hitro bodo naredili nov seznam, to pa so odlašali od jutra do večera in od dne do dne. Postali smo lačni in nestrpnji.

Delo v begunskem taborišču

29. junija

Praznik sv. Petra. Vstal sem ob petih. Pred šesto sem bil v pisarni in videl, da smo Žirovci določeni za Judenburg. Bivši uradnik Jugoslovanske tiskarne nam je povedal, da je naša hrana že v zabojih in da jo dobimo med potjo, ko bomo kje počivali. Ob osmih se odpeljemo. Ob tričetrt na deset smo se res odpeljali v devetih tovornih avtomobilih po kakih 25 oseb. Mi smo takoj pripravili odejo, da bi jo vrgli šoferju čez šipo, če bi na križišču zavil proti Ljubelju. Kmalu smo spoznali, da nas to pot Angleži niso nalagali, vendar smo ostali še vso pot budni. Ob enajstih je naša kolona ustavila pri Althofenu. Angleži so pili kavo in jo dali tudi nam. Prava kava z mlekom po dolgem

času. Naš najvišji spremljevalec je rekel, da za delitev hrane iz zabojev ni časa. Jo bo razdelil takoj, ko pridemo v Judenburg.

Ob eni popoldne smo se pripeljali v Judenburg. Najprej smo morali oddati zaboje s hrano, potem so nas razkužili z DDT praškom, nato popisali in nam dali eno sobo za 22 oseb v kasarni bivšega 17. pešpolka, kjer je moj ata pred 45 leti služil cesarja. Soba je bila tako majhna, da sta dva največja morala moliti svoje noge ponoči skozi odprta vrata, ker znotraj ni bilo dovolj prostora. Jaz sem bil zadovoljen: v primeri s šotori na Vetrinjskem polju je bil to že lep napredek; tu smo bili vsaj pod streho. Neka ženska članica naše družbe je pa rekla: »Nič se ne obrišaš, da bi ženskam preskrbel posebno sobo!«

Potem smo dobili večerjo, prav tako kot drugi begunci, ki so bili že prej tam. Našo 'privarčevano' hrano so razdelili na vse enako. Vendar: Hvala Bogu! Po treh dneh smo se spet za silo najedli.

30. junija

Spali smo prav slabo: kakor sardine v škatli. Če se je eden premaknil, smo se morali vsi. Teklo pa le ni na nas. Ob osmih raport v pisarni, ob devetih na dvorišču. Za zajtrk smo dobili po 7 gr. masla, 400 gr. kruha in kakih 400 gr. neke juhe. Vse je vodil neki Turek, ki se mu je pa poznalo, da zna bolje francosko kot angleško. Miro je šel gledat Ruse čez Muro. Oni bi že morali oditi, pravijo, da so si izprosili, da ostanejo do 8. Iz Göringove tovarne za orožja so izvozili baje čez tri tisoč vagonov strojev. Ko sem pozneje pospravljaval en dan v tovarni, sem videl, da res niso pustili niti enega stroja. Da so mogli odpeljati veliko stiskalnice, so pa morali podreti del stavbe, v kateri se je nahajala.

Judenburg so koncem vojske 1945 zasedli Rusi, ki so zapustili med prebivalci slab spomin. Za vsak zločin, ki je bil takrat narejen v Judenburgu in okolici, so obdolžili Ruse. Čeprav so Judenburžani po večini socialdemokrati, so obljubili, da bodo poromali vsako soboto na Marijino božjo pot v Weisskirchen, če jih bo rešila Rusov.

Ob Muri sem videl tovarno kos znane pod znamko Steyr, pa se mi je zdela premajhna, da bi mogla izdelovati za izvoz. Kose znamke Steyr so prodajali v Ameriki še 50 let pozneje v Smrekarjevi trgovini. Nemčija je med vojno zgradila na levi strani Mure veliko orožno tovarno Göring Werke.

V gozdovih okrog mesta so rastle lepe kosmulje in brusnice, pa tudi prave gobe in jurčki.

Malo dalje ob Muri je bilo še eno taborišče 'Murdorf', kjer so naselili najprej Jude, potem pa Hrvat. Vmes med obema je pa 'Tiroler Siedlung', naselbina Južnih Tirolcev, ki so se priselili, ko je Hitler dal Južno Tirolsko Italiji.

Ko so nas pripeljali v Liechtenstein, so se naši ljudje kar razleteli po barakah in zasedali najboljše. Edino mi Žirovci in tri sestre Dobršek smo ostali pred upravno barako in čakali na dodelitev prostora. Pa je prišel vitez Podhorsky, ki je bil določen za vodjo taborišča in se znašal ravno nad nami. »Vas bom dal vse zapreti!« je grozil. Končno, ko so vsi drugi zasedli njim najboljše barake, je

Radio Krka
106.6 MHz

prišel vodja in nas vodil v barako št. 27. Te ni maral nihče, ker je ostala skrita za barako s pralnicami in kopalnicami. Takoj prvo noč se je pokazalo, da smo mi zadeli terno (prvo nagrado). Samo v naši baraki ni bilo stenic, drugod ljudje niso mogli spati. V naši jih ni bilo, ker so v njej hranili perilo, da so ga dajali ljudem, ko so se hodili kopat.

Nam so dali prav za prav samo eno polovico barake – za 22 ljudi. Obsegala je približno 6 x 6 metrov. Postelje je bilo treba šele znositi skupaj. To so bili večinoma 'bunkerji' z enim ležiščem spodaj, eno pa zgoraj. Pa tudi teh je bilo premalo. Nekaj nas je moralo dolgo ležati na tleh. Da bi ženske imele nekaj posebej, smo dali posteljo samico pri vratih naši 'materi' Mariji Lazar, ki je bila najstarejša med nami, moji nevesti Cilki in sestri Mici in meni pa na tleh. S to razdelitvijo smo bili vsi zadovoljni.

Ker je mlada družina v drugi polovici barake imela majhnega otroka (in pozneje še dva), so napeljali skozi našo sobo elektriko v svoje stanovanje, da so na električni pečki, narejeni na žgani opeki, kuhali mleko. Žici sta bili železni in nič izolirani, da sta ponoči močno žareli. Nekaj časa smo se bali, da bo prišlo do ognja, ko ni prišlo, smo se privadili. Elektrike je bilo premalo za razsvetlavo, zato so jo prepo-

vedali rabiti za kurjavo. Pa kdo se je zmenil za prepovedi! Jakob Podobnik, ki ni mogel živeti brez dela, je zvečer v temi bral, ko ni mogel delati kaj bolj koristnega. »Kaj bi bilo, če bi prišlo do ognja, pa bi ne videli gasiti?« je rekel.

V upravi taborišča so bili: vitez Podhorsky, vodja, in uradniki dr. Erman, dr. Est, Ivan Levičar, Venčeslav Šešek, Viktor Pip. Vsi drugi so bili juristi, samo Pip menda učitelj. Hrana v taborišču je bila slaba; krompir smo najbolj pogrešali. Za taboriščnika je bilo predpisano 700 kalorij na dan (za Angleže 3.000). Ljudje so začeli kmalu govoriti, da v kuhinji kradejo. Jaz tega nisem verjel. Iz izkušnje vem, da kdor dela za javnost, ne more nikoli zadovoljiti vseh, tudi če dela vse pošteno.

Ko sem šel po poti med njivami proti gozdu, sem opazil, da so kmetje na obsežnih njivah začeli kopati krompir. Pravzaprav so ga izoravali in potem z nekakimi grabljami strojno pobirali. Na konceh njiv ga je ležalo precej lepega nepobranega. Šel sem domov po vrečo in ga nabral polno vrečo, da sem jo težko prinesel domov. Potem smo ga nabirali vsak dan in se založili z njim za zimo.

Prvi teden, ko smo mi nabirali krompir po bližnjih njivah, sta ga kovala na kmetijah, oddaljenih nekaj kilometrov, Franc Cerar in Vinko Kokelj, vsak pri drugem kmetu. V soboto ga je Franc pripeljal poln gnojni koš na dveh kolesih. Kmet mu je zaupal konja in koš. Vinko je kakih 50 kil težko vrečo nosil kilometre daleč, da je prišel v taborišče kot Kristusov maternik (mučenec). To mu je dalo bolj pametno idejo – meni je naročil, naj ga mu izkopljem 50 kg in mi je dal mesno konzervo.

Potem smo jedli krompir petkrat na dan. Kuhali smo ga na edini železni okrogli peči drug za drugim, ker je bilo prostora samo za en lonec. Ko je moja sestra Mici opazila, da je naš 'ta mal' kuhhal večkrat kot drugi, ga je objela okoli pasu in odstavila od peči. »Pusti še drugim malo časa,« je rekla. »Ta mali' je odvrnil, da so drugi že odrasli, on se pa mora še zrediti, da bo velik kot drugi.

Kot povsod, je prišlo tudi tu do zlorabljanja božje pomoči: nekateri so začeli kuhati iz krompirja

žganje, ki se je dobro prodalo. Ne koč me je neki jurist vprašal: »Kaj pa ti? Ali ne boš ti nič kuhal? Pri tem se zasluži!« Pojzilo me je, da sem izbruhnil, »Pri moj duš, če bi moral poginiti za lakoto, ne bi uničeval hrano za alkohol!«

1. julija

Ob pol 6h k maši, ob osmih zajtrk, ob devetih s tovornimi avtomobili v taborišče Liechtenstein (ob pristavi istega imena). Kot samostan v Vetrinju je tudi tu grad last knezov Liechtensteinov, a druge veje rodbine, zato malo razlike v imenu. V strmem skalovju nad cesto so še razvaline starega gradu, ki ga je najbrž dal podreti avstrijski cesar Jožef II. (1780–1790).

2. julija

Vstal ob 7h. Na golih tleh in brez zglavja sem spal zelo slabo. Zajtrka ni bilo, za kosilo pa nekako zelje in suh krompir, malo in brez mesa. Ob enajstih je prišel major in nam govoril v gledališčni dvorani. Ker je bil ves dan dež, sem igral šah (po več kot 20 letih) in vselej zgubil (z Miretom).

3. julija

Mrzlo; na severu je hribe pobelil sneg. Ob 8h pri maši v baraki, popoldne v mesto. Nikjer ni dobiti ne knjige ne časopisa. Karel mi je prinesel od nekod železno posteljo, pa sem jo dal 50 letni 'materi' Mariji Lazar. Od 19 oseb v naši sobi, leže samo trije na postelji.

4. julija

Spal sem dobro, Cilka pa slabo. Dopoldne smo šli mimo zdravnikarja. To je pregled! Popoldne na razvaline gradu in na vrh hriba, potem pa do taborišča Murdorf in domov. Zaradi prepaha sem prehladil križ, da sem trd v hrbet kot poleno.

5. julija

Spet brez zajtrka. Ležali smo do devetih, potem pa si skuhamo čaj. Kosilo je bilo zadostno; isto tudi večerja: juha z ječmenčkom in mlekom. Opoldne kruh s konzerviranim mesom, pa brez sladkorja, masla, sira in drugega (kot v vojašnici). Ljudje so zelo nezadovoljni z vodstvom taborišča in se pogosto prepirajo.

6. julija

Do devetih sem ležal (če vstanem, sem bolj lačen); ob pol 10 h je bil sestanek sobnih starešin zaradi pritožb in nepravilnosti v kuhinji in v skladišču. Ljudje zahtevajo kontrolo nad vsem, štab (Podhorsky, dr. Est, Zupan kuhar) in drugi je ne dovolijo.

7. julija

Po enem tednu smo prejeli prvič zajtrk: sladko kavo, opoldne pa riževo juho z mesom in zvečer po pol litra ješprenja in četrta litra mleka.

Pravijo, da bodo Rusi v ponedeljek odšli s severnega brega Mure. Ljudje srčno žele to, ker so bili Rusov že prvi dan siti. Preko reke sem opazoval enega, ki je v desni roki vodil žensko kolo, z levo pa zvončkljal in pogledoval na zapestno uro; verjetno je oboje, uro in bicikel, prvič imel.

8. julija

Ob devetih pri maši; zajtrka spet ni, opoldne pa riževa juha in zvečer samo kakih 5 gr masla ali sira. Ljudje so jezni.

Popoldne sem šel z Mici, Cilko in Kokljevim Francom skozi Neue Heimat, med vojno zgrajeno naselje velikih zidanih hiš, namenjenih za Volksdeutscherje iz raznih dežel, k Muri in ob njej nazaj; hodili smo od 3 – 8 h. Na levem bregu Mure so Rusi, oblečeni kot mi pred 5 leti, igrali harmoniko, podobno kot Srbi. Zvečer čaj; mi smo kuhali tudi polento.

9. julija

Dva meseca v izgnanstvu. Kokelj Pavel je šel delat k nekemu kmetu v Obdach in z njim tudi Mire, Mici in Petelin. Mici se je vrnila kmalu, ostali pa popoldne s polnimi čutarami mleka. Popoldne so naši in Angleži igrali nogomet na travniku ob taborišču, v Murdorf se je pa pripeljalo kakih 100 voz Hrvatov in Volksdeutscherjev (nekaj tudi k nam).

10. julija

Rusi zapuščajo tovarne. V Jugoslaviji se bodo kmalu vršile 'najslobodnejše volitve'. Podpisali smo resolucijo proti vodstvu in kuharjem v taborišču, čeprav ne verjamem v vse obtožbe. ■

Knjiga

Antona Žaklja

se dobi pri Janezu Arnežu
tel.: 01/512-1513.

Anton Žakelj

Beg
v
neznano

Obtoževalec zločinskega sistema

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Pred dnevi je v Moskvi umrl Aleksander Solženicin, ruski pisatelj in Nobelov nagrajenec. Solženicin, žrtev komunističnega terorja, v svojih delih neusmiljeno razgalja enega največjih zločinov komunistične ideologije nad nedolžnimi ljudmi.

Pred dnevi je umrl ruski pisatelj Aleksander Solženicin, Nobelov nagrajenec in najbolj znan disident na svetu. V množici svojih del je svetovno slavo dosegel z romanom *En dan v življenju Denisa Denisoviča*, zgodbo o »normalnem« delovnem dnevu »normalnega« prebivalca sovjetskega delovnega taborišča, gulaga. S svojim najbolj znanim delom *Arhipelag Gulag* pa je postavil nesmrtni spomenik vsem žrtvam komunističnega represivnega režima v nekdanji Sovjetski zvezi. To delo, ki nedvomno spada med najpomembnejša dela v svetovni literaturi, je Solženicin napisal ne le kot opomin, ampak predvsem kot svoj poklon vsem milijonom sotrpinov, ki so trpeli in tudi umrli v kolesju komunističnega represivnega aparata.

Arhipelag Gulag je pomemben ne le kot pričevanje o usodah, ki je nastalo tako pa podlagi avtorjevih osebnih izkušenj kot na podlagi pričevanj dvesto sedemindvajsetih nekdanjih taboriščnikov in zapornikov gulaga, pač pa kot prva skoraj popolna razčlenitev sistema komunističnega nasilništva.

Arhipelag pa tudi vsa druga dela, ki jih je napisal Solženicin, jasno kažejo, da je komunizem od Marxa in Engelsa naprej sistem, ki temelji na totalitarizmu in nasilju ne glede na kulturo, državo, raso, narodnost ali čas, v katerem se pojavi. S tem popolnoma zavrača običajno tezo nekdanjih komunistov in tudi tako imenovanih levičarskih intelektualcev, da je »komunizem dobra ideja, le da je bila slabo izvedena«, oziroma da so to »dobro« ideje vodili napačni ljudje.

*Aleksander Solženicin,
pisatelj in Nobelov nagrajenec*

Komunistični sistem temelji na pobojuh in represiji, v svojih delih razglasa Solženicin, okrcal pa tudi evropske salonske kvazikomuniste in liberalce, ki so ta sistem vsaj moralno podpirali. Popolnoma jasno je, da Solženicin zaradi takšnega gledanja med levico nikakor ni priljubljen in Slovenija pri tem ni nobena izjema. Slovenski komunisti so kot vzorni učenci sovjetskih velikih bratov sistem represije natančno prekopirali – od množičnih likvidacij prek deportacij v delovna taborišča do kasnejšega preganjanja kritikov režima. Morda tudi zaradi tega *Arhipelag Gulag* vse do lanskega leta ni bil preveden v slovenščino, pri prevodu pa gre le za izbor, ne pa prevod celotnega dela. V srbohrvaščini je celoten prevod na voljo že od leta 1988.

Vojni junak in kritik Aleksander Isajevič Solženicin se je rodil 11. decembra 1918 v Kislovodsku v Rusiji v času državljanske vojne. Njegov oče Isaj je bil oficir carske ruske vojske po rodu s Kavkaza, mati Taisja pa je bila hči samorastnika, ki je mu je iz siromaštva uspelo priti do lastnega posestva. Taisja je lahko študirala v Moskvi, kjer je spoznala postavnega oficirja in se z njim poročila. Pred Aleksandrom sta imela štiri otroke, tri sinove in hčer, v času, ko je mati Aleksandra še nosila, pa je Isaj umrl v nesreči. Mlada vdova se je preselila v Kislovodsk in tam se je rodil Aleksander. Mati, ki se ni nikoli več poročila, je otroke vzgajala v skromnih razmerah. Premoženje njenega očeta je bilo zaseženo, sploh pa je morala skrivati tako posestniški položaj očeta kot oficirski poklic pokojnega moža. Nove, napredne oblasti so preganjale tudi svojce takšnih sovražnikov ljudstva.

Pot po gulagu se je tudi za Solženicina začela v zloglasni moskovski Lubjanki, sedežu komunistične tajne policije.

Solženicin rekonstruira prihod v gulag.

Mati, ki je bila dobro izobražena, je svoje otroke spodbujala k branju. Aleksander se je začel zanimati za literaturo, a tudi za naravoslovje. Solženicin je z branjem začel oblikovati prve kritične poglede na komunistični režim Sovjetske zveze, čeprav tedaj, kot je sam priznal, še ni dvomil o sistemu. H kritičnem pogledu je nekaj pripomoglo tudi skrivanje očetovega nekdanjega poklica pa tudi to, da je mati svoje otroke skrivaj vzgajala v pravoslavni veri.

Solženicin je po srednji šoli odšel v Rostov na Donu, kjer je študiral matematiko, dopisno pa je na moskovski univerzi študiral tudi filozofijo, zgodovino in literaturo. Politične čistke in tridesetih letih so ga nekako obšle. Tik pred drugo svetovno vojno se je poročil s študentko kemije Natalijo Rešetkovsko. Mlada zakonca sta se zaposlila kot učitelja, potem pa je izbruhnila vojna.

Solženicina so vpoklicali kot oficirja topniških enot in ga poslali na fronto, kjer se je skozi vso vojno pogumno bojeval v prvih vrstah. Tu je postajal čedalje bolj kritičen do režima in še posebno njegove personifikacije, Stalina. Teror političnih komisarjev in politične policije, ki so »utrjevali moralno« in iskali »krivice« za katastrofalne poraze in izgube v prvem obdobju vojne, ki so bili plod nesposobnosti vojaškega in političnega vrha, je pri Solženicinu zbudil prvi kritični pogled na režim. Temeljno vprašanje, kako da se v »najpravičnejšem sistemu vseh časov« in »najpravičnejši vseh vojn« pojavljajo tako strahoviti porazi in predvsem stotisoči, celo milijoni »dezertarjev, izdajalcev in saboterjev«, ga je pripeljalo do tega, da je začel

Mnogi od milijonov sužnjev v komunističnih taboriščih se niso več vrnili iz pekla.

kritično razmišljati o Stalinu in sistemu. Svoja dognanja je zaupal v pismih prijatelju, ki je prav tako služil kot oficir na fronti. Kljub kritičnemu dopisovanju in roganju neumnemu vodstvu (ter posmehljivim imenom za diktatorja) je Solženicin zvesto služil vojski kot komandir topniške baterije in bil dvakrat odlikovan. V zadnjih tednih druge svetovne vojne so ga v Vzhodni Prusiji pripadniki politične policije aretirali sočasno kot njegovega prijatelja, ga poslali v Moskvo in zaprli v Lubjanko, sedež politične policije. Po zaslišanju in tudi pretepanju so ga obtožili po zloglasnem 58. členu kazenskega zakonika, in sicer po 8. (protisovjetska propaganda) in 11. točki (v organizaciji, saj sta si dopisovala dva). Sodišča sploh ni videl, ampak mu je sodila trojka oficirjev tajne policije (tudi teh ni videl) ter ga obsodila na osem let taborišča in pregnanstvo. Sojenje in kazen sta bila izvedena šablonsko, tisti dan so pač delili po osem let. Lahko bi jih dobil pet, lahko deset ali pa tudi petindvajset.

Taborišče, nato pregnanstvo

Solženicin je svojo pot po arhipelagu Gulag, kot ga je krstil, začel v Podmoskovju, kjer je delal na gradbiščih. Nato je kot matematik uspešno naplatal svoje ječarje, da se spozna na atomsko fiziko.

Solženicin je eden redkih, ki za trpljenje taboriščnikov ne krivi samo Stalina, ampak razkriva celotno idejo komunizma kot totalitarno in zato zločinsko.

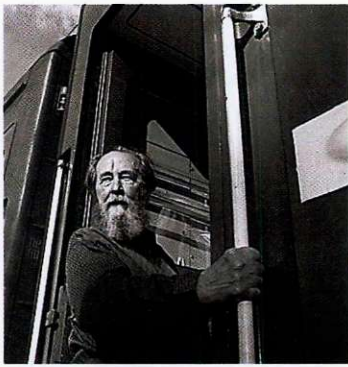

Zato so ga premestili v »šaraško«, privilegiran zapor, kamor je tajna policija zapirala znanstvenike, ki so nato pomagali pri razvijanju različnega orožja. Tam so bili zaprti tudi nekateri nemški znanstveniki ali ruski emigranti, ki so jih ujeli ob koncu druge svetovne vojne. Solženicin je uspešno slepomišil kakšna tri leta, potem pa so ga le spregledali in ga premestili v kazahstanski Ekibastuz, kjer je delal kot rudar v premogovniku, v taboriščni livarni in kot zidar pri graditvi novega naselja. Marca 1953, nekaj dni pred Stalinovo smrtjo in nekaj mesecev pred iztekom kazni, so ga izpustili in mu preostanek kazni nadomestili z dosmrtnim pregnanstvom v naselje Kok Terek v južnem Kazahstanu.

Tam si je poskušal na novo urediti življenje (žena se je ločila leta 1952), delal je kot računovodja tamkajšnje zadrudne trgovine in nato kot učitelj matematike v osnovni šoli. Začel je pisati spomine in doživljaje iz taborišča. V tistem času je začel tudi prakticirati, da je na dan svoje izpustitve zjutraj odrezal štiristo gramov kruha, si enkrat na dan privoščil skodelico redke, nezabeljene kaše, običajen obrok taboriščnika v gulagu. V opomin, in kot je dejal rahlo porgljivo, da se ne bi razvadil.

Nobelova nagrada in izgon

Znova se je poročil (zakon brez otrok je šel narazen leta 1972), delal v šoli in ponoči pisal. Uspešno mu je, da so mu razveljavili dosmrtni izgon v Kok Terek in se je lahko vrnil v evropski del Rusije. ►

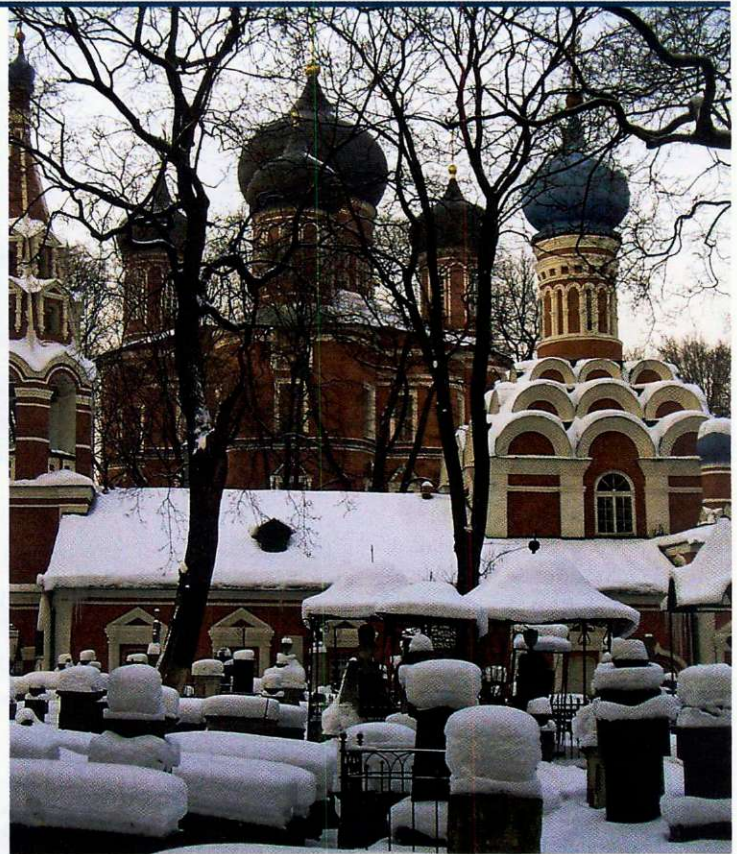
Vrnitev iz skoraj dvajsetletnega izgnanstva v domovino.

▶ Izid njegovega romana *En dan v življenju Denisa Denisoviča* je bil pravi šok, kajti bilo je prvič, da je o tako kočljivi temi, kot so taborišča, pisal nekdo, ki niti partijec ni bil. Oblasti so se najprej delale, kot da ni to nič posebnega (namesto uradne politike so ga razni pravoverci napadali v pismih bralcev), leta 1964 pa so s prihodom Brežnjeva komunisti znova privili vijake in Solženicinova dela so bila prepovedana v vseh knjižnicah. Prek zvez mu je nekaj svojih spisov uspelo spraviti na Zahod, kjer so povzročili precejšnjo senzacijo. Leta 1970 so mu podelili Nobelovo nagrado za književnost, vendar ni želel priti na podelitev, ker se je bal, da mu bodo preprečili vrnitev. Solženicin kot ruski domoljub niti po naključju ni hotel zapustiti svoje domovine. Predlagali so, da bi mu Nobelovo nagrado podelili na posebni slovesnosti na švedskem veleposlaništvu v Moskvi, vendar so švedski politiki to zavrnili,

li, ker so se bali, da bi se s tem poslabšali odnosi med Švedsko in Sovjetsko zvezo.

Leta 1972 se je končal tudi drugi Solženicinov zakon, saj so ga oblasti vztrajno šikanirale; ni imel dela, objavljati ni mogel, večkrat pa so mu tudi preiskali stanovanje in mu zasegli papirje. Leta 1973 je iz Sovjetske zveze pretihotapil prvi del svojega dela *Arhipelag Gulag*. Oblasti v Moskvi so pobesnele in ga skupaj s tretjo ženo (v tretje se je poročil z Natalijo Svetlovo, ki je bila dvajset let mlajša) izgnale v Frankfurt ter mu odvzele državljanstvo. V Evropi je Solženicin do leta 1976 dokončal *Arhipelag Gulag*. Uradna Moskva je bila ogorčena, svetovna levica pa precej kislja. Komunistom je šlo še posebno v nos, da je Solženicin izjavil, da za nasilje nad taboriščniki ni bil obtožen niti en taboriščni poveljnik ali stražar, tajni policist, preiskovalec ali sodnik, in to niti v primerih, ki so bili uradno spoznani kot nepravilni, pristranski ali zlagani. Pojavila so se opravičila, češ da so opravljali samo svoje delo, oziroma vprašanja, kaj po toliko letih koristi kopati po preteklosti. Zveni znano?

Arhipelag je dvignil toliko prahu tudi zato, ker je eno redkih del o gulagih, ki razbija mit o velikih

Na svojo željo je pokopan v Donskem samostanu v Moskvi.

čistkah leta 1937. Solženicin izpostavlja, da so bile velike čistke tako prej kot tudi kasneje in da v letih 1937–38 niso pozapri samo komunistov, kot želijo prikazati drugi pisci in nekateri zgodovinarji. Predvsem pa so vsi ti komunisti od Tuhačevskega, Zinovjeva, Kamenjeva, Buharina (pa tudi Trocki in Lenin) do zadnjega aparatčika sodelovali pri pokolih, zapiranjih in ropanju prebivalstva Sovjetske zveze in bi to počeli še naprej, če jih ne bi zaprli ali ustrelili. Solženicin jih prav nič romantično opisuje kot taboriščnike, ki so večinoma pravoverci, za katere je vse v redu in so vsi po pravici v taborišču (razen njih samih seveda), ki so poskušali na vse načine priti do različnih parazitskih položajev v taboriščni upravi ter so zvesto služili ječarjem kot biriči in ovaduhi. Pri tem so bili še slabši od večine kriminalcev, ki so se držali svojega lopovskega zakonika; bili so sicer razbojniki, a niso na noben način hoteli sodelovati s svojimi ječarji.

Izpolnjeni zadnji želji Solženicin se je leta 1976 z družino preselil v Združene države Amerike. Njegovi trije sinovi živijo tam še danes, Jermolaj je pisatelj in prevajalec (prevaja tudi očetova

dela), Ignjat je dirigent in vodja komornega orkestra v Filadelfiji, Stjepan pa urbanist v New Yorku. Na Zahodu je Solženicin kritiziral tudi zlaganost zahodne kulture, hinavščino liberalizma in prav tako zlaganost ameriške »pravice za vse«. Zaradi teh kritik si je prislužil vzdevek ultrakonservativca, panslovanskega nacionalista, verskega konservativca, s študijo o vplivih judovskih intelektualcev na boljševisko revolucijo pa tudi oznako antisemita. Po padcu komunizma se je Solženicin vrnil v Rusijo in napadal sistem amerikanizacije oziroma nasilne presaditve zahodne kulture v Rusijo, tajkunizacijo in razpad ruskih vrednot. To je samo okrepilo kritike na njegov račun, češ da je nacionalist, konservativec in antisemit. Te pavšalne sodbe resne analize večinoma ne zdržijo.

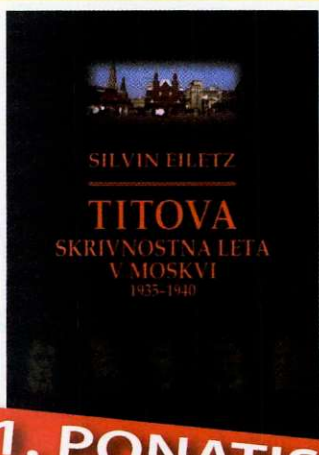
Solženicin je bil na stara leta precej bolan. Imel je dve želji: da bi bil pokopan na pokopališču Donskega samostana v Moskvi in da bi umrl na ruski zemlji v poletju. Želji sta se mu izpolnili, kajti umrl je 3. avgusta 2008 v bližini Moskve za srčnim napadom, pokopali pa so ga tri dni pozneje na pokopališču Donskega samostana. **D**

Knjigo dr. Silvina Eiletza

Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:

Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: 01/2447-200.

Avtor knjige dr. Silvin Eiletz

1. PONATIS

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Žalec

Petra Janša, foto: P. Janša, STO/ D. Mladenovič

Žalec (255 m) je gospodarsko in upravno središče istoimenske občine. Mesto leži v Savinjski dolini in od konca 19. stoletja velja za središče slovenskega hmeljarstva. Tako se lahko **30. avgusta** v Žalcu udeležite 14 kilometrov dolgega **pohoda po hmeljski poti** ali pa si le ogledate izredno zanimiv **Hmeljarski muzej**, ki je prava paša za oči.

Zgodovinski mejniki Območje Žalca je bilo že zgodaj poseljeno. V srednjem veku se Žalec prvič omenja leta 1182 kot Sachsenfeld, v slovenski obliki pa že leta 1256, ko je bil povzdignjen v trg. Pokroviteljstvo nad krajem so imeli Babenberžani in Habsburžani. V kraju so prirejali sejme in imeli sodišče. Razvoj trga so delno pretrgali vpadi Turkov, ki so pustošili po Savinjski dolini, zlasti v letu 1471 in 1480, ko so trg tudi oplenili in požgali. Žalčani so se kasneje odločili, da okoli župnijske cerkve pozidajo **taborsko obzidje**. Tabor je imel četrtostrano zasnovano z visokim obzidjem, ki je bilo povezano z okroglimi obrambnimi stolpi s stožčasto streho. V 16. stoletju je bil močna **postojanka protestantov**, ki pa si zaradi nasprotovanja deželnega kneza niso mogli zgraditi cerkve v trgu. Verske obrede so sprva imeli v Zotlovi kovačnici, ki so jo imenovali Lutrova kapela, kasneje pa so se preselili v bližnje Govče. Največjo nesrečo je žalski trg doživel leta 1761, ko je do tal pogorela večina takrat lesenih in s slamo kritih hiš.

Septembra leta 1868 je bil v Žalcu **narodni tabor**, na katerem so udeleženci zahtevali Zedinjeno Slovenijo. Leta 1891 je v Žalec pripeljal prvi vlak po novozgrajeni progi Celje–Dravograd. Med obema vojnama pa se je gospodarska aktivnost mesta hitro povečala, za kar gre zasluga hmelju, ki je omogočil Žalcu in širši okolici dostojen gospodarski razvoj in standard. Po letu 1945 je Žalec svojo vlogo samo še krepil. Postal je gospodarsko, kulturno in politično središče Spodnje Savinjske doline. Rasti industrije so sledili tudi migracijski tokovi, ki so dvignili število prebivalcev s 1402 (1948) na 5047 (1991).

Sakralna dediščina Najstarejši arhitekturni spomenik v mestu je nedvomno cerkveni kompleks z **župnijsko cerkvijo sv. Nikolaja**, prvič omenjeno leta 1173, z župniščem in s kaplanijo. Čeprav je bila današnja stavba zgrajena šele leta 1906, so od njene predhodnice iz leta 1518 ohranili spodnji del zvonika in del ladje ter več uporabnih tvarin cerkvene umetnosti. Med njimi je najpomembnejša slika sv. Nikolaja, ki jo je leta 1764 naslikal kranjski slikar Fortunat Bergant (1721–1796). Ob pokopališču pa stoji **cerkev sv. Kancijana** iz obdobja renesanse, ki se prvič omenja leta 1545. Ima več dragocenosti, in

Obrambni stolp je ostanek nekdanjega taborskega obzidja.

Nikolaja, potomka najstarejše trte na svetu

Vinski keuder Društva Savinjskih vinogradnikov

Žalec

sicer glavni oltar s sliko vseh svetnikov iz leta 1757 in križev pot ter stranska oltarja iz druge polovice 19. stoletja.

Turistične zanimivosti kraja Savinjska dolina je bila zibelka slovenskega gasilstva, zato ni naključje, da je prav v Žalcu nastal **gasilski muzej**. Muzej hrani podatke o zgodovinskem razvoju gasilstva, fotografije zaslužnih poveljnikov, slike o največjih požarih v Savinjski dolini, gasilsko opremo in podobno.

Šircova domačija iz leta 1669 je bolj znana kot rojstna hiša skladatelja **Friderika Širca - Rista Savina**. Obnovljena hiša (1972) stoji na Šlandrovem trgu, danes pa so v njej Savinova spominska soba, likovni salon, Galerija Doreta Klemenčiča - Maja in razstavno-prodajna galerija Oskarja Kogoja. V kritiki Lepe Vide je Anton Aškerc zapisal: »Risto Savin je med našimi slovenskimi opernimi skladatelji oni, ki je tudi v našo operno produkcijo uvedel moderna načela muzikalne drame in moderno glasbo.«

Janez Hausenbichler se je rodil v Žalcu leta 1838. Prvotno se je posvetil obrti, a jo je opustil, ko se je posvetil gospodarjenju na svojem domu v Žalcu. Kasneje je deloval na kulturnem področju. Ustanovil je prvo čitalnico v kraju, bil je prvi bojevnik narodne ideje, ki jo je utrdil zlasti v Savinjski dolini z

drugim slovenskim taborom v Žalcu. Posebno pri srcu mu je bilo hmeljarstvo. In ko je novoceljski oskrbnik Jože Bilger nasadil prvi hmelj, je bil Hausenbichler prvi, ki je napravil v Žalcu hmeljski nasad, zato so mu nadedli vzdevek oče savinjskega hmeljarstva.

V **domu 2. slovenskega tabora** je velika dvorana, kjer si lahko ogledamo gledališke in filmske predstave. Poleg dvorane najdemo v stavbi Občinsko matično knjižnico, ki pripravlja razstave, glasbene prireditve, otroške urice, predstavitev knjižnih del in druge kulturne dejavnosti tako za otroke kot tudi za odrasle.

Starejša Zotlova kovačija je iz prve polovice 16. stoletja. Okoli leta 1580 je bila protestantska molilnica (še danes se del kovačije imenuje Lutrova kapela), kasneje je bil v njej trški špital, po letu 1752 pa je bila štiri desetletja v njej bolnišnica. Danes je v njej že dve generaciji kovačija.

Friderik Širca - Risto Savin

Friderik Širca - Risto Savin (11.7.1859-15.12.1948) je bil topniški častnik in skladatelj, ki se je s samospévom dvignil na evropsko raven. Rodil se je kot šesti, zadnji otrok trgovske družine v Žalcu. Zaradi njenega gospodarskega zloma je pretrgal študij in leta 1878 vstopil v vojaško službo pri artileriji cesarsko-kraljeve vojske taktarne habsburške monarhije.

Skladatelj sodi v tisto generacijo slovenskih skladateljev, ki niso bili poklicni glasbeniki, vendar so z bogatim kompozicijskim znanjem in sodobnimi estetskimi pogledi bistveno pripomogli k posodabljanju glasbenih prizadevanj na Slovenskem ob začetku 20. stoletja. Skladal je od leta 1891 do svoje pozne starosti. Nastajali so samospévi, odrska dela, komorne, zborovske, klavirske in orkestralne skladbe. Njegovo delo obsega več kot 46 opusov. Preko klasike in romantike je prešel v novoromantiko in svojo največjo izvirnost dosegel v samospévih, zborovskih skladbah in operah (Lepa Vida, Matija Gubec).

Glasbeno je ostal živ do današnjih dni in je svoj spominski kotiček dobil v Žalcu v svoji rojstni hiši.

Hmelj, zeleno zlato

Prvi podatki o hmelju v Sloveniji so znani že iz leta 1156, časa brižinskih škofov v bližini Škofje Loke. Za začetek sodobnega hmeljarstva pa običajno štejemo leto 1876, ko je Josip Bilger, takratni oskrbnik graščine v Novem Celju, prinesel sadike nemške sorte »wurttemberg« Ja-

Župnijska cerkev sv. Nikolaja

Oltarno sliko sv. Nikolaja je leta 1764 naslikal kranjski slikar Fortunat Bergant.

Hmeljski nasadi

nezu Hausenbichlerju. Ta je napravil prvi hmeljski nasad, ki se je resnično obnesel. Pomembno leto za sedanje hmeljarstvo je leto 1886, ko sta Hausenbichler in Haupt napravila prve poskuse s hmeljem, ki ga danes poznamo kot »savinjski golding«. Z uvedbo te sorte se je hmeljarstvo v Savinjski dolini dokončno ukoreninilo. Širjenju hmeljarstva je zanesljivo veliko pripomogla žalska pivovarna, ki jo je 1842 leta ustanovil Franc Žuža. Že leta 1880 so hmeljarji ustanovili Južnoštajersko hmeljarsko društvo s sedežem v Žalcu, ki je v različnih oblikah delovalo do ustanovitve Hmeljarske zadruge leta 1945. Tako je bil Žalec vedno središče slovenskega hmeljarstva.

Poleg **Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije**, katerega glavna dejavnost je raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju naravoslovja in tehnologije, stoletni razvoj gojenja zelenega zlata razkriva **Hmeljarski muzej**, kjer si lahko ogledamo pripomočke za obdelovanje hmelja, diplome, priznanja za delo na področju hmeljarstva, fotografije hmeljarjev ipd. **D**

Keuder

Skladatelj Friderik Širca - Risto Savin (1859-1948)

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.zalec.si

Vodnik po Gorici

1.

Goriška Mohorjeva družba

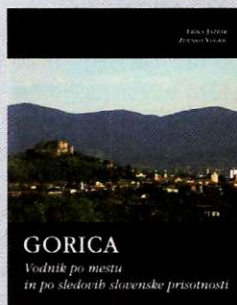
Avtorji vodnika so trije Goričani: Erika Jazbar ter Marko in Zdenko Vogrič. Vodnik je napisan v obliki sprehoda po sledih slovenske navzočnosti v Gorici. Sledimo ulicam, trgom, stavbam in osebnostim, dogodkom in zgodovinskim obdobjem. Od grajskega naselja do Podturna in Travnika, mimo Korna do Veccietovega mozaika na skupnem trgu obeh Goric, po Placuti in Drevoredu XX. septembra do Korza in njegovih vil. Zajema tudi slovenske rajone Štandrež, Podgoro in Pevmo, Oslavje in Štmaver. Kot je zapisala avtorica Erika Jazbar, je vodnik, ki je slikovno bogato opremljen, namenjen tistim, ki ljubijo Gorico, tistim, ki bi jo radi spoznali iz slovenskega zornega kota, in tistim, ki mislijo, da je slovenska navzočnost v Gorici občutljiva ali problematična zadeva. Ivo Jevnikar pa je zapisal, da takšnega vodnika Trst še nima in da je jasno, da smo Slovenci od vsega začetka bistveno sooblikovali Gorico in da jo naši ljudje še naprej sooblikujejo. Enkratnost vodnika je, da nas na poljuden, a zanesljiv način v obliki vodnika po trgih, ulicah, parkih, četrtih in okoliških vaseh po eni strani seznanja s splošnimi značilnostmi in znamenitostmi Gorice, po drugi pa nas opozarja na številna znamenja slovenske navzočnosti v mestu od začetkov do danes.

Naravoslovne vede

SAZU

SAZU je z naslovom *Razprave* izdala dva zvezka zbornika Razreda za naravoslovne vede za leto 2007. V prvem je objavljenih devet strokovnih prispevkov: v prvem trije avtorji pišejo o foraminiferah v Jadranski karbonatni platformi (JZ Slovenija, SV Italija, Hercegovina), Vasja Mikuž in Matej Prkič prikažeta novo najdbo morskega ježka v Sloveniji, sledi šest prispevkov Vasje Mikuža (o ribi iz krednih skladov pri Coljavi, eocenskem morskem ježku, ostanku rakovice iz oligocenskih skladov pri Čeppljah pri Vranskem, prvi najdbi mamuta v Prekmurju, onkoidih iz peskokopa pri Drtiji in oligocenskem polžu iz okolice Poljšice), na koncu Katarina Oblak predstavi nove določitve badenijskih planktonskih foraminifer s Polhovega brega pri Podčetrtku. V drugem zvezku je šest prispevkov: Marko Accetto piše o novi vrsti volnatega slanozora v soteski Iške, Igor Dakskobler o fitocenološki in floristični analizi obrečnih gozdov v Posočju, trije avtorji o novostih v flori slovenskega dela Julijskih Alp, Ljerka Marković o ruderalni vegetaciji v submediteranskem območju Slovenije, štirje avtorji o sintaksonomskih problemih barjanskega ruševja, dva pa o primerjalni analizi med fitocenozama z macesnom.

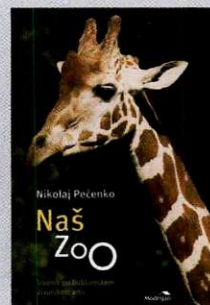
52

1.

2.

3.

4.

Tako so živali

Dednina Šubelj, Kamnik

Iva Šubelj Kramar nas v svoji knjigi *Tako so živali* popelje v svet, ki mu je (bilo) poglavito vodilo predanost izročilu in spoštovanje tradicije. Glavnina knjige je namenjena življenju v 20. stoletju v Zgornjih in Spodnjih Palovčah pri Kamniku, kjer je tudi znamenita Budnarjeva hiša, ki so jo leta 1991 razglasili za kulturni spomenik. Poleg opisov življenja je avtorica opisala tudi hišne prostore, zbrala je spomine in pripovedi ljudi, na koncu pa je precej obširno prikazala še hrano, ki so jo pripravljali predniki. Knjiga je bogato ilustrirana.

Italijansko-slovenski slovar

Cankarjeva založba

Izšla je že dvajseta, pregledana in dopolnjena izdaja *Italijansko-slovenskega in slovensko-italijanskega modernega slovarja*, ki ga je napisal Anton Grad. V prvem delu je nekaj besed namenjenih temeljnimi značilnostim italijanskega jezika: izgovorjavi črk, naglaševanju, spolu ter množini samostalnikov in pridevnikov, določnim in nedoločnim členom, izpeljanim prislovom, pravilnim in nepravilnim glagolom in števnikom. Na koncu slovarja je dodatek z najpogosteje uporabljenimi frazami v obeh jezikih. Slovar, ki obsega 544 strani, je izšel v zbirki modernih, obojestranskih, žepnih slovarjev, ki so našli pot že med mnoge Slovence.

Živalski vrt

Založba Modrijan

Obisk živalskega vrta je vedno znova vznemirljivo doživetje. Vsakokrat vidimo kaj novega, doživimo kaj posebnega, spoznamo novo žival. Vodnik po ljubljanskem živalskem vrtu nam bo na vsakem obisku zvest spremljevalec, v katerem bomo prebrali marsikatero zanimivost o živalih, ki jih lahko vidimo v njem. Obisk živalskega vrta bo z vodnikom v roki postal še zanimivejši in

2.

še bolj poučen. V knjigi *Naš ZOO* je predstavljenih več kot 100 živalskih vrst, ki jih lahko vidimo v ljubljanskem živalskem vrtu. Zakaj so zebre črtaste, kako se sporazumevajo volkovi in kje v Evropi živijo kenguruji – to so samo nekatera od vprašanj, na katera najdemo odgovor v tej knjigi. Vsem, ki pridejo v živalski vrt s fotoaparatom, je namenjeno poglavje s številnimi koristnimi nasveti za fotografiranje v živalskem vrtu.

Sreča in upanje

Založba Mladinska knjiga

Draguljčki je zbirka miniaturnih darilnih knjižic založbe Exley, vsaka je spravljena v ličen, trden ovitek, obsega 350 strani; format 4 x 5,8 cm. Knjižice vsebujejo citate najodličnejših piscev sveta, ljudske in verske modrosti – drobne dragulje. Izreke spremljajo barvne ilustracije in fotografije. V tej knjižici *Dar sreče* je na stotine izrekov o čudežih življenja, o naravi, pomladnih jutrih ter o preprostih radostih in sreči, ki jih najdemo v vsakdanjih rečeh. Če bi radi sledili svojim sanjam, je knjižica *Dar upanja* prava. V njej je veliko spodbudnih citatov, ki jih lahko odkrivamo vedno znova. V lepih trenutkih življenja bomo v knjižici našli navdih, ko pa bo življenje postalo težko, nas bodo pogumne besede spodbudile k novemu začetku.

Zdravo s sokovi

Založba Mladinska knjiga

Vsakdo si želi zdravo živeti, a življenje teče prehitro in ljudje kratko malo nimajo časa, da bi upoštevali vse mogoče nasvete, kaj je dobro jesti in piti. Knjiga *Zdravo življenje s sokovi*, napisal jo je dr. Bernard Jensen, pa daje praktične napotke, kako izkoristiti moč narave, ki se ponuja v sokovih iz sadja in zelenjave. Posebej so predstavljeni sokovi za dojenčke in otroke, izbor najprimernejše zelenjave in sadja za njihovo pripravo ter več kot 100 najrazličnejših receptov za sokove, juhe in solatne prelive.

4.

Privoščite si knjigo ...

... z 10-odstotnim popustom in darilom!

PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa terorja na Primorskem, bojev v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi.

Avtor: *Viktor Miklavčič*

Obseg: 320 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 20,44 EUR

MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot

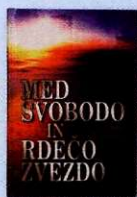
Avtor: *Tone Kuntner*

Obseg: 72 strani

Format: 13,5x22,5 cm

Trda vezava

Cena: 9,18 EUR

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: *Dušan S. Lajovic*

Obseg: 347 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 25,87 EUR

ZADNI IZVODI!

100 LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja

Avtor: *Milan Zver*

Obseg: 125 strani

Format: 15x21 cm

Brošura

Cena: 9,18 EUR

OKOPI

Politični razvoj slovenske države od leta 1994

Prodana je bila že v več kot 18.000 izvodih!

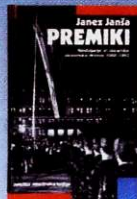
Avtor: *Janez Janša*

Obseg: 309 strani

Format: 16,5x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 9,18 EUR

PREMIKI

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992

Prodana v več kot 65.000 izvodih!

Avtor: *Janez Janša*

Obseg: 363 strani

Format: 15,5x23,5 cm

Trda vezava

USTAVA ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE s pojasnili

Ustava Združenih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu.

Avtorja: *mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak*

Obseg: 144 strani

Format: 11x16 cm

Trda vezava

Cena: 20,82 EUR

DRŽAVNA UREDITEV REPUBLIKE SLOVENIJE

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja državne in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva govori tudi o postopkih pred ustavnim sodiščem in nekaterih njegovih odločitvah. Knjiga je opremljena z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili.

Uredniki: *prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik*

Obseg: 376 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 35,46 EUR

NAROČILO (označite z x):

	cena s popustom
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	18,40 EUR
☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	8,26 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	23,28 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	8,26 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	18,74 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	31,91 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov
Nova obzorja d.o.o., Mivka 25,
1000 Ljubljana ali na
faks 01 24 47 204.

Naročila sprejemamo tudi
po telefonu na številko 01 24 47 200 ali
e-mail knjigarna@demokracija.si.

Vse cene vsebuje 8,5-odstotni DDV. Poštnino
po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača
naslovnik ob prevzemu. Akcija velja do
31.7.2008 oziroma do razprodaje zalog.

Ime in priimek (ime podjetja):

Ulica:

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Datum naročila:

Podpis in žig naročnika

(samo pravne osebe):

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV:

Poezija in vino v Medani

Lucija Horvat, foto: Andreja Velušček, arhiv Demokracije

Med 26. in 30. avgustom bo Medana že dvanajstič gostila mednarodni pesniški festival Dnevi poezije in vina. Organizatorji s Študentske založbe vsako leto poskrbijo za čedalje več raznolikih umetniških dogodkov, filma, glasbe, razstav in inštalacij.

Ameriški pesnik Forrest Gander

S tiskovne konference

Druženja v Medani, katerega program se je že pred leti oddaljil od opisa v imenu, se bosta po besedah pesnika Aleša Štegerja, prvega vodje festivala Dnevi poezije in vina, udeležila dva »moderna klasika« svetovne poezije, Šved Lars Gustafsson in Irec Paul Muldoon. Pri Beltrini so zato ob tej priložnosti izdali tudi njuni dvojezični zbirki. Gustafssonovo poezijo Ne prej ne potem je v slovenščino prevedla Sara Grbovič, z zapleteno Muldoonovo

poezijo, zbrano pod naslovom Zapuščanje otoka, pa se je spopadel prevajalec Uroš Mozetič. Na poezijo in vino v Medano so organizatorji povabili 24 pesnikov in pesnic iz 17 držav, ki so s svojim delom predstavljeni tudi v festivalskem zborniku.

Festivalska branja Že danes so se začeli odvijati številni predfestivalni pesniški dogodki. Pesniška branja potekajo v Kamniku, Vrbi, Padni, Krškem, Mariboru, Ljubljani in Volčah, 27. dan v

mesecu pa je rezerviran za uradni začetek festivala. Kot vedno bo potekal na domačiji Alojza Gradnika v Medani, pod murvo, ob čričkih, škrzatih in baklah. Tudi na vino letos ne bodo pozabili. Posvetili mu bodo posebno, ne le pivsko pozornost, saj bodo udeleženci lahko tudi na teoretiški ravni spoznavali avtohtona vina, po katerih slovijo Goriška brda. V središču festivala bodo seveda pesniška branja, čas pa bo tudi za okrogle mize na teme Nazaj v prihodnost – znanost in umetnost ter O poeziji in času in o lokalnem v poeziji. Izho-

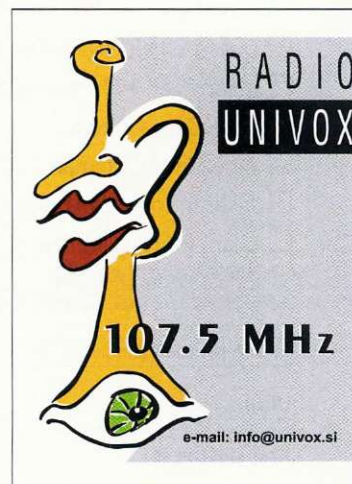

Romunski pesnik Dan Coman

dišče za prvo okroglo mizo bo razstava Marka Peljhana, ki bo na ogled na Gradnikovi domačiji, z naslovom Velimir Hlebnikov. Na drugi okrogli mizi bo sodeloval Lars Gustafsson, na tretji pa Paul Muldoon. »Njegova poezija je preplet švedske pokrajine, kritike švedskega konformizma in zaprtosti, eksistencialnih vprašanj, v prvi vrsti pa mu je mar za človeka,« je Gustafssonovo poezijo označila prevajalka Sara Grbovič. Uroš Mozetič, ki si je pri prevajanju pogosto pomagal z googlom, pa o verzih Paula Muldoona meni, da so težko branje, saj se pesnik giblje v polju postmodernizma, a na koncu je bralec vendar-

le poplačan za svoj trud, ker Muldoon svoje misli postavi v obči kontekst in na univerzalno raven. Verzi irskega pesnika so polni besednih iger, medbese-dilnosti in trivialnosti ter imajo močno avtorsko noto.

Si.pesnik? V okviru Festivala Poezije in vina že četrto leto poteka akcija Si.pesnik?, ki nagovarja vse, v katerih se skriva vsaj malo pesniškega duha, da v 150 znakih, kolikor jih obsega sporočilo SMS, na telefonsko številko 040 66 11 33 še do 24. 8. pošljejo neomejeno število pesmi v slovenščini. Prispele pesmi bo pregledala strokovna žirija in izbrane bodo od 26. avgusta dalje na ogled na spletni strani www.medana.org, kjer si lahko pogledate še druge pogoje za sodelovanje, za pesmi pa bo mogoče glasovati od 26. do 30. avgusta 2008 do 18. ure. Glasovanje bo potekalo tako, da na številko 040 66 11 33 pošljete zaporedno številko pesmi, ki vam je všeč. Nagrajence, ki bodo o nagradi obveščeni po telefonu, bodo razglasili v okviru sklepne prireditve festivala Dnevi poezije in vina – Medana 2008, in sicer v soboto, 30. 8. 2008, v Šmartnem. **D**

Digitalna knjižnica

V EU bodo jeseni odprli evropsko digitalno knjižnico Europeana. Na portalu bodo na enem mestu hitro in enostavno dostopne evropske knjige, glasba, slike, fotografije in filmi. V evropskih knjižnicah je več kot 2,5 milijarde knjig, samo odstotek arhivskega gradiva pa je na voljo v digitalni obliki. Prav zato je evropska komisija države članice pozvala, naj Evropejcem na spletu ponudijo več digitaliziranih stvaritev, ki jih bodo lahko pregledovali na spletu za potrebe študija, dela ali v prostem času. Evropska komisija bo za izboljšanje spletnega dostopa do evropske kulturne dediščine med letoma 2009 in 2010 zagotovila okoli 120 milijonov evrov. Strošek digitalizacije petih milijonov knjig iz evropskih knjižnic je ocenjen na približno 225 milijonov evrov, vanj pa niso vključeni rokopisi ali slike. Za doseg cilja bodo potrebne večje naložbe nacionalnih ustanov, ki se bodo morale tudi odločiti, koliko gradiva bo digitaliziranega. Poleg

Europeana, digitalna knjižnica

tega bo treba razviti in pridobiti primerno metodologijo, tehnologijo in izkušnje za arhiviranje in dostopnost digitalnega materiala, države pa bi morale tudi uresničevati skupne standarde in rešiti vprašanja avtorskih pravic. »Evropska digitalna knjižnica bo ljudem omogočala, da bodo lahko tako doma kot v tujini hitro in preprosto dostopali do evropskih knjig in umetnin,« je dejala evropska komisarka za informacijsko družbo in medije Viviane Reding. L. H.

V grajskih Kazematah

Kazemate na ljubljanskem gradu bodo do oktobra prizorišče skupne razstave kipark Polone Demšar in Paole Korošec, razstavo z naslovom Arkadija so namreč odprli prejšnji teden. V prepletenih ambientalnih predstavah iz pleksi stekla, ogleдал in železa sta umetnici obudili spomin na mračno zgodovino tega prostora, ki ga Demšarjeva povzema in posreduje v kačastem razporedu svojih prozornih figuralnih silhuet Dedinj. Te so memento nekdanjim zapornicam, posredno pa tudi sodobnim jetnicam in talkam. Paola Korošec pa v istem kontekstu s soočenjem v zrcalnem odsevu, z železnimi ostanki vegetativnega prepleta kot vinske trte, ki je memento bukolični idiliki Arkadije in hkrati tamkajšnjemu lanskemu požaru oziroma sodobni ekološki katastrofi, opozarja tudi – na moreč nadzor naših osebnosti, naše (ne)svobode v

Razstava v Kazematah

globalizirani dobi, je ob razstavi zapisal kustos Aleksander Bassin in dodal, da ambient Kazemat zaživi v vizualno sublimirani (ne)resničnosti težkih morastih sanj obeh izjemno občutljivih umetniških osebnosti. Naslov njune razstave izhaja iz poimenovanja mitske domovine starogrškega boga Pana v notranjosti Peleponeza, ki od antike naprej pomeni idilično, najsrečnejšo deželo. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 21. 8. 2008

20.00 Cankarjev dom: G. Bizet: Carmen (v izvedbi Opere in baleta SNG Maribor) – opera

20.00 Kongresni trg: Breda Smolnikar: Zlate Depuške pripovedke – predstavitev knjige

20.00 Stara elektrarna: Nina Božič: Art vs. Business – sodobni ples

PETEK, 22. 8. 2008

20.00 Festivalna dvorana: W. Shakespeare: Macbeth

21.00 Kongresni trg: Tomaž Pengov – folk

SOBOTA, 23. 8. 2008

10.00 Čevljarški most: Goljufivi peki. Prireditev je uprizoritev starega običaja, ko so goljufive peke kaznovali tako, da so jih s čevljarškega mostu namakali v Ljubljani.

18.00 Kongresni trg: Cik-cak netopir – ustvarjalno-izobraževalna delavnica za otroke

20.00 Festivalna dvorana: W. Shakespeare: Macbeth

21.00 Ljubljanske ulice: Gob Squad (Velika Britanija / Nemčija): Super Night Shot – interaktivna ulična predstava

NEDELJA, 24. 8. 2008

11.00 Kongresni trg: Kitajske pismenke – ustvarjalna delavnica za otroke

20.00 Stara elektrarna: Maja Delak: Drage drage – sodobni ples

20.30 Mestni muzej Ljubljana: Mircea Ștefan Gongoncea (Romunija), kitara – klasična glasba

PONEDELJEK, 25. 8. 2008

20.00 Stara elektrarna: Berlin (Belgija): Bonanza – gledališka predstava

TOREK, 26. 8. 2008

20.00 Stara elektrarna: Philippe Quesne (Francija): L'Effet de Serge – gledališka predstava

20.00 Cankarjev dom: P. Mascagni: Cavalleria rusticana, R. Leoncavallo: Glumači (v izvedbi Opere in baleta SNG Maribor) – operni predstavi

21.00 KUD France Prešeren: Rozintea: Skopuh – monokomedija

SREDA, 27. 8. 2008

19.30 Kongresni trg: Vede kulturne besede – predstavitev antropoloških publikacij

20.00 Križanke: Orkester Roma Sinfonietta (Italija): Morricone pod taktirko Moriconeja – filmska glasba

20.30 Cerkev sv. Florijana: Ana Šinkovec, klavir – klasična glasba

21.00 Ljubljanski grad: Gustav film: Ona On – gledališka predstava. Avtor: Matevž Luzar

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Prihaja Wall-E

Monika Maljevič

Film Wall-E nas bo popeljal 700 let v prihodnost, ko je človeštvo zaradi prevelike onesnaženosti zapustilo Zemljo, za sabo pa pustilo čistilnega robota z imenom Wall-E.

Zvedavi malček se na žalost počuti zelo osamljeno, toda nekega dne na Zemljo prišpe skrivnostna robotka, ki Wall-E popelje na fantastično avanturo. Iznajdljivi robot mora zbrati obilico poguma in vsem dokazati, da ni nič narobe, če se v njem skriva nekoliko drugačno vezje.

Kaj če bi ljudje morali zapustiti Zemljo, nekdo pa bi pozabil izklopiti zadnjega robota? Na podlagi te zanimive predpostavke sta Disney in Pixar oživila novo animirano komedijo *Wall-E*, ki se dogaja v vesolju. *Wall-E*, poln humorja, srčnosti, domišljije in čustev, popelje gledalce na neverjetno potovanje po vesolju in z njim Pixar znova potrjuje svojo sposobnost ustvarjanja celotnih svetov ter postavlja nove meje v pripovedovanju zgodbe, razvoju likov, izjemni filmski glasbi in vrhunski računalniški animaciji.

Wall-E je edinstvena in vznemirljiva komedija o zelo odločnem robotu, ki se dogaja v ne tako zelo oddaljeni galaksiji. Po več sto letih dolgočasnega dela, za katerega je bil ustvarjen, Wall-E (Waste Allocation Load Lifter Earth-Class – zemeljski razvrščevalac odpadkov) odkrije nov smisel življenja (poleg zbiranja okraskov),

Wall-E

Režija: Andrew Stanton

Žanr: animirana znanstveno-fantastična pustolovščina

Scenarij: Andrew Stanton in Jim Capobianco

Igrajo: Ben Burtt, Paul Eiding, Sigourney Weaver, Jeff Garlin, Kim Kof, Kathy Najimy, Garrett Palmer, John Ratzenberger

Glasovi: Wall-E: Jernej Kuntner, Eva: Helena Peterlin, kapitan: Bojan Emeršič, Shelby Fortnight, M-O: Iztok Valič, Avtopilot: Jan Bučar, John: Klemen Mauhler, Marija: Alenka Tetičkovič, računalnik:

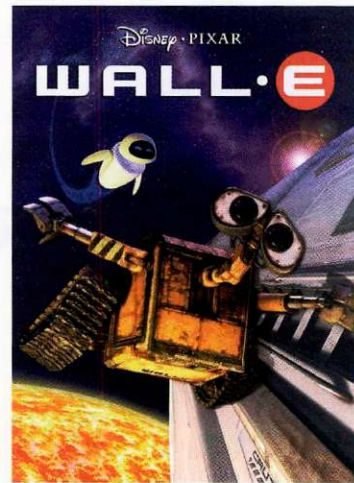
Helena Peterlin

Premiera: 28. 8. 2008

Distribucija: Cenex

ko sreča elegantnega raziskovalnega robota z imenom Eva (ekološko vegetacijski analizator). Eva spozna, da je Wall-E nevede naletel na ključ do prihodnosti planeta, in se s svojim odkritjem hitro vrne k ljudem, ki na krovu luksuzne vesoljske ladje Aksiom nestrno čakajo na novice o morebitni varni vrnitvi domov.

Medtem ko Wall-E Evo lovi po vesolju, se pred očmi gledalcev odvije najbolj neverjetna pustolovska komedija vseh časov. Wall-Eju se na njegovem fenomenalnem potovanju po vesolju pridružijo nenavadni liki, med drugim ščurek kot domača žival in skupina junaških nedelujočih robotov.

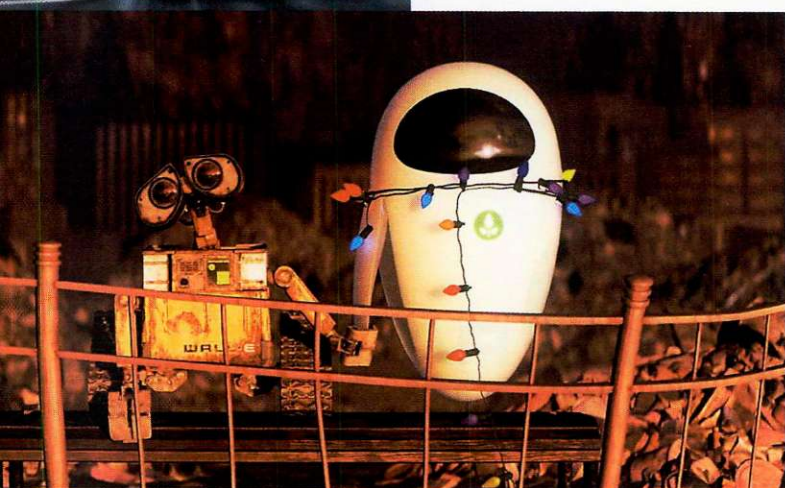
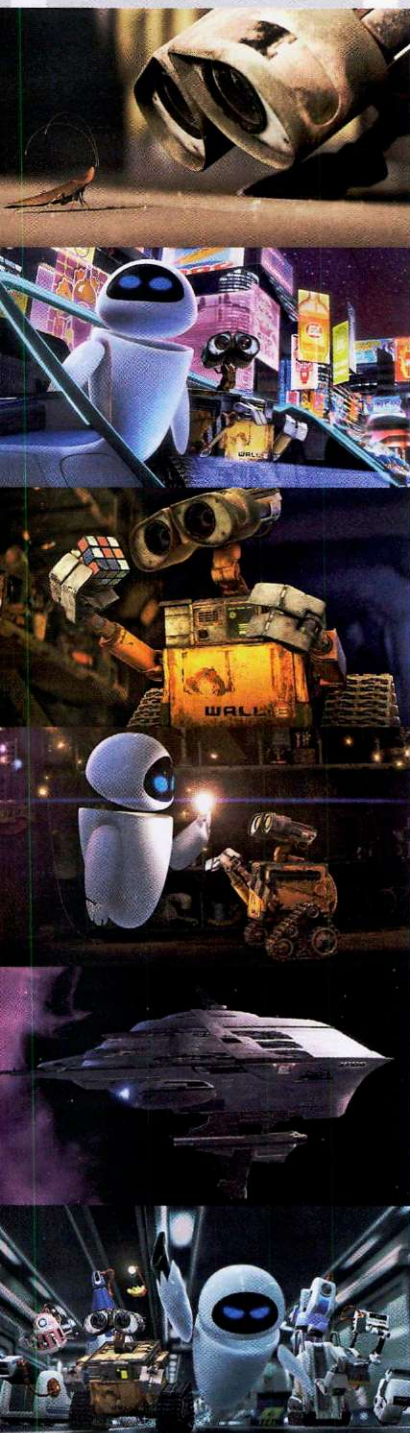
gauspešnica v kinematografih po vsem svetu.

Wall-E je najnovejši izdelek z oskarjem nagrajenega režiserja/scenarista Andrewa Stanton, ki se je proslavil s svojim delom pri risanih filmih *Svet igrač*, *Življenje juželnice*, *Svet igrač 2*, *Pošasti iz omare*, *Iskanje malega Nema* in *Ratatouille*.

Wall-E je pod režisersko taktirko Andrewa Stanton posnet po scenariju, ki sta ga na podlagi originalne zgodbe Stanton in Peta Docterja napisala Stanton in Jim Reardon, produciral pa ga je Jim Morris (*Zvezdna steza: Epizoda I* in *Epizoda II*, *Pearl Harbor*, *Brezno* in trije filmi *Harry Potter*). **D**

Deveti izdelek studiev Disney in Pixar *Wall-E* sledi njenemu zadnjemu uspehu, risanemu filmu *Ratatouille*, ki je prejel oskarja za najboljši risani film, požel najboljše kritike izmed vseh filmov leta 2007 in bil me-

Z vetrom do nagrad!

Sodelujte v veliki
poletni nagradni igri in
doživite Indijski ocean!

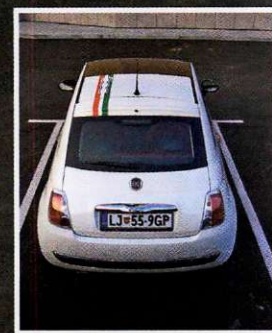
Poiščite več informacij v vašem
izvodu Primorskih novic.

primorske novice
'Besede nam tečejo.'

Čez petdeset let

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Fiat 500 1,3 16V multijet lounge

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	FIAT 500 1,3 16V MULTIJET
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1248
moč v kW (KM) pri vrt./min	55 (75) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	145 pri 1500
menjalnik	petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3546x 1627 x 1488
medosna razdalja v mm	2300
prtljažnik v litrih	180
masa praznega vozila v kg	1055 (375)
največja hitrost v km/h	165
pospešek 0-100 km/h v s	12,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	5,3/3,6/4,2
poraba na testu v l/100 km	5,9
cena vozila v EUR	15.250

Fiat 500 je nedvomno ikona. Vsaj za italijanski narod in njegove privrženca. Njegov preporod po slabih petdesetih letih je čustveno ganil in v solze spravil vso širo Italijo in njene gospe in gospode, ki so se nekdaj v takšnem avtomobilu prevažali, ljubili in kregali, priljubljen pa se je tudi njihovim otrokom ali že vnukom, ki jih sedaj odprtih ust poslušajo, kako imeniten je ta avtomobil nekoč bil. Zato ga hočejo imeti vsi.

Nič ljudski In ta, tokrat ne ljudski, pač pa šminkerski malček je več kot popularen povsod po

svetu, tudi pri nas. Njegova pojava kljub nekajmesečni navzočnosti na trgu in popularizacija prek vseh medijev priljubljenosti fiata 500 ne umirja, temveč še krepki zanimanje zanj. Pri starih in mladih. In to kjer koli se ta fiat pojavi. Pri fiat 500 ni pomembna niti oprema niti motorizacija; statusna je njegova oblika. Oblikovalci so imeli zelo zapleteno, a hkrati precej preprosto delo. Po predlogah in načrtih iz lastnega arhiva so skrbno preučili vsakršno potezo, jo skušali napraviti za današnji čas še bolj privlačno in imenitno. Za novega 'činkvečenta' so seveda inženirji iz razvojnega oddelka prispevali najboljše tehniko,

podkrepljeno z rešitvami najnovjših tehnologij, da bi le zadostili čim širšemu krogu kupcev. Živahnih in umirjenih karakterjev. In testna različica fiata 500 z opremo 'lounge' je namenjena mirnejšim. Navzven je s svojim simpatičnim kratkim gobčkom, okroglimi lu-

čmi ter brčicami, kopastim strešnim lokom, majhnim zadkom, velikimi, na vogale potisnjenimi šestnajstpalčnimi kolesi, snežno belim lakom in s krompaketom privlačen bolj kot Sophia Loren, individualizem vzdolžnega traku v barvah italijanske tribarvnice ter panoramskega okna z zaveso pa sede nanj bolje, kot na prej omenjeno italijansko lepotico bikinke izpod rok Giorgia Armanija. Notranjost petstotke prav tako ohranja vse tiste svetle oblikovne prijeme, ki jih je ponujal njegov predhodnik, le da je tu odmerjena prostorsko veliko korektnije, opremljena bolj gosposko in zna biti – kot v testnem primerku – na trenutke tudi luksuzna.

Vse, kar imajo veliki V paketu 'lounge' je za to dobro poskrbljeno. Sedem zračnih blazin, vključno s tisto, ki varuje kolena, je tu serijskih, prav tako sta serijska ABS in EBD. Parkirni senzor je prijetna pomoč, kljub njegovi majhnosti in dobri preglednosti. Razvajanje s samodejno klimaticizacijo prija, sodobnost pri predvajanju avdiovidein ter telefonskih klicev izpolnjuje sistem Blue & Me. Za lažje vrtenje volana je

tu dvostopenjsko ojačan servo s funkcijo 'city'. Najiminitnejši del pa je poleg kopiranega dizajna zajetne armaturne plošče in večfunkcijskega merilnika, ki je po preglednosti popolnoma neposrečen, usnjeno oblaženje sedežev Frau®; v rdeči barvi seveda, tako kot je bil nekoč v petstotici skaj. Kljub precej ozki kabini je v fiat 500 počutje prijetno za tista dva, ki sedita spredaj. Dobri sedeži in steklo nad glavama imajo svoj čar. Klop zadaj pa naj bo namenjena le otrokom, kajti tu ni prostora niti za glave niti za noge. Prtljažnik je s 180 litri velikosti avtomobila primeren, moč pa je v njem po polovicah podreti naslon klopi in prepljati do 610 litrov prtljage.

Zadovoljiv motor Motorizacija fiata 500 je z 1,3-litrskim šestnajstventilskim turbodizelskim agregatom oznake multijet zadovoljiva za umirjene zadeve. Čeprav motor ponuja 75 KM (55 kW) moči ter 145 Nm navora pri 1500 vrt./min, niti s pospeški niti s končno hitrostjo ne zbuja nobene pozornosti. Kot slabo mu lahko štejemo mrtvost v območju pod 2000 vrtljaji v minuti. V prid mu je le izredno majhna poraba, ki niti pri testnem priganjanju ni preseгла šestih litrov na 100 prevoženih kilometrov. Petstopenjski menjalnik je dober, zamerimo mu le stalno škrtanje ob pretikanju v vzvratno prestavo. Fiat 500 se pelje dobro, je poskočen in odziven avtomobilček. Uglasitev podvozja je razredu primerna, le poskakovanje zadnjega dela avtomobila ob vožnji čez kratke grbine in prelome postane moteče. Pri vsej imenitnosti fiata 500 pa velja omeniti še nekaj stvari, ki pa zaljubljenec v ta avtomobil ne bodo motile. Zvočna izolacija potniške kabine je revna, njena izdelava je precej površna in plastika, uporabljena zanjo, je surova in trda.

Ni kaj, fiat 500 je uspešnica, ki zna biti prepričljiva, igriva in ponuja vse tisto, kar je ponujal njegov davni predhodnik, le na lepši in boljši način. Italijani bodo tudi čez petdeset let imeli kaj povedati. **D**

www.ecomaf-avtopralnice.si Tel.: 05/3300310

ZASTOPA

ecomaf

AVTOMOBILNA TEHNOLOGIJA & PRALNI SISTEMI

Novice

VOLKSWAGEN GOLF Šesta generacija Volkswagnove prodajne uspešnice (do sedaj so prodali že več kot 26 milijonov avtomobilov s to modelno oznako) ne prinaša nobenih revolucionarnih sprememb v oblikovanju. Razlog je tudi v sorodnosti pete in šeste generacije, ker je golf VI zasnovan na tehnološki platformi aktualnega modela. Motorna ponudba je seveda prenovljena (na začetku dizelski od 90 do 170 KM, bencinski od 80 do 160 KM), kasneje pa bo dopolnjena še z majhnimi in učinkovitimi agregati ter močnimi za športne izvedbe.

AUDI A6 Konec leta pripelje na ceste tudi prenovljeni audi A6, ki ga boste prepoznali po rahlo spremenjenem nosu in zadku. Bogatejša je oprema s številnimi najnovjšimi elektronskimi dodatki za varnost, največ sprememb pa je pri ponudbi motorjev, saj so skoraj vsi (razen 2,0 TFSI in 4,2 FSI) novi in v povprečju za 15 odstotkov učinkovitejši pri izrabi goriva.

OPEL INSIGNIA SPORTS TOURER Pri Oplu pravijo, da gre za nov model in ne le kombi na osnovi limuzine, s čimer želijo poudariti pomembnost svojega novega izdelka. Insignia sports tourer bo kupcem na voljo spomladi prihodnje leto, gre pa za ogromen avtomobil, ki v dolžino meri 4,91 metra in ponuja obilico prostora petim potnikom ob 540-litrskem prtljažniku. Poleg aktivnega podvozja si bodo kupci lahko omislili tudi štirikolesni pogon, medtem ko bo na voljo devet motorjev, tudi 'ecoFLEX' za varčno različico.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stj)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

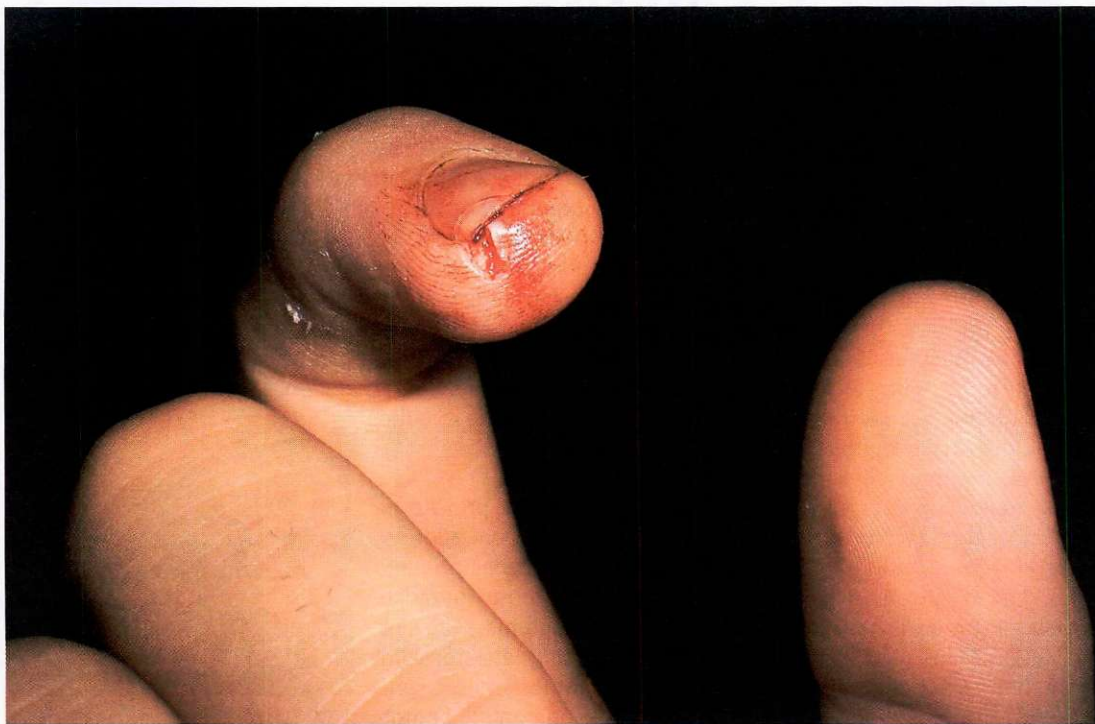
Odprto:
pon – pet 07.00 – 18.00
sobota 07.00 – 13.00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
* VULKANIZERSTVO

Hemofilija – če se kri ne strjuje

Lucija Horvat, arhiv Demokracije

Hemofilijo, dedno motnjo pri strjevanju krvi, navadno prenašajo ženske, zbolijo pa samo moški, in to ponavadi za lahko, srednjo in težko obliko hemofilije. Lažjo obliko hemofilije je mogoče odkriti na primer šele po kakšni operaciji.

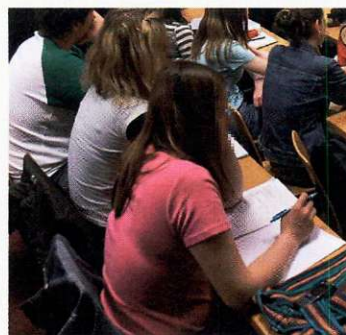
Hemofilijo ima približno eden na 100.000 moških.

Bolezen, za katero so značilne težave pri strjevanju krvi, se prenaša iz roda v rod po ženski liniji na sinove in hčere, saj se hemofilni gen prenaša prek ženskega spolnega kromosoma X. Ženske so XX, moški pa XY; kromosoma X in Y ne nosita iste informacije, zato hemofilija izbruhne pri moških z nenormalnim kromosomom X. Lahko pa se, sicer zelo redko, pojavi tudi v družinah, kjer hemofilije še ni bilo. Ženske, ki so prenašalke hemofilije, običajno

nimajo težav, ker je njihov drugi X normalen in dovoljuje, da sistem strjevanja deluje normalno. Samo včasih se zgodi, da imajo tudi ženske nosilke hemofilije pri hudih poškodbah in operacijah lažje motnje strjevanja krvi. Če pa ima prenašalka otroka s hemofilikom, bi bilo v zelo redkih primerih mogoče, da bi tudi hčerka podedovala nenormalna kromosoma X po obeh starših in zbolela za hemofilijo. Hemofilija, ki prizadene vse človeške rase, je torej dedna bolezen in je v družini

ni že navzoča. Toda pojavi se lahko v kateri koli družini, saj se v tretjini primerov pojavi na novo. Ko se v družini pojavi hemofilija, se njena stopnja – težka, srednja, lahka – ne spreminja več. Če je torej v družini lahka oblika hemofilije, bodo imeli vsi hemofiliki te družine lahko hemofilijo.

Strjevalni faktorji Krvni strdki se oblikujejo s pomočjo posebnih

Prenašalke hemofilije so ženske.

strjevalnih faktorjev, ki vplivajo drug na drugega zaporedno. Če je kateri od njih nenormalen, je strjevanje onemogočeno, saj se veriga reakcij, ki se konča s strdkom, običajno pretrga. Motnje strjevalnih faktorjev se lahko razvijejo kot posledica bolezni, hemofilija pa je genetsko določena; otroci se z motnjo, ki jih potem spremlja vse življenje, že rodijo. Telo ima sicer različne mehanizme za preprečevanje krvavitve in pri hemofiliji je nenormalen samo en del celotnega sistema. Kri se najprej strjuje normalno, nato pa telo med celjenjem rane ni sposobno ohraniti strdka dlje časa. Ločimo dva tipa hemofilije: A in B. Najpogostejši je tip A, pri katerem imajo moški bolniki premalo strjevalnega VIII ali antihemofilnega faktorja. Hemofilijo tipa B v angleško govorečih državah po prvem bolniku, pri katerem so jo odkrili, imenujejo tudi božična bolezen. Pri tem tipu hemofilije imajo moški premalo strjevalnega faktorja IX.

Neustavljive krvavitve Motnja pri strjevanju krvi oziroma hemofilija je lahko lahka, srednja ali težka. Stopnja nevarnosti bolezni je odvisna od količine pomanjkanja strjevalnega faktorja. Če je strjevalnega faktorja manj kot 1 odstotek, gre za težko hemofilijo, če ga je med 1 in 5 odstotki, gre za srednjo. Če je vsebnost strjevalnega faktorja v krvi med 5 in 25 odstotki, gre za lahko obliko hemofilije. Normalne količine faktorjev strjevanja se sicer gibljejo med 50 in 200 odstotki s povprečjem okrog 100 odstotkov. Za bolnike s težko hemofilijo so značilne pogoste in spontane krvavitve v sklepe, mišice in druga tkiva, za kar ni potrebna nobena zaznavna poškodba, dovolj je že,

Tipi prenašalk hemofilije:

1. Obvezne prenašalke so vse hčerke hemofilika, ženske, ki rodijo hemofilike in izhajajo iz rodbine s hemofilijo, ter matere dveh ali več hemofilikov, če v družini še ni hemofilije.
2. Mogoče prenašalke so ženske iz rodbin s hemofilijo.
3. Pri kateri koli ženski pa se lahko pojavi nova mutacija enega od kromosomov X. V tej družini do tedaj ni bilo hemofilije.

Tudi Aleksej Romanov je bil hemofilik.

Nikogaršnja krivda

Mnoge ženske prenašalke hemofilije se počutijo krive, ker lahko prenesejo gen za hemofilijo na svoje potomce – včasih jim ta občutek krivde vsili celo okolica –, a se je treba zavedati, da za to, kar nosimo s seboj z geni, nismo krivi. Pri občutkih krivde najbolj pomaga pogovor z ljudmi s podobnimi težavami ali pogovor s svetovalcem. Pogosto je tudi vprašanje, kako to dejstvo povedati svojemu partnerju ali možu, saj je mnoge ženske v strahu, kako bo informacija o tem, da bodo njihovi sinovi lahko hemofiliki, vplivala na njegovo ljubezen do njih. Pri tem je zelo pomembno, da se ženske zelo dobro seznanijo z boleznijo. Da morda nosi s seboj gen hemofilije, mora ženska prenašalka pravočasno razložiti tudi svoji hčeri. Najbolje je, da ji to

s primernimi besedami pove še pred vstopom v najstniška leta, saj bo le tako imela dovolj časa, da se bo na to navadila, ko bo še majhna. Sicer pa ni nobenega pravega časa za ugotavljanje prenašalstva, vendar je pametno, da veste, ali hemofilijo prenašate ali ne, še preden načrtujete lastno družino. Zelo pomembno je tudi, da se pri prenašalkah določi raven strjevalnega faktorja, in če je ta znižana, je treba o tem seznaniti svojega zdravnika in zobozdravnika. Odločitev prenašalke in njenega moža za otroke je lahko težka, saj se morata seznaniti z možnostmi, da bosta dobila sina hemofilika, in s tem, kako bi ga sprejela. Zato se nekateri takšni pari odločijo, da otrok ne bodo imeli ali pa jih bodo posvojili.

da se bolnik na primer le močnejše nasloni na komolec – in že se bo pojavila krvavitev. Pri bolnikih s srednjo hemofilijo je krvavitev, ki se ne ustavi, ponavadi posledica poškodbe, kot sta udarec ali urez, bolniki z lahko hemofilijo pa imajo težave s strjevanjem krvi samo pri resnejših poškodbah ali operacijah. Včasih se zgodi, da pri kom odkrijejo lahko obliko hemofilije šele pri puljenju zoba.

Polovica možnosti Vsaka prenašalka hemofilije ima ob zanositvi 50 odstotkov možnosti, da

prenese gen, ki prenaša hemofilijo, na sina oziroma hčerko. Če pa ima otroke hemofilik, so vse hčerke obvezne prenašalke hemofilije, ker prejmejo očetov kromosom X z genom za hemofilijo. Vsi sinovi hemofilikov so zdravi, ker podedujejo kromosom Y. Ženske običajno nimajo hemofilije, saj je eden od obeh kromosomov X

normalno učinkovit. Nekatere prenašalke imajo le znižano raven strjevalnega faktorja, lahko pa imajo tudi motnje strjevanja krvi. Imenujemo jih simptomatske prenašalke. Ponavadi morajo ženske sorodnice hemofilika, to so sestre, mati, sestrične in tete po materini strani, obiskati Center za hemofilijo, kjer opravijo

preiskave za ugotovitev prenašalstva in genetsko svetujejo tistim, za katere ugotovijo, da hemofilijo v resnici prenašajo. Ugotovijo tudi, ali so simptomatske prenašalke, in ustrezno svetujejo, kako naj ravnajo. Prenašalke z zelo znižano ravnjo faktorja VIII oz. IX imajo lahko zelo močne menstruacije. **D**

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Modri mislimo
na jutri**

www.modra-energija.si

TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

*Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!*

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:
HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Teniški igralci z začetka
»moderne dobe«

Od dlani do loparjev

Kristijan Stranščak, arhiv Demokracije

Tenis danes igra na milijone ljudi po vsem svetu in je na dosegu vsakomur. Prvi so ga igrali plemiči, nato visoka družba in šele kasneje je postal vsesplošen hobi oziroma šport.

Pred več kot dva tisoč leti so Rimljani poznali igro, ki je bila podobna današnjemu tenisu. Imenovali so jo trigon. Mjho usnjeno žogo, napolnjeno s semeni fig, sta nasprotnika udarjala z majhnim lesenim veslom prek napete vrvi toliko časa, dokler nista obležala na kamnith tleh. Skozi leta je napredovala tako oprema kot sama tehnika vrtenja loparjev.

V 11. stoletju se je v Italiji pojavil »gioco del pallone« Tako imenovana igra z žogo je bila v tistem času zelo razširjena in se je obdržala dolgo časa. Imela je moštveni značaj. V moštvu so igrali trije ali štirje igralci, ki so zavzeli podoben položaj kot atleti pri startu. Igrišče je bilo vzdolž visokih zidov. Stali so na poševni pregradi in izmenoma udarjali žogo, ki jo je proti njim zalučal nasprotnik, dokler ni ta obležala v enem od obeh igralnih polj. Za zaščito dlani in podlakti so uporabljali leseno ali usnjeno rokavico oz. »pokrivalo«.

V Španiji se je iz te igre razvila »juego de pelota«, ki je v Baskiji ostala nacionalna športna igra. Žogo, ki je bila volnena in privezana s trakovi, pa so pri tej igri udarjali z veslom v visok zid. Kasneje, v 14. stoletju, se je v Franciji igral tenis na poseben način, brez uporabe »loparjev«, saj so igrali le z golimi dlanmi. Igra v Franciji, imenovana »jeu de paume«, kar slovensko pomeni igra z dlanjo, se je sprva igrala le na dvorišču gradov in je bila za plemstvo galantna igra, v kateri so nastopali moški, ženske ali mešani pari. V primerjavi z napornimi in nevarnimi srednje-

Igrišče za »juego de pelota«

veškimi viteškimi turnirji so v tej igri vsi uživali. V 16. stoletju so v Parizu začeli graditi prve pokrite »žogarne« in samo v glavnem mestu jih je bilo več kot 250. Igrišča v žogarnah so merila 30 krat 10 metrov, nasprotnikovi polovici pa je najprej ločevala črta, kasneje navadna vrva, na koncu pa mreža.

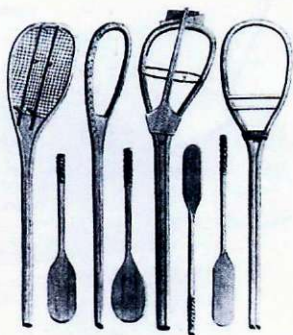
Iz Francije se je v srednjem veku igra z dlanjo začela širiti v srednjo Evropo in med angleške plemiče, med katerimi je postala zelo priljubljena. Med Angleži in v Evropi so se govorice o tej novi igri hitro razširile, nad njo je bil navdušen tudi razvpiti angleški kralj Henrik VIII., ki je bolj kot po »rezanih udarcih«, ki jih je tudi obvladal, slovel po rezanju vratov svojih žena. Zaradi velikega navdušenja nad to igro je leta 1529 dal zgraditi celo znamenito igrišče Hampton Court.

Začetki moderne dobe Začetki modernega tenisa segajo v

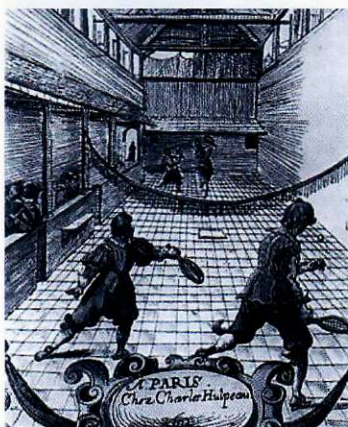
leto 1874, ko je bila igra zaradi višine mreže (150 cm) skoraj bolj kot tenisu podobna badmintonu. Leto kasneje je igrišče dobilo današnjo obliko, igro pa so preprosto poimenovali »lawn tennis« oz. travni tenis. Igra se je uveljavila, ker je omogočala živahno razgibanje tako močnejšega kot šibkejšega spola. Prvo nacionalno prvenstvo Anglije leta 1877 v Wimbledonu so igrali po pravilih, ki so zelo podobna današnjim. Tenis se je nato skokovito širil na vse celine, najprej v ZDA, kjer se je iz družabnega razvedrila razvil v športno panogo, ki so jo praktično igrali vsi. Leta 1900 je Dwight Davis ponudil dragocen srebrni pokal zmagovalcem moštvenega spopada med Britanci in ZDA in rojeno je bilo tudi mednarodno rivalstvo. Pojavili so se prvi teniški učitelji in knjige o tenisu, odigrani so bili prvi dvoboji za denar in prva ekshibicijska srečanja. Tenis je leta 1896 postal tudi olimpijska panoga in se med olimpijskimi športi obdržal do 1942, ko je ta status izgubil. Znova je bil v krog olimpijskih športov vključen leta 1988 v Seulu in takoj postal eden od športov, katerih olimpijska medalja je zelo cenjena tudi med profesionalnimi športniki.

V Slovenijo preko vojakov

Po letu 1876 se je tenis razširil po vsej celini. V Avstro-Ogrski, katere del so bile tudi slovenske dežele, se je igra razširila v industrijsko najbolj razviti del – na Češko. Okoli leta 1890 je bilo tam zgrajenih nad 500 igrišč. V Pragi, Brnu, na Dunaju in v Gradcu so se slovenski študentje seznanili s tenisom in ga tako ponesli v domovino. Vendar pa lahko sklepamo, da so tenis na ozemlje današnje Slovenije prinesli kolegi izumitelja modernega tenisa, avstrijski časniki. Okoli leta 1880 naj bi ga bili igrali v vojašnicah v Mariboru in Ljubljani. Tenis v tem obdobju ni bil športna panoga, ampak predvsem zabava z zelo natančnim oblačenjem in s primernim vedenjem. Dame so igrale tenis v dolgih, stisnjenih oblekah, nosile so klobuk in v eni roki držale pahljačo. Moški so nosili dolge hlače, srajco z dolgimi rokavi, kravato in bili obuti

Prvi »loparji« v Španiji

Prva francoska teniška igrišča

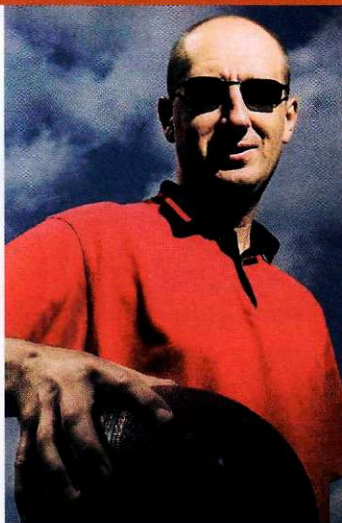
v črne nizke čevlje. Črne teniške žogice brez filca so pobirali dečki v posebne košarice, loparji pa so bili napeti diagonalno. Če je moški želel zavihati rokave na srajci, je morala v to privoliti njegova soigralka. Skrajšana rezana (drop shot) žoga je pomenila nešportno potezo in takega igralca so imeli za nevzgojenega.

Prvo igrišče »doma« Ivan Tavčar je bil prvi Slovenec, ki je zgradil teniško igrišče. Zgradil ga je na svojem posestvu na Visokem v Poljanski dolini leta 1897. Tudi sam je igral tenis in pri tem užil

val v njem kot v igri in športu. Ob prelomu stoletja so bila teniška igrišča že ob boljših hotelih v »mondenih« središčih, za katera so takrat veljali Bled, Portorož in Rogaška Slatina. Vse kaže, da je bil tenis zabavna družabna igra, ki je družila liberalno meščanstvo in tiste, ki bi se radi prištevali vanj, in da je bil simbolna poteza. Ob prelomu stoletja so ga gojili celo na uršulinski dekliški gimnaziji v Ljubljani.

Dve leti kasneje smo Slovenci v Celju dobili prvi teniški klub, ki je štel 17 članov, med katerimi je bilo pet žensk. Sledilo mu je še Slovensko športno društvo Maribor leta 1900 in tako se je tenis počasi razširil po ozemlju celotne Slovenije. Na začetku prve svetovne vojne je zamrla klubska dejavnost in znova so jo obudili šele leta 1927. Od tedaj je napredek tenisa znan. Danes ima po vsem svetu milijone privrženecv in gledalcev, ki imajo tenis za hobi oziroma za vzdrževanje telesne kondicije. Profesionalni igralci pa so zaradi velike priljubljenosti tega športa znani tudi po zelo dobrem zaslužku.

Čeprav je mogoče natančno rekonstruirati igre, ki so bile predhodnice tenisa, pa si zgodovinarji še danes niso na jasnem o izvoru imena igre. Največ zgodovinarjev meni, naj bi bilo ime prišlo iz francoskega glagola tenir (vzeti, sprejeti, držati) oz. iz njegove velelne obliki tenez (vzeti, sprejeti). »Tenez« naj bil vzklík, s katerim je »server« opozoril nasprotnika na začetni udarec. Iz tega naj bi nastalo angleško ime za igro – tennis. **D**

Njihove medalje

Esad Babačić

Slovenci se veselimo zlate olimpijske medalje, pridelane v znoju našega metalca kladiva Primoža Kozmusa.

Olimpijski naslov v atletiki, ki je kraljica športov in absolutna vladarica olimpijskih iger, je dosežek, o kakršnem si nismo upali niti sanjati. Še nekaj ur po koncu tekmovanja se je zdelo, kot da gre za nekakšno fatamorgano, saj si po dveh bronastih in srebrni medalji nismo drznili pričakovati še zlatega odličja. Edini, ki je vedel, da mu to pripada, je bil naš neverjetni atlet, ki si je upal medaljo celo napovedati. Takšne samozavesti pri naših športnikih preprosto nismo bili vajeni. Še posebej v individualnih disciplinah, kjer je vsakdo odvisen od lastnih sposobnosti. Primož je odprl novo poglavje v zdaj že zajetni knjigi slovenskega olimpijskega, ki nam je prinesel že toliko veselja. Beseda ponos nam gre sicer še težko z jezika, vendar pa se bomo počasi morali navaditi tudi na tovrstne čustvene presežke, ki pritečejo velikim športnim narodom. Kajti Slovenci smo velik športni narod, ki se pogosto ne zaveda veličin, spočetih v nedrjih matere domovine. Koliko bleška bomo še potrebovali, da se bomo dokončno otreli skromnosti, kadar gre za kazanje svojega ponosa navzven. Pa pri tem ne mislim na pogoltnost vseh tistih, ki nenehno pričakujejo nove in nove uspehe naših asov, kot so Iztok Čop, Luka Špik in Rajmond Debevec. Takšni pritiski na naše lomilce olimpijskega ledu so pritlehni in kažejo, kako majhni in neboljani smo lahko. Zame bosta Špik in Čop za zmeraj nedotakljiva, pa če še tako zehata na startu olimpijske vožnje: njuna veličina je zapisana v zvezdah, ki niso več v domeni običajnih smrtnikov. Kako si lahko kdo dovoli bentiti čez Luko Špika, ki nam je priveslal zlato in srebro na olimpijskih igrah? Samotna jezdec Blejskega jezera, v katerem ne plavajo zlate palice, ki bi si ju zaslužila naša veslača, sta ponesla ime našega slepega naroda v višave, s katerih se ne da pasti tako zlahka. Tule se poživžgam na objektivnost in doslednost naših poročevalcev, ki morajo slediti svojemu novinarskemu gonu in registrirati sleherno nesmotrnost naših športnikov: kdor v tako nemogočih razmerah doseže takšne uspehe, kot sta jih dosegla naša junaka, ali pa jih dosega Primož Kozmus, temu se ne more tako poceni ugovarjati. Eno je konstruktivna kritika, nekaj povsem drugega pa je pljuvanje na krilih populizma. Koliko časa bomo še čakali, da naši športni poročevalci in večina televizijskih komentatorjev dosežejo veličino naših šampionov, ki so svetlobna leta pred njihovimi majhnimi strahovi in večno tremo? Škoda, ker naši mediji niso dorasli zgodbam, kakršne pišejo naši veliki junaki športa. Koliko filmov, ne reportaž ali bednih portretov, skrivajo vsi ti borci za naše kolajne, ki bodo prav zaradi poniževalnega odnosa države in pritlehnosti medijev ostale izključno njihove medalje in ne odličja vseh nas?

Metalec kladiva **PRIMOŽ KOZMUS** je na olimpijskih igrah v Pekingu dobil prvo zlato olimpijsko odličje v zgodovini slovenske atletike. Zmagal je z metom 82,02 metra. Drugi je bil Belorus Vadim Devjatovski (81,61), tretji pa njevoj rojak Ivan Tihon (81,51).

RAJMOND DEBEVEC je v kraljevski strelski disciplini, streljanju z malokalibrsko puško v trojnem položaju, po veliki napaki Američana Matthewa Emmonsa v zadnjem strelu osvojil bronasto olimpijsko kolajno. Zlato je dobil Kitajec Qiu Jian, srebro pa Ukrajinec Jurij Suhorukov.

Neurje je povzročilo pravo razdejanje, škodo ocenjujejo v desetinah milijonov evrov.

Huda ura nad Slovenijo

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven

Neurje je v petek zvečer prizadelo velike dele naše države. Smrtnih žrtev na srečo ni bilo, je pa precej škode na objektih in pridelkih. Vlada obljublja takojšnja pomoč prizadetim, kajti dobro gospodarjenje je letos prineslo proračunski presežek.

V petek zvečer se je nad našo državo razbesnela huda ura. Vremenoslovci so sicer napovedovali padavine, slabo vreme in nevihte, vendar takšnega divjanja narave ni pričakoval nihče. V večini prizadetih krajev, če ne kar v vseh, niti najstarejši ljudje, ne ljudsko izročilo in ne stare kronike ne pomnijo takšnega divjanja naravnih sil. Neurje je besnelo nad večjim delom naše države, največ škode pa je povzročilo v Podravju, Posavju ter na vzhodnoštajerskem in pomurskem koncu. Prizadeta je bila tudi Dolenjska in južni del zahodne Štajerske, toča pa je razbijala tudi po nekaterih krajih zunaj omenjenih območij. Gmotna škoda je velika, na grobo jo ocenjujejo v desetinah milijonov evrov, na srečo pa ni bilo človeških žrtev. Neurje, kakršno je divjalo nad našo državo, je v petek zajelo tudi Avstrijo, Slovaško in Poljsko, kraje v severni Italiji in nekatere občine v severni Hrvaški. Iz prizadetih evropskih držav

poročajo tudi o približno desetih smrtnih žrtvah. Tako je na primer na Slovaškem v kampu, kjer je potekal koncert, podrto drevo zmečkalo dva mlada obiskovalca, v Avstriji je drevo ubilo neko žensko na ulici, na Poljskem pa je pustil pravi tornado, ki je odnesel tudi več življenj. Silovit padec temperature je bil usoden za dva planinca v italijanskih Alpah, ki sta umrla zaradi podhladitve.

Petkovo divjanje narave se je v naši državi začelo okoli enaindvajsete ure v semiški občini in se nato širilo proti vzhodu države. V Semiču so ostale razkrite strehe številnih objektov, potrgani so bili telefonski in električni kabli, toča pa je razbijala po kritini, steklih in avtomobilski pločevini. Tolkla je tudi po sadovnjakih, vrtovih in poljih. Po grobih ocenah je v Semiču uničenih okoli sedemdeset odstotkov sadja, šestdeset odstotkov vrtin in štirideset odstotkov poljščin. V občini Kozje praktično ni objekta, ki ne bi imel poškodovane strehe, v Krškem je

Vlada obljublja hitro pomoč.

poškodovanih devetdeset streh, dvajset jih je popolnoma uničenih. V Podravju je v desetih občinah razkrilo več kot štiristo objektov, povsod pa so dodobra poškodovani električni vodi in stolčen pridelek po poljih, sadovnjakih in vinogradih. V Pomurju je veter razkril kakšnih šest ducatov hiš, potolčenih pa je tudi okoli šeststo hektarjev zorečega žita, dve tretjini od tega koruze. Predvsem na Ptujskem je dodatno škodo povzročala meteorna voda, ki je poplavljala kleti v stanovanjih hišah.

Pomoč v najkrajšem času
Natančne ocene škode za sedaj

še ni. Zavarovalnice zbirajo podatke, na teren pa so že poslani inšpekcije pristojnih služb, to je Uprave RS za zaščito in reševanje, ki bodo do 5. septembra ocenile škodo na objektih, do 10. septembra pa škodo na pridelkih. Prizadete kraje so takoj obiskali predsednik države Danilo Türk, predsednik vlade Janez Janša, ministri za finance Andrej Bajuk, za obrambo Karl Erjavec ter za okolje in prostor Janez Podobnik, poleg njih pa še več visokih državnih uslužbencev, tudi poveljnik državne civilne zaščite Mirko Bogataj.

Premier Janez Janša je napovedal, da bo zaradi letošnjega proračunskega presežka 240 milijonov evrov denar za sanacijo škode na voljo v najkrajšem času, če pa se bo pokazalo, da je škoda še večja, bo vlada izvedla tudi rebalans proračuna. Predsednik vlade je tudi napovedal, da bodo predvidoma prvi ukrepi za pomoč sprejeti že na prvi vladni seji, ta pa bo danes. ■

Pokvarjen posel

Možje postave so prekinili biznis med mladima Goričanom in Italijanom, ki sta sredi belega dne »handlala« z mamili.

Policisti v Novi Gorici so na Ulici Gradnikove brigade okoli druge ure popoldne opazili dva sumljiva mlajša moška, ki sta očitno nekaj »handlala« med seboj, zato so se odločili za identifikacijski postopek. Mladeniča sta se izkazala z dokumenti, po katerih so možje postave ugotovili, da gre za šestindvajsetletnika iz novogoriške okolice ter dve leti mlajšega državljanu Italije. Med samim postopkom je Italijan postal precej nemiren, menca je, končno pa se je pognal v beg. Preskočil je nižji betonski zid ter jo ucvril proti Delpinovi ulici. Možje postave so se takoj pognali za njim, dirka pa se je končala na bližnjem parkirišču. Italijan se je tam precej upiral in dal kar nekaj dela policistom, ki pa so ga končno obvladali in naložili v službeno vozilo. Pokazalo se je, da je imel razlog za

beg, pred časom so mu namreč na novogoriškem sodišču izrekli globo zaradi posesti mamil, ker pa se je nanjo poživžgal, so mu odredili zaporno kazen. Italijana so ročno dostavili v zapore, grozi pa mu še nova kazen do dveh let zopora, ki je predpisana zaradi preprečitve dejanja uradni osebi.

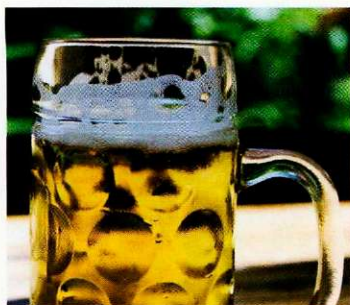
Postopek so opravili tudi s slovenskih državljanom, ki je mimogrede stari znanec mož postave zaradi kaznivih dejanj v zvezi z mamili. Tudi tokrat se mu je po žepih valjalo nekaj droge za prodajo pa tudi denarja, ki ga je ravnob dobil od Italijana, zato so mu vse skupaj zasegli in spisali novo ovadbo, česar pa je že vajen. Grozi mu do deset let zopora, a sodišča so navadno do takšnih tičev precej prizanesljiva, zato ga bodo verjetno obravnavali še velikokrat. B. S.

RADIO OGNJIŠČE

Locality	Signal Strength (dBm)
Murska Sobota	91,8
Gornja Radgona	105,9
Kalvarija Maribor	104,5
Radlje ob Dravi	96,5
Ravne Koroška	95,7
Mozirje	105,9
Boč	107,3
Kum	105,9
Novo mesto	98,3
Črnomelj	92,8
Ilirska Bistrica	97,4
Lož	96,8
Postojna	89,1
Planina Ajdovščina	91,2
Planina	91,2
Sv. Gora	107,5
Krvavec	104,5
Tolmin	91,2
Kranjska gora	102,3
Dornberk	93,2
Postojna	93,2
Loški Koper	88,5
Luči	100,2
Tinjan	91,2

Ujemite SVOJ val!

Radio Ognjišče, Ing. Brada 11, Koper, foto: Žiga Jurež

ZVILO GA JE Po koprskih cestah je vijugal beemve, zato so ga možje postave sklenili ustaviti, da ne bi bilo nesreče. Voznik je sicer ustavil, potem pa se je naglo pognal v beg. Na majajočih nogah ni prišel prav daleč, zgrabili so ga in mu pod nos potisnili pojočo travico. Možakar je pihanje odklonil, vsa pijača pa ga je zvila in potarnal je, da mu je slabo. Dostavili so ga v zdravstveni dom, zdravnik pa je ocenil, da možaku ne bo hudega, zato so ga pridržali do iztreznitve. Vozniški izpit je šel po zlu, čaka ga še lep kup položnic za mastne predpisane globe, mačka pa je imel za nameček.

PONAREDILA LISTINE Človek je naravni privesek mobilnika in treba je imeti lepšega, modernejšega, dražjega, zlatega, samohodečega in oh in sploh mobilca. Kaj naj pa se drugače človek sploh pogovarja v družbi na kavi ali pivu? Žal pa so najbolj oh in sploh mobilci hudo dragi. Ljubljanka, ki si ni mogla privoščiti petsto evrov vrednega mobilnika, si je izmislila prebrisan načrt. Petsto evrov drago napravo je kupila po subvencionirani ceni, predložila je ponarejeno pogodbo o zaposlitvi, za nameček pa so ugotovili, da je bil žig na njej iz torbe podjetja, ki jo je pred mesecem nekdo sunil. Ostala je brez mobilca, si nakopala na glavo ovadbo in kup nevšečnosti.

EVJ ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagenju 22
 1412 Kisovec
 www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
 trgovina EVJ Center Kisovec
 03-56-71-234
 trgovina EVJ Trbovlje
 05-90-23-203
 storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv

http://etv.elektroprom.si
 komercialna:
 03-56-57-150
 uredništvo:
 03-56-57-177

107,8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Nor na Natalijo Verboten

Delavna in ustvarjalna ...

Že nekaj časa je znano, da srce Natalije Verboten pripada temnolasemu glasbeniku **Dejanu Bojiću**. Parček se v javnosti pogosto pojavja skupaj, deluje srečno in zaljubljeno. Sedaj pa se Dejan podaja na samostojno pot ... Seveda se ne bosta ločila v ljubezenskem smislu, ampak v glasbenem. Dejan se bo namreč po 15 letih glasbenega delovanja prvič predstavil s svojo pesmijo z naslovom **Nor sem nate**. Vendar tudi pri tem ne bo povsem ločen od svoje drage. »Pravzaprav bova z Natalijo tudi v glasbenem smislu še vedno tesno povezana, saj bova tudi v prihodnje na prireditvah izvajala skupni 6-urni glasbeni program, le da

bom po novem tudi sam zapel kakšno svojo skladbo,« je dejal Dejan in dodal, da ni razloga, da ne bi nadaljevala v slogu, ki sta ga zastavila, saj se njuni skupni nastopi vedno znova izkažejo za zelo uspešne, poleg tega imata tudi isto spremljevalno skupino **Deja vu**. Pevski parček ima v tem času ogromno nastopov, zato sta si privoščila le kratek oddih, na daljši dopust, verjetno na Maldive, pa se bosta odpravila konec oktobra. Do takrat ju poleg številnih nastopov čaka veliko dela tudi z novima singloma. **Natalija** mora posneti nov videospot za eno od skladb z albuma **Ko te zagrabi**, Dejan pa bo svoje prve korake na samostojni poti pospremil s skladbo **Nor sem nate**.

Poroka Borisa Beckerja

Na spisku prihodnjih novoporočencev je tudi nekdanji teniški šampion Boris Becker. Na Siciliji bo za roko zaprosil mlado manekenko Alessandro 'Sandy' Meyer-Wolden. **Alessandra** šteje šele 24 pomladi, medtem ko je **Boris** že dopolnil štirideset let. Spoznala sta se leta 1997, ko je

Nekdanji teniški as bo spet skočil v zakonski jarem.

Alessandri umrl oče, ki je bil hkrati Borisov menedžer. Novico o poroki je medijem sporočila Sandy, ki pravi, da bo dogodek na Siciliji. Boris je mladi lepotici kupil moččen prstan z dvema diamantom, ki ga z velikim veseljem nosi. Novica je presenetila prav vse, saj sta zaljubljenca medijem šele pred slabim mesecem

potrdila, da sta par. Zaročenca sta zdaj na poti v New York, kjer bosta urejala vse potrebno za poroko.

Oddih princa Williama

Privoščil si je jadranje po Karibskem otočju.

Tako kot navadni smrtniki tudi princi potrebujejo dopust. Angleški princ William poletne počitnice preživlja na jadraniu po sanjskem Karibskem otočju. Poleg valov in sonca mu družbo dela dekle Kate Middleton. Preden se bo princ znova pridružil vojaškim enotam, bi se rad dobro spočil in si nabral novih moči. Parček po šestih mesecih prekinitve nadaljuje ljubezensko razmerje. 26-letna golobčka sta si rezervirala le teden dni vročih počitnic, a jih želita podaljšati, saj se po tem zaradi Williamovih obveznosti nekaj časa ne bosta videla. Za ugodno počutje princa in njegove spremljevalke skrbi še lokalna obalna straža, ki bolj ali manj uspešno odganja nadležne paparace.

Clooney svetuje Obami

Po poročanju bitanskega Daily Maila naj bi George Clooney delil nasvete predsedniškemu kandidatu Baracku Obami glede politike in oblačenja. 47-letni igralec je v preteklosti izjavil, da ne bi mogel nikoli kandidirati za kakšno politično funkcijo, saj je »spal s preveč ženskami, preveč se je drogiral in bil na preveč zabavah«. A se je igralec očitno premislil, saj je našel način, kako vstopiti v svet politike. Igralec, ki je pred nedavnim izjavil, da Obami pomaga le pri izboljšanju ugleda doma in v svetu, naj bi postal neuradni svetovalec temnopoltega predsedniškega kandidata Obame. Clooney, ki nima težav s svojim videzom, naj bi Obami pomagal tudi s svojimi političnimi

idejami. Oba imata namreč iste politične vizije, kar se tiče Iraka in Bližnjega vzhoda. George naj bi v elektronskih sporočilih, ki jih pošilja Obami, nagovarjal slednjega, da mora potegniti ameriško vojsko iz Iraka, če bo postal ameriški predsednik.

Slavni igralec je zajadral v politiko kot svetovalec predsedniškega kandidata.

Helena potepinka

V avgustovskih dneh se slovenska pevka Helena Blagne mudi v Avstraliji, kjer na turneji prepeva avstralskim Slovencem, z družino pa si je privoščila tudi nekaj dni počitnic. Tja je namreč odpotovala z možem Mitjo Zamanom in sinom Kristijanom. Helena je svojo napovedano turnejo po Ameriki, Kanadi in Argentini s poletja prestavila na kasnejši čas, zato ima več časa za 'potepanje' po **Avstraliji**. Glasbena diva je turnejo začela s koncertom v **Sydneyju**, kjer je dvorano Kluba Triglav Panthers napolnila do zadnjega kotička, njeno družino pa so opazili tudi v slovenski cerkvi. Minuli konec tedna se je mudila v Adelajdi, sledi še Melbourne. Družina se bo domov vrnila do 1. septembra, saj Kristijana čaka šola, Heleno pa snemanje videospota za pesem **Reci mi**.

Dopust je združila z nastopi.

Želi si resno ljubezen.

Čaka na pravega

Simpatična pevka Tanja Žagar, ki je že nekaj časa samska, pravi, da se večkrat sama odpravi na morje in da si bolj kot avanture želi resno zvezo. Ker je njeno poletje polno obveznosti in nastopov, se na morje odpravi le za kak dan ali dva, ko obiše prijatelje. Tanja, ki je samska že tri leta, si želi resne zveze in človeka, na katerega se bo lahko navezala. V času, ko na svojega princa na belem konju še čaka, pa rada pogleda za kakšnim lepim moškim; še posebej so ji všeč tisti, ki plešejo. Ker je rdečelasa pevka zelo simpatična in nasmejana, so ji dnevi samskega stanu prav gotovo škodili in se bo kmalu pojavil njen princ.

Paris spet na sodišče

Razvpita dedinja Paris Hilton se bo kmalu spet znašla na sodišču, vendar tokrat ne zaradi vožnje pod vplivom alkohola ali marihuane. Paris se je že leta 2004 obvezala, da bo z družbo Worldwide Entertainment Group Inc. sodelovala pri promociji filma »National Lampoon's Pledge This!«, v katerem je sodelovala kot igralka in ena glavnih producentk, a je, podobno kot se to večkrat zgodi Victoriji Beckham, pozabila na svoje obveznosti. Pri Worldwide Entertainment Group Inc. so potrdili, da so na losangeleško sodišče vložili tožbo proti podjetju Paris Hilton Entertainment Inc., ki so mu za njegove storitve plačali milijon ameriških dolarjev, a to ni izpolnilo pogodbenih obveznosti.

Bogata dedinja je pozabila na svoje obveznosti.

V Parku se zmaguje!

Prepričajte se.

Za igralce
brezplačno kosilo ali večerja

Nagradno žrebanje
Nagradni sklad: **48.000 €**

Novim gostom
podarimo 34 €

Prideta tudi
Pupo & Ezio Greggio

Igra 24 ur na dan
tudi na igralnih mizah

park
CASINO & HOTEL
Nova Gorica, Slovenija
hit stars

www.hit.si

Medalja za Pavliho

Magični gledalec

Do trenutka, ko sem napisal tole kolumno, smo imeli Slovenci že pet kolajnz olimpijskih iger v Pekingju. Sedaj, ko to berete, pa je mogoče še kakšna več.

Pravzaprav kar ne morem verjeti, s kakšnim zanosom naši športniki osvajajo olimpijska odličja. Med njimi ima posebno mesto zlata medalja Primoža Kozmusa. Je že tako, da je Primož upravičil svoje ime – »primus« v latinščini pomeni »prvi«. Tudi letošnji jubilent Primož Trubar je bil prvi, ki je napisal knjigo v slovenščini. Žal pa je tako, da naše prveke, takšne ali drugačne, le stežka spremljam na televizijskih zaslonih, saj se v teh dneh veliko potepam, zato le tu in tam ujame kakšen »ocvirek« iz Pekingja.

Če bi jaz podeljeval medalje za dosežke na malem zaslonu, bi jo zagotovo podelil nekdanjemu prometnemu ministru Marku Pavlihi, ki je iz LDS prestopil v SD. Pavlihi se je namreč prejšnji teden pred kamero Pop TV razvejal jezik glede odnosov med SCT oziroma njegovim direktorjem Ivanom Zidarjem ter vladajočo politiko v času, ko je bil Pavliha minister. Po njegovih besedah naj bi bil Zidar dobival posle tako, da je svojim »vazalom« delil draga darila, celo ure rolex. Če to drži, je Zidar res upravičeno naslednik svojega pokojnega mentorja Ivana Mačka-Matiše, ki je menda po koncu druge svetovne vojne ponosno razkazoval dragocene ročne ure, ki jih je nosil kar po več hkrati. Kot je še dejal Pavliha, naj bi ga bila tajnica »pritisnila ob zid«, češ da mora po svoji izvolitvi poklicati Zidarja. Njegov predhodnik Jakob Presečnik (SLS) pa zanika vsakršna darila, češ da se na takšen nivo ni spuščal, sicer ga ne bi bilo več v politiki. Morda je razlika med Pavliho in Presečnikom v tem, da Presečnik ostaja še naprej v politiki, medtem ko Pavliha, kot pravi, (začasno?) odhaja in je zato glede tega precej neobremenjen.

A glej ga, zlomka, že dan po svojem nastopu je Pavliha, znova pred kamero Pop TV,

izrekel opravičilo Zidarju, češ da mu je slednji hotel ob izvolitvi samo čestitati, zato ga je tudi klical po telefonu. Pavliha se je seveda Zidarju opravičil, češ da ga ni hotel vnaprej obtoževati. Je pač znan po tem, da se včasih zaleti kot bik v rdečo cunjo, nato pa se »potegne nazaj«, kot se reče. Morda se spomnite, kako je Slovence pozival, naj ne hodijo na dopust na Hrvaško – seveda je s tem sprožil zgražanje predvsem svojih strankarskih kolegov. In bržkone ga tudi tokrat niso najlepše gledali, saj je s svojimi izjavami namočil predvsem svoje tovariše. Zato domnevam, da mu je po nastopu na Pop TV nekdo pošteno navil ušesa. Vsekakor pa je duh že ušel iz steklenice.

Kakor koli že, Pavliha bi za svojo prostodušnost lahko dobil zlato medaljo. Vendar bi naslednji dan ostal brez nje. Tako kot športnik, ki ga ujamejo pri dopingju. Z dopingom imajo slovenski športniki v zadnjem času kar precejšnje težave. Pri politikih je obratno, saj le tu in tam snamejo masko in povedo tisto, kar jim zares leži na duši. Seveda se naslednji trenutek zdrznejo in znova nataknejo masko. Kako se že imenuje tista pesem skupine Queen? The show must go on. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Teden bo minil še bolj hitro, kot ste pričakovali. Dela in opravkov boste imeli zelo veliko, zato se vam bo zdelo, da boste kar pregoreli. Vzemite si nekaj več časa za počitek, ker sicer ne boste vsega zmogli.

Bik
21.4.-21.5.

Komaj boste prenesli vse, kar so vam povedali o nekom, o komer ste imeli zelo dobro mnenje. Tako boste prizadeti, da vam bo kar sapo zaprlo in boste potrebovali nekaj dni, da pridete k sebi.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Še vedno vas grize neko dejanje, povezano z odločitvijo, ki ste jo sprejeli pred leti. Vsake toliko časa se spoprijemate s takšnimi stvarmi, vendar na srečo ne pustite, da bi vas povozile in zamorile.

Rak
22.6.-21.7.

Vse obveznosti so izpolnjene, z dopusta ste se vrnili na delovno mesto in se znova lotili dela. Spravite se skupaj in se potrudite, da boste čim prej opravili vse obveznosti. Potem se lahko malo pozabavate.

Lev
22.7.-21.8.

Končno ste se doma odkrito pogovorili in sprejeli odločitve, s katerimi ste zadovoljni. Sicer bi lahko bilo malo bolj ugodno, vendar je še vedno dovolj dobro, da lahko domnevate, da bo šlo.

Devica
22.8.-21.9.

Kmalu se boste morali odločiti kam z dodatnim prostim časom, ki se vam ponuja v teh dneh. Ste morda pomislili na možnosti »v zadnjem hipu«? Potrudite se in pogledajte. Pogovor in posvet s prijatelji bo dobro del.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Bodite vedri in dobre volje, samo tako boste obvladali vsakodnevne težave in vse, kar vas preganja. To so predvsem roki v službi in vse, kar so vam naložili. Glede nekega odnosa se vprašajte, ali vam ga je res treba.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ko se boste vrnili s počitnic, se vam bo izpolnila vroča želja – na računu vas bo čakal dodaten zaslužek. Malce se zdržite, da ga ne bi takoj zapravili. Bodite izjemno previdni s svojim šefom, ki je te dni bolj pod stresom.

Strelec
22.11.-20.12.

Tudi ta teden vam bo šlo delo dobro od rok, poleg tega se boste dogovorili za finančno zelo ugoden posel. Kar zadeva odnose, bo precej viharno, a se bo hitro umirilo. Uživate življenje!

Kozorog
21.12.-19.1.

Spet se boste nekoliko sekirali zaradi nepomembnih stvari. Kozorogi, ki imate majhne otroke, se boste dobro počutili – okrepljeni in poživljeni. Pri tem pa nikar ne pozabite na svoje prijatelje in znance.

Vodnar
20.1.-18.2.

Še naprej se boste počutili odlično in se prepuščali valovom ali sončnim žarkom. Obdelovanje vrta bo nekaterim v veliko veselje in radost, drugi pa boste uživali v srečanjih z različnimi ljudmi.

Ribi
19.2.-20.3.

Malce se boste dolgočasil v teh dneh. Nikakor ne boste našli prave zaposlitve zase, zato se boste morali potruditi in vsaj kaj lepega prebrati. Bodite veseli in zbrani, tudi če vas obišče oseba, ki je ne marate.

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrie Airways:
2 x povratna vozovnica!*
Vse Adriine ugodne ponudbe si lahko ogledate na www.adria.si ali pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

SESTAVIL: JOŽE BERDON	GESLO	NEGATIVNO NABITI DELCI V ATOMIH	ŽENSKO IME, ALBINA	IME ADAMOVE ŽENE	DOLGA REKA	OTOK V KVARNERSKEM ZALIVU
POKOJNI MODNI KREATOR (IVAN)						
HRVAŠKI TELEVIZIJEK MLAKAR						
KAZEN ZA PREKORACENJE						
REKA IN LUKA NA KAMČATKI				EDVARD SRŠEN ODMEV		
STAREJŠI MOČVIRSKA TRAVA			OLIVER TWIST IGRALKA TKACEVA			ROMAN MAKSIMA GORKEGA

DEMOKRACIJA	SLOVENSKI GLUHONEMI KOŠARKAR	FILM SAMA GABARSKEGA	PESEM PODOKNICA, SERENADA	FIATOV AVTOMOBIL	TRAČNICA	PRIBEŽALIŠČE ZA AZILANTE	POT NA LJ. BARJU ŽERIAL IRENA												
ČAS V MINUTAH									PRIMORSKO DREVO PESNICA ŠKERLOVA										
POSMEHOVANJE																		PETA ČRKA OSTANKI PRI KOVANJU	
LES ZA SMUČI							BERAČICA IZ ROMANA JAMNICA	POMOŽNI DUHOVNIK NEMŠKI AVTOMOBIL											
IZUMRLI SLOVAN				DELOVNA OBLEKA IZ ENEGA KOSA ALEŠ VALIČ	ČEŠKO NEMSKA REKA ALEŠ VALIČ					LJUBLJANA	VRTNE CVETLICE, NEBINE	ČRKA Q DELO S ŠKARJAMI							
LASTNOST ODNOSOV MED LJUDMI									METALNA ZANKA NESTROKOVNJAK										PREDSTOJNIK SAMOSTANA
RAVNATELJSTVO																			
DEL ČEBELJNAKA					ŠAHOVSKA FIGURA LANTAN					ODMEREK MAMILA TONE STROJIN									
ANGLEŠKA TV NADALJEVANKA							OMARA S STEKLENIMI VRATI												
NOVO MESTO			REKA SKOZI CAMBRIDGE				RAZLAGALEC SVETEGA PISMA												

Rešitev prejšnje križanke

GOLICA, ORATAR, RENAN, NAGLAS, JD, ILA, PIA, JEK, SMETAR, AČ, ATO, KOLORATURA, NT, ARAMEJA, NASKO, RAP, KAN, CRKA, ATE, ANK, IE, IK, BORA, JI, KALA, EROS, ESKALATOR, JICAK, TOMAČEVO, JIMI, KARAKAL

Nagrajenki 32. številke

1. nagrada: **HELENA OREHAR**
Predoslje 99, 4000 Kranj

2. nagrada: **DANIELA KOMPAN**
Lackova 233, 2341 Limbuš

Dobitnicama čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljjeta fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagradi

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini redni liniji Ljubljana-Tirana

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini redni liniji Ljubljana-Sarajevo

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 28. 8. 2008 pošljite na naš naslov: **Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".**

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **18.8.1227** je umrl Džingiskan, mongolski vojaški voditelj in eden najslavnejših osvajačev v zgodovini, ki je svoj imperij razširil vse do obal Jadranskega morja.
- > **18.8.1960** je na ameriški trg je prišla prva kontracepcijska tableta.
- > **18.8.1900** so na slavnostni seji občinskega odbora v Idriji v počastitev 70-letnice cesarja Franca Jožefa sklenili, da v Idriji ustanovijo mestno nižjo gimnazijo na svoje stroške.
- > **19.8.1860** se je rodil francoski državnik in predsednik Francije Raymond Poincaré. Ko so ga prvič predlagali kot kandidata za parlament, je nekdo pripomnil, da je star šele 26 let. »Res je,« je vzkliknil mladenič, »to je napaka, ki jo iz dneva v dan popravljam!«
- > **19.8.1883** se je rodila francoska modna ustvarjalka Gabrielle Chanel – Coco Chanel.
- > **19.8.1918** je Alfred Lavrič z borci za severno mejo zasedel Borovlje.
- > **20.8.1988** sta se po osmih letih vojne in okoli 500.000 mrtvih Irak in Iran sporazumela za premirje v zalivski vojni. Nobena od vojskujočih se strani ni dosegla odločilne zmage.
- > **20.8.1936** se je začela v Kranju in Škofji Loki stavka okoli 8.500 tekstilnih delavcev, ki je trajala od 20. avgusta do 23. septembra. Razširila se je v Trzič, Ljubljano, Maribor in Prebold in zajela 67 tekstilnih podjetij.
- > **21.8.1698** se je rodil Guiseppe Guarneri, človek, ki je dosegel največjo popolnost v izdelovanju violin.
- > **21.8.1780** se je v Repnjah rodil slovenski jezikoslovec Jernej Kopitar.
- > **21.8.1968** so za »obrambo socializma« na Češkoslovaško vkorakale vojaške enote petih držav Varšavskega pakta.
- > **21.8.1992** je Zvezna republika Jugoslavija (vlada ameriškega poslovneža srbskega rodu Milana Panića) priznala Slovenijo z noto ministrstva za zunanje zadeve.
- > **22.8.1862** se je rodil francoski skladatelj Claude Debussy. Svojo ljubezen do živali je pojasnjeval: »Raje imam živali kot ljudi, posebej pa ženske, zato, ker živali ne znajo govoriti.«
- > **22.8.1868** se je prvič sešel kranjski deželni zbor, ki je imel slovensko večino.
- > **23.8.1914** so orožniki prijeli in na ljubljanskem gradu zaprli Ivana Cankarja, ker naj bi bil dobro govoril o Srbih.
- > **24.8.1929** je prišlo do hudih spopadov med Judi in Arabci v Jeruzalemu. Britanske čete so vzpostavile red šele po enem tednu.
- > **24.8.1869** se je v Ljubljani rodila slovenska igralka, režiserka in pedagoginja Avgusta Danilova. S prekinitvami je v slovenskem gledališkem snovanju delovala šest desetletij.

POGLED NAZAJ (OD 18. 8. DO 25. 8.)

Predzadnji habsburški cesar

Franc Jožef I., zadnji veliki cesar velike Avstro-Ogrske, se je rodil **18. avgusta 1830**. Po njegovi smrti je prestol sicer še zasedel Karel I. vendar sta bili dve leti premalo, da bi si ga ljudje in zgodovina zapomnili.

Franc Jožef I. je postal avstrijski cesar in madžarski kralj leta 1848, ko se je moral njegov stric, cesar Ferdinand odpovedati prestolu zaradi božjastnih napadov. Vladoval je kar 68 let, in to v času, ko je Avstrija začela izgubljati

položaj velesile. Cesar Franc Jožef I. ni imel sreče z nasledstvom in ožjim sorodstvom. Njegov sin, prestolonaslednik Rudolf, je napravil samomor, cesarica Elizabeta je bila žrtev atentata, brat Ferdinand Maksimilijan je bil kot mehiški cesar ustreljen. Tako je postal prestolonaslednik cesarjev nečak, nadvojvoda Franc Ferdinand, ki pa so ga skupaj z ženo leta 1914 ubili v Sarajevu.

Slovenski skojevci

20. avgusta 1922 se je začela v Ljubljani 1. konferenca SKOJ (Savez komunističke omladine Jugoslavije), mladinske organizacije Komunistične partije Jugoslavije.

Vsi, ki so želeli postati člani KPJ, so se morali do leta 1945 najprej vključiti v SKOJ. Po letu 1945 in prevzemu oblasti so komunisti sprejeli zakon, po katerem so bili vsi otroci v Jugoslaviji, ki so dopolnili 16 let, avtomatično vpisani v republiško in s tem jugoslovansko zvezo komunistične mladine. V programu je imela zapisano zavezanost mladine k širjenju in utemeljevanju idej marksizma, komunizma, revolucije in narodnoosvobodilnega boja (NOB). Slovenski del organizacije se je imenoval Zveza komunistične mladine Slovenije. Leta 1974 je ZK sprejela odločitev o novi spremembi imena v Zvezo

socialistične mladine Jugoslavije (ZSMJ). Slovenski del organizacije se je imenoval ZSMS. Voditelji organizacije so morali biti tudi člani Zveze komunistov Jugoslavije. Organizacija je delovala do leta 1989, ko je bila z razpadom Jugoslavije odpravljena.

DZ v samostojni Sloveniji

Na prvih demokratičnih volitvah leta 1990 je v Sloveniji zmagala koalicija novih strank Demos. Po nadaljnjih zaostritvah položaja v Jugoslaviji je začela priprave na razglasitev neodvisnosti. Na podlagi izida plebiscita (23. decembra 1990 s podporo več kot 88 odstotkov vseh volivcev) je bila 26. junija 1991 razglašena samostojnost Slovenije. Neuspešno posredovanje jugoslovanske vojske v desetdnevni vojni od 27. junija do 7. julija 1991 je pospešilo osamosvojitve. V samostojni Sloveniji se je **23. avgusta 1992** prvič sešel državni zbor.

Med mejniki razmeroma uspešne politične in gospodarske preobrazbe Slovenije so bili: vpeljava slovenskega denarja – tolarja (8. 10. 1991), odhod zadnjega jugoslovanskega vojaka (25. 10. 1991), razglasitev nove ustave (23. 12. 1991), diplomatsko priznanje v državah Evropske skupnosti (15. 1. 1992), sprejetje v OZN (22. 5. 1992) ...

Na rednih parlamentarnih volitvah (6. 12. 1992 in 10. 11. 1996) je zmagala Liberalna demokracija Slovenije. Njen predsednik Janez Drnovšek je vodil več koalicijskih vlad do decembra 2002, ko je zmagal na predsedniških volitvah in je vladno prevzel Anton Rop. Na volitvah leta 2004 je zmagala sredinska Slovenska demokratska stranka (SDS), koalicijsko vlado pa je sestavil njen predsednik Janez Janša iz strank SDS, NSi, SLS in DeSUS.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegaajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

ali za kaj drugega niti šilinga!«

Ta trditev je neresnična in jo popravljamo s podatki iz finančnega poročila o graditvi študentskega doma Korotan (celotno poročilo ima uredništvo Demokracije):

»Kakor „Korotan“ danes stoji, stane dobrih 10.000.000 šilingov (= EUR 726.728,34) Breme 70% kapitala nosi Družba sv. Mohorja v Celovcu. Dunajski občini dolguje 6,263.330 šilingov (= EUR 455.173,94). Kapital se obrestuje po 1% in ga je treba odplačevati v letnih obrokih po 131.202 šilingov (= EUR 9.534,82) skozi 70 let. Poleg tega je najela pri „Erste österreichische Sparkasse“ na Dunaju 500.000 šilingov (= EUR 36.336,42) in pri „Cerkveni akcijski družbi“ na Dunaju 300.000 šilingov (= EUR 21.801,86). Zadnji dve posojili se obrestujeta po 7 1/3% in jih je treba odplačati v 10 letih.

Po višini zneska 700.000 šilingov (= EUR 50.870,98) in 450.000 šilingov (= EUR 29.069,14), ki ga je prispevalo prosvetno ministrstvo kot državno subvencijo, pride to ministrstvo na 2. mesto med ustanovami in dobrotniki, ki so omogočili zidavo „Korotana“.

Na 3. mesto pa pride p. Ivan Tomažič, ki je osebno prispeval 410.000 šilingov (= EUR 29.795,86) in je poleg tega v počitnicah s tujskimi kolonijami prigrisposodaril za dom v letih 1967 in 1968 še 480.000 šilingov (= EUR 34.882,96). Poleg tega nosi že vsa leta ogromne skrbi brez honorarja.

Na četrtem mestu je Univerza v Ljubljani, ki je prispevala opremo.

Nadaljnji dobrotniki „Korotana“ so koroški slovenski duhovniki 96.425 šilingov (= EUR 7.007,48), zamejski slovenski laiki 92.184,29 šilinga (= EUR 6.699,29), koroški slovenski laiki 80.937,30 šilinga (= EUR 5.881,95), zamejski slovenski duhovniki 97.227,80 šilinga (= EUR 5.757,71), Klub in Koroška dijaška zveza 35.000 šilingov (= EUR 2.543,55), dunajski Slovenci 14.735 šilingov (= EUR 1.070,83).

P. Bernard Ambrožič je med Slovenci v Avstraliji nabral nad 40 tisoč šilingov (= EUR 2.906,91), medtem ko so člani akademskega društva „SAVA“ nabrali 59.493 šilingov (= EUR 4.323,53).«

2. P. Ivan Tomažič je zapisal. »Dr. Korena pa bi zdaj vprašal,

ali ne pozna pogodbe z mano, ki obvezuje Mohorjevo družbo, da mora ravnati s Korotanom po njihovih smernicah.«

V pogodbi z dne 29. junija 1966 je določeno:

»I. Družba sv. Mohorja v Celovcu je edini lastnik visokošolskega doma na Dunaju in ima zato izključno pravico imenovanja rektorja doma, ki je njej odgovoren in se mora ravnati po njenih navodilih.

Istotako je Mohorjeva družba kot lastnik doma odgovorna pred slovenskim narodom, da ostane visokošolski dom „Korotan“ zvest namenom in smernicam, ki mu jih je začrtal njegov ustanovitelj p. Ivan Tomažič.

II. V primeru, da bi bila Družba sv. Mohorja s strani kakršnekoli osebe ali ustanove prisiljena, da imenuje koga drugega za rektorja namesto podpisanega Ivana Tomažiča ali da odstopi komu drugemu lastništvo doma ali svojo izključno pravico imenovanja rektorja doma, ali v primeru, da bi bila od koga prisiljena spremeniti namen doma, ki je podpora in vzgoja slovenske študirajoče mladine, podpisani Ivan Tomažič zahtevam kot osebno odškodnino od tistega, ki bi kaj takega izvršil ali izsilil, vrnitev deleža, ki sem sam doprinesel za zgraditev visokošolskega doma, ki v številkah izraženo znaša 2.000.000 S (dva milijona šilingov), upoštevajoč:

1. moja odločilna prizadevanja za doseg posojil, subvencij in prispevkov;

2. moj osebni in odločilni trud za nakup zemljišča, za izpraznitev stare hiše, za odobritev načrtov, za doseg opreme in pri vodstvu vseh gradbenih del;

3. upoštevajoč tudi delež, ki sem sam doprinesel v denarju, in sicer več, kakor znašajo prispevki vseh drugih dobrotnikov skupaj.

III.

IV. Družba sv. Mohorja v Ce-

lovcu prizna upravičenost teh zahtev in se obveže, da ne bo pristala na nobeno od zgoraj omenjenih sprememb, dokler ne bi bila izplačana v celoti zgoraj omenjena odškodnina.«

P. Ivan Tomažič je bil v letih 1967 do 1986 kot vodja doma zaposlen pri Mohorjevi družbi in je za svoje delo dobival redno plačo. Gospodarski uspeh kot tudi neuspeh iz delovnega razmerja se prišteva delodajalcu. Zaradi razhajanj v zadevi upoštevanja novega zakona o študentskih domovih z dne 15. 5. 1986 je p. Ivan Tomažič podal novembra 1986 odstop kot rektor visokošolskega doma Korotan in sta Mohorjeva in p. Ivan Tomažič dne 16. 12. 1986 podpisala sledeči dogovor:

»P. Ivan Tomažič odstopa z 31. 12. 1986 kot rektor visokošolskega doma Korotan na podlagi sklepov odbora Družbe sv. Mohorja z dne 1. 12. 1986 in obširne korespondence ter situacije, ki je nastala v zvezi z veljavnostjo novega zakona za študentske domove.

Družba sv. Mohorja se obveže, da bo v smislu dogovora iz l. 1966 izplačala redu kletincev vsoto 2.000.000 (dva milj.) za njihove bistvene zasluge za visokošolski dom Korotan. To vsoto bo Družba sv. Mohorja izplačala v štirih obrokih na bančni račun.

Z izvršitvijo navedenih obveznosti, ki so bile sporazumno sprejete med p. Ivanom Tomažičem in zastopniki Družbe sv. Mohorja dne 6. 12. 1986, so vse obojestranske obveznosti urejene in ne obstoja več nobenih pravnih podlag za kakršnekoli zahteve.«

Mohorjeva družba je sprejeti dogovor natanko izpolnila.

3. P. Ivan Tomažič je zapisal. »Posebno poglavje pri tej prodaji pa je cena in predvideni milijonski dobiček Mohorjeve družbe.«

V letih 1993/1994 je Mohorjeva Korotan popolno obnovila, ▶

št. 31/16

Socialistična neenakost (1)

Spoštovani, navezujem se na članek v Demokraciji št. 31 Socialistična neenakost in vprašanje avtorja V. M. »zakaj se mu zdi (dr. Alešu Gabriču), da se mora spuščati na ta pritlehni nivo« sesuvanja knjige. Odgovor na to je mogoče iskati v poreklu in vzgoji. Oče Dr. Aleša Gabriča (tudi privilegiranca) je bil sekretar OK ZKS v Novem mestu.

Franc Hoffmann, Novo mesto

št. 31/72

Druga plat zvona o Korotanu (1)

Vlada RS je utemeljila, zakaj ni sklepala o nakupu študentskega doma Korotan na Dunaju, češ da je predlog, ki ga je vložila ministrica Mojca Kucler Dolinar, nestransparen in ne upošteva zakonskih pogojev. V pismu bralca – Demokracija, 31. julij 2008 – pod naslovom »Druga plat zvona o Korotanu« pa je p. Ivan Tomažič podložil to pičlo in nično utemeljitev vlade z neresničnimi trditvami o Mohorjevi družbi, ki predstavljajo poseg v pravico do dobrega imena in zahtevajo popravek:

1. P. Ivan Tomažič je zapisal. »Mohorjeva ni dala za graditev

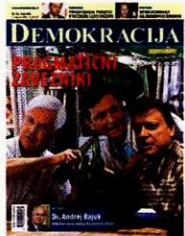
► in to po strogih merilih in pod strogim finančnim nadzorom avstrijskega ministrstva za znatnost. Stroški obnove so znašali 3.216.382 EUR. Za obnovo doma je Mohorjeva prejela nepovratna sredstva (subvencije) od

- Republike Avstrije in dežele Koroške (skupno) 937.480 EUR
- Republike Slovenije 109.009 EUR

Pretežni del obnove pa je Mohorjeva morala financirati s posojili. S to investicijo je bila ustvarjena realna vrednost: medtem ko je imel objekt ŠD Korotan pred generalno sanacijo leta 1994 realno vrednost zemljišča, odštevši stroške za rušenje poslopja, ker je bil dom že v tako slabem stanju, je danes od sodnega cenilca, ki ga je angažirala slovenska vlada, ocenjen na vrednost 5.650.000 EUR, pri čemer je pri navedeni oceni upoštevana zgolj vrednost nepremičnine brez notranje opreme stavbe in dobrega imena podjetja. Mohorjeva je v pogajanjih z vlado RS, da bi se ohranil namen ŠD Korotan (v pogodbi s p. Ivanom Tomažičem iz leta 1966 definiran kot »podpora in vzgoja slovenske študirajoče mladine«), pristala na kupnino, ki je 693.500 EUR pod njegovo ocenjeno vrednostjo.

Marjan Pipp,

Mohorjeva družba v Celovcu

št. 32/38

Očitno nekateri znova sledijo Kučanovim željam (1)

Mercator odločno zavrača vsakršne očitke in namigovanja o zviševanju marž

Minister Andrej Bajuk je v intervjuju za Demokracijo ponovil očitke trgovcem, ki smo jih že večkrat zanikali: »... Podatki kažejo, da so se marže pri nas povečale za več kot 50 odstotkov, kar kaže na problem konkurence na področju trgovine na drobno. Čeprav je le-ta dejansko v zasebni lasti, pa se na drugi strani soočamo s preveliko koncentracijo

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

trgovskih ponudnikov. Imamo namreč tri trgovske verige, ki obvladujejo skoraj 90 odstotkov slovenskega trga.«

Mercator znova odločno zavrača vsakršne očitke in namigovanja o višanju svojih marž. V Mercatorju z vso odgovornostjo trdimo, da smo z zniževanjem marž omilili podražitev v dobro naših kupcev, ob vsaki napovedani podražitvi dobaviteljev pa smo se trdo pogajali, več kot 40 odstotkov napovedanih podražitev smo zadržali za obdobje od 15 dni do 5 mesecev, do 10 odstotkov prošelj za podražitve pa smo zavrnili. Za številne izdelke dnevne rabe in pomembne blagovne skupine smo znižali lastne marže, pri številnih izdelkih smo kljub podražitvam ohranili nespremenjeno maloprodajno ceno (osnovna živila, vložnine, sveže meso, mleko in mlečni izdelki, kruh, zamrznjeni izdelki, brezalkoholne pijače, čistila ipd.), poleg vrste akcij ugodnih nakupov in popustov smo več kot 600 izdelkom zamrznili cene za obdobje šestih mesecev. Dejstvo je, da so maloprodajne cene rasle počasneje od nabavnih, ker smo tudi v Mercatorju absorbirali del podražitev.

Tudi podatek o koncentraciji trgovcev, ki ga je minister Bajuk objavil v Demokraciji, ne drži. Iz raziskav neodvisnih raziskovalnih institucij sledi, da tržni delež Mercatorja na slovenskem maloprodajnem trgu živil in osnovnih življenjskih potrebščin dosega 36 odstotkov, tržni delež druge trgovske verige 19 odstotkov in tretje po tržnem deležu 16 odstotkov (raziskava družbe Valicon, d. o. o.).

Tanja Durin, Služba za odnose z javnostmi, Mercator, d. d.

št. 32/38

Očitno nekateri znova sledijo Kučanovim željam (2)

Trgovinska zbornica Slovenije: Izjave ministra Bajuka ne držijo

V reviji Demokracija je bil 7. avgusta objavljen intervju s finančnim ministrom g. Bajukom, ki na vprašanje »Kaj pa cene hrane in vpliv na inflacijo?« med drugim odgovarja: »Podatki kažejo, da so se marže pri nas povečale za več kot 50 odstotkov, kar kaže na problem konkurence na področju trgovine na drobno. Čeprav je le-ta dejansko v zasebni lasti, pa se na drugi strani soočamo s preveliko koncentracijo trgovskih ponudnikov. Imamo namreč tri trgovske verige, ki obvladujejo skoraj 90 odstotkov slovenskega trga.«

Skladno z zakonom o medijih prosimo za popravek neresničnih navedb ministra za finance g. Bajuka.

V Trgovinski zbornici Slovenije kot reprezentativnem organu trgovcev v Sloveniji smo ogorčeni nad izjavami ministra Bajuka. Njegove očitke smo argumentirano z navedbo virov že večkrat zavrnili, tudi osebno na seji ESS (kar se tiče koncentracije), demantiral jih je celo sam minister (časnik Finance, 6. avgust 2008, str. 4. »Bajuk se brani pred točo Tuševih očitkov«, demanti pa so podali v zadnjem odstavku navedenega članka tudi na Financah). Pa vsi ti demantiji očitno nič ne pomenijo, saj mi-

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

nister Bajuk sebi všečne podatke ponavlja in ponavlja, in ker običajno trikrat ponovljena neresnica postane resnica, se čutim odgovorno, da se znova oglašim.

Iz analize z naslovom »Analiza cen v oskrbovalni verigi prehrabrenih proizvodov ter mednarodna primerjava tržnih deležev in donosnosti trgovcev na drobno«, ki jo je v aprilu 2008 po naročilu Trgovinske zbornice Slovenije izdelal KPMG, poslovno svetovanje d. o. o. in pri tem izhajal iz mednarodno primerljivih podatkov podatkovne baze Planet Retail, je razvidno, da je tržni delež prvih petih trgovcev v Sloveniji 69,2 odstotka, kar uvršča Slovenijo v drugo tretjino držav po višini tržnega deleža (12. mesto med 32 državami).

Odločno tudi zavračamo neresnično obtožbo, da so trgovci v Sloveniji svoje marže povečali za več kot 50 odstotkov, kar je minister Bajuk sklepal ob prebiranju kolumne ekonomista Stanislava Kovača, ki pa o rasti marž sploh ni pisal. Podatki o maržah niso javno objavljiva kategorija in nihče, niti minister Bajuk, ne

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

more operirati z njimi. Da bi se v prihodnje izognili napačno ali pa slabo razumljenim sporočilom, ki jih minister Bajuk kot avtoriteta sporoča različnim javnostim, pa prosim, da pri ključnih podatkih navede tudi vir.

*Mag. Mariča Lah,
izvršna direktorica, Trgovinska
zbornica Slovenije*

št. 33/72

Zvonjenje po toči (1)

Ministrstvu za kmetijstvo se zahvaljujem za odgovor in pojašnitev okoliščin v zvezi s kratkoročnimi in dolgoročnimi ukrepi glede prilagajanja kmetijstva podnebnim spremembam. Ne glede na to, da odgovor demantira nekatere moje trditve, si štejem v čast, da sem s svojim komentarjem prisilil odgovorne, da so o teh ukrepih javno spregovorili. Do sedaj se je ob vsaki ujmi govorilo samo o tem, koliko škode je nastalo in kako globoko bo zaradi tega država segla v proračunsko malho. Upam, da bo kmetijsko ministrstvo nadaljevalo s tovrstnimi aktivnostmi tudi v novem mandatu ne glede na to, ali bo prišlo do sprememb v vladi.

Gašper Blažič, Demokracija

Intrige liberalnih in socialnih »demokratov«

Bolj ko se bližajo državnozbornske volitve – ko bomo volili zakonodajno oblast, bolj sovražni so omenjeni »demokrati« do naše sedanje vlade. Normalno je, da vsaka stranka nagovarja volivce; nenormalno in perverzno pa je, da sedanja opozicija slepari, spletkari ter tudi laže in obrekuje našo vlado, da bi ji škodovala na ugledu in ji vzela zaupanje pri volivcih. Liberalni in socialni »demokrati« so že nešteto krat ponovili svojo izmišljijo, da je sedanja vlada nesposobna, da so zato potrebne spremembe, ki pa so jih sposobni izvesti samo oni.

Malo pa govorijo o tem, kakšne spremembe imajo v mislih – za dobro naroda in domovine? Če se imajo prvaki strank sedanje opozicije za takšne eksperte, zakaj v DZ niso vlagali dobrih zakonskih predlogov, ampak so izključno metali »polena pod noge« sedanji vladi in še zlasti njenemu predsedniku g. Janezu Janši? Je takšno početje njihova »odlika« in »srčna kultura«, ki jo brez sramu ali zadrege razkazujejo po svojih glasilih in tribilih slovenski in evropski javnosti?

Ker pa volivci vemo, da so socialni in liberalni »demokrati« nasledniki ZK in Skoja, je nam, ki pomnimo vladavino njihovega »prava«, ko so oblastniki državljane delili po idejni pripadnosti, in sicer na privilegirane in nagrajene ter na odrinjene na rob in kaznovane, nam je tudi že znano, da je njihova retorika le sleparsko leporečje. Ni težko uganiti, kakšni so njihovi zakulisni načrti in kakšna bi bila njihova vladavina, če bi volivci večinsko nasledili njihovim slepaskim intrigam in spletkam.

Po njih sadovih jih boste spoznali, je zapisano v knjigi življenja; kakor se vrednost drevesa po sadovih spozna, tako tudi ljudje – še zlasti tisti, ki dobijo v roke škarje in platno – moč in oblast.

Dolgo, predolgo smo na lastni koži okušali grenke sadove komunistične, nato še liberalne vladavine; bilo bi nenavadno in čudno, da bi nas spomin zapustil, kot je »zapustil« nekatere Kučanove vojakke revolucije. Ne, ni nas zapustil spomin in nočemo nasesti spletkarjem in sleparjem, ki se ponujajo in vsiljujejo kakor lažna nevesta ženinu. Dovolj je bilo sleparstva, intrig in prevar! Zato bomo volilne glasove zaupali kandidatom strank, katerih verodostojnost in resnicoljubnost je dokazana in so take lastnosti in odlike tudi njihovo življenjsko vodilo.

Ko že omenjam »intrige« sedanje opozicije, naj navedem konkreten primer. Nekateri iz opozicijskih strank se dobrikajo upokojujencem, češ kako nizke pokojnine imamo. Resnici na ljubo je treba povedati, da pokojninska zakonodaja ni nastala za časa te vlade, ampak mnogo prej, in tudi to, da se se-

KDS! Kresnica!

Marija Vodišek

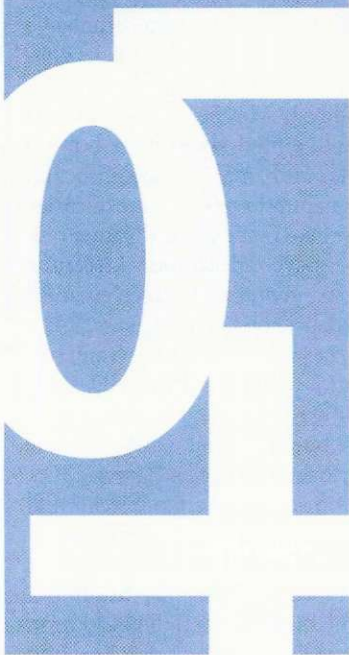
Nova, komaj ustanovljena Krščanskodemokratska stranka je svojemu imenu dodala še naziv Kresnica. Toda kresničke živijo le kratek čas. So ustanovitelji nove stranke slutili, da so muhe enodnevnice? Najbolj bodo škodovali sebi, nekaj kristjanov pa bodo zbegali. Kristjane, ki so bili že med vojno in še bolj po njej največje žrtve podivjanega komunizma. V »desetih božjih zapovedih« je med prvimi grehi napuh in prav ta »kresničarje« žene v to dejanje. Jih domišljavost tako ovira, da ne dojamejo, da ravnajo po načrtih nekoga, ki spet hoče zapeljati prav krščanske volivce, ki se že v preteklosti, ker so bili premalo ozaveščeni, niso odločneje izražali? Ena prvih »izdaj« je bila »Depala vas«, ko so žagali obrambnega ministra Janeza Janšo. Takratni notranji minister je bil Ivo Bizjak, ki je bil tudi podpredsednik SKD, in na tem ministrstvu se je na čelu z Mitjo Klavoro organizirala zarota, imenovana Depala vas. Takrat je bil tarča Janez Janša, danes je to Andrej Bajuk. Janez Drobnič, NSi, in Angelca Likovič, SDS, bosta odslej delala preglavice samo še KDS. Lahko bi rekli tudi »gliha vkup štriha«. Namesto da bi strnili svoje vrste in številnim kristjanom pojasnili edini pravi smisel volitev, to je prave ljudi na odgovorna mesta, da bo Slovenija ostala na pravem tiru. Skupaj z drugimi strankami pomladi bi se morali bojevati proti vsem, ki bi radi Slovenijo spet zapeljali v stara jedra, kjer bi o vsem odločali goljufivi lastniki ukradenega državnega kapitala, katerega bodo morali prej ali slej vrniti. Tu so jim v največjo pomoč mediji, ki jih vzdržujejo, in čedalje več novih »novinarjev«, ki dosledno pišejo samo tisto, kar jim je ukazano. Dovolj je, da preberemo, kako razlagajo res sramotno zadevo šentviški predor. Najbolj enostavno je pokazati na ministra za promet, ne pa na vso množico raznih izvajalcev, nadzornikov, inšpektorjev, ki svojega dela niso opravili, čeprav so bili za to plačani. Pa glavni krivec? Vsekakor je to »ponosni« graditelj s pomenljivim primkom Zidar in njegov SCT. Povsem upravičeno je premier Janez Janša vzel v bran Radovana Žerjava, ki ga uvršča med najboljše ministre. Pričakujemo, da bo pred volitvami še peklenski ples. Gregor Golobič v Sobotni prilogi Dela 9. avgusta člano SDS primerja z gosonicami, ki že tri leta žrejo vse okoli sebe, potem pa se spremenijo v pisane metulje. Zagotovo smo tudi metulji, a sviloprejkje, iz zapredkov katerih se pridobiva svila. Tri strani dolg članek predsednika Zaresa ga bolj kot »sončnega kralja« prikazuje kot ubogega Ludvika XVI. Stranke združene opozicije imajo na razpolago vse mogoča sredstva – tudi institucije, kot je urad informacijske pooblaščenke, ki vedno brani določene politike. Tiste pač, ki so jo ustoličili. Še vedno me zanima ODGOVOR na vprašanje: Kaj je v službenem računalniku »zasebna pošta«, ki jo prav ona skriva pred javnostjo? ZAKAJ jo skriva? Kako bo to, potem ko ne bo več dragocen vezni člen tajkunov, opravičila pred državljani Slovenije?

daj pokojnine usklajujejo z rastjo plač, tako da realno ne izgubljam, kot smo nekoč. Da pa stranke komunističnega nasledstva to, kar so sami nečastnega počeli in

še počno, podtikajo zdajšnji vladi, presega vse meje dobrega okusa in srčne kulture. Na srečo narod naš spomine hrani in prav je tako.

Ivan Glušič, Mozirje

Politični semafor

Nestrpna Poslanica Zaresa Majda Širca pravi, da ministrstvo za kulturo ni v celoti odgovorilo na njeno poslansko pobudo, v kateri je ministra Vaska Simonitija pozvala, »naj javno objavi redno letno raziskavo o medijskem pluralizmu v Sloveniji«. Širčeva je znana po tem, da poskuša na vse načine preprečiti, da bi z medijskim skladom pomagali medijem, ki prinašajo alternativne vsebine. S tem kaže, da ji je za medijski pluralizem malo mar.

Prestopnik Poslanec SDS Boman Starman namerava na državnoborskih volitvah kandidirati pri Krščanskodemokratski stranki (KDS). Kot je pojasnil, se je za to odločil, ker pri SDS te priložnosti ni dobil. Podobno se je odločila članica SDS Angelca Likovič. Starman je znan po tem, da mu kot nekdanjemu direktorju delo poslanca ni ustrezalo, zato preseneča njegovo razočaranje nad tem, da ga SDS ni še enkrat predlagala kot kandidata za poslanca na svoji listi.

Direktno Poslanci SDS Jožef Jerovšek, Miro Petek in Franc Pukšič so poslali ministroma za promet in za finance poslansko pobudo, da se podjetje SCT zaradi negativnih referenc, ki so dosegle vrh pri predoru Šentvid, izigravanja pogodbenih obveznosti in kršitev zakona o javnem naročanju do nadaljnjega izloči iz postopkov javnega naročanja pri vseh natečajih za graditev cestne infrastrukture, kar po njihovem mnenju omogoča 77. člen Zakona o javnem naročanju.

0 zapeljivi floskuli

»Nacionalni interes je bil izredno zapeljiva floskula, pred katero smo tudi kot opozicija v prejšnjem mandatu klonili,« je v pogovoru za Večer dejal predsednik državnega zbora France Cukjati. »Obveljalo je, da ne moremo nasprotovati, ko gre vendar za nacionalni interes. Izkazalo se je, da je bila to napaka, nacionalni interes pa podtaknjen. Sploh ni šlo za nacionalni interes, ampak za interes posameznikov. Te napake bo težko popraviti, a sem optimist in mislim, da gremo v pravo smer.« Po njegovih besedah je bil v tem mandatu v parlamentu potrjen obsežen program umika države iz gospodarstva. »Umik poteka po tem programu in prvič v zgodovini samostojne Slovenije bolj transparentno. V prejšnjih mandatih je bilo povsem normalno, da so bile prodaje državnih deležev v podjetji tihe in da so šle mimo borze. Sedaj je transparentnih prodaj vse več.

Naj bodo lastniki bogati, če je vse pošteno. Ključno je, da nadzorne institucije vse nezakonitosti dosledno odkrivajo in odločno preganjajo,« je prepričan predsednik državnega zbora. Meni tudi, da je bila s prodajo Mercatorja in Uniona storjena napaka. »Napaka je bila še marsikakšna, ker je bila s tem omogočena koncentracija kapitala, za katero so vedeli le lastniki skritih parkirišč,« je ocenil. Zanimal je, naj bi se bil državni delež Mercatorja »prodajal pod mizo v premierjevi pisarni.« »Kot vem, to ni bilo res. Po isti ceni kot Kad in Sod so deleže v Mercatorju prodajali tudi drugi,« je pojasnil in dodal, da je bil med njimi tudi ljubljanski župan Zoran Jankovič. Sama privatizacija se je po Cukjatijevem mnenju začela leta 1992 v slojih, ki so tedaj obvladovali gospodarstvo, torej z direktorji, ki jih je postavil še prejšnji sistem in so imeli privilegiran dostop do informacij. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavora: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemličič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavora: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«

4 (štirih) in več knjig:
**darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)**

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

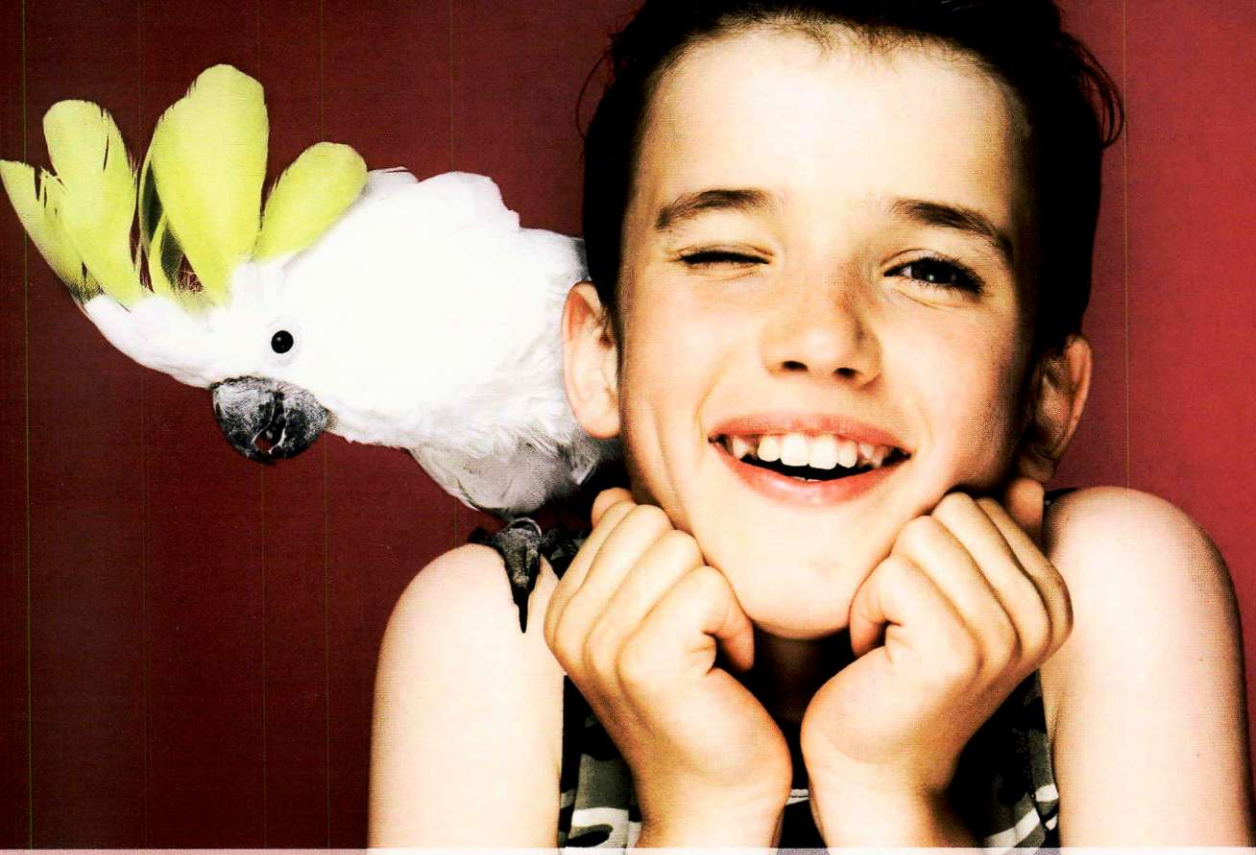
Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

mobi

Novi Mobi paketi.

Sva Mobiuporabnika in od zdaj lahko vsak četrti **SMS pošljeva brezplačno** z novim paketom **Mobi SMS**, z novim paketom **Mobi Pogovori** pa lahko po treh minutah vsakega pogovora govoriva za **50 % ceneje**.

Moj Mobi. Moj svet.

- Moj Mobi. **Moj Sony Ericsson Z320i**
- Moj Mobi. **Moja Nokia 2600 Classic**
- Moj Mobi. **Moj Alcatel OT C707**
- Moj Mobi. **Moj Sagem My150X**

Za vklop paketa **Mobi SMS** ali **Mobi Pogovori** pošljite **SMS** s ključno besedo **PAKET SMS** ali **PAKET POGOVORI** na **1918**. Za izklop paketa **Mobi SMS** ali **Mobi Pogovori** pa pošljite **SMS** s ključno besedo **PAKET SMS IZKLOP** ali **PAKET POGOVORI IZKLOP** na **1918** in avtomatično se vklopi osnovna tarifa. Poslani SMS se obračuna po veljavni ceni za Mobiuporabnike. Štetje sporočil SMS se začne znova z vsakim koledarskim mesecem in velja le za SMS-e, poslane iz Mobitelovega omrežja. Popust na pogovore velja za klice, opravljene v Mobitelovem omrežju. Cene vključujejo DDV. Za dodatne informacije o sistemu Mobi pokličite **121** ali obiščite www.mobitel.si, zavihkek Ponudba > Mobiuporabniki. Ponudba velja do odprodaje zalog.

WWW.MOBITEL.SI